Proposta de programa

Eleccions generals del 29 de novembre de 2026

Front AMPLI comuns

Front AMPLI

comuns

1 Habitatge 4

1.1 L'habitatge és un dret, no un negoci 5

1.2 Lloguers estables i protecció davant l'especulació 7

1.3 Ampliació del parc públic i assequible. Creació del sistema públic d'habitatge 8

1.4 Prohibir l'especulació complint el mandat constitucional i posar en marxa una fiscalitat que premiï la funció social de l'habitatge 10

1.5 Establir un procediment de segona oportunitat que permeti liquidar el deute hipotecari i, si cal, fer la reducció ordenada de tots els deutes que afecten les persones i famílies . 11

1.6 Rehabilitar sense expulsar el veïnat 12

1.7 Habitatge jove: emancipar-se amb un sostre digne 14

2 El cost de la vida i una economia justa 15

2.1 Un model econòmic ambientalment sostenible i socialment just 16

2.2 Cistella de la compra i lluita contra la inflació 17

2.3 Teixit econòmic i industrial 21

2.4 Fiscalitat 25

2.5 Treball digne per a tothom 31

2.6 Salut i seguretat en el treball 32

2.7 Temps de treball i registre de jornada 35

2.8 Baixes laborals, presentisme i mútues 36

2.9 Una Inspecció de Treball amb mitjans i competències plenes 37

2.10 Salaris i negociació col·lectiva 38

2.11 El treball autònom 39

2.12 Democràcia a l'empresa 40

2.13 Drets digitals i treball en plataformes 41

2.14 Un Estatut del Treball per al segle XXI 42

2.15 Igualtat, transició justa i drets sindicals 43

3 Transició Ecosocial 45
3.1 Transició, lluita contra el canvi climàtic i adaptació 45
3.2 Energia 46
3.3 Aire i contaminants 53
3.4 Aigua 54
3.5 Residus 55
3.6 Mobilitat sostenible 56
3.7 Territori 61
3.8 Costes, preservació del medi i restauració 62
3.9 Biodiversitat i drets dels animals 63
3.10 Món rural 67
4 Drets 76
4.1 Acció social 76
4.2 Pensions 80
4.3 Salut 81
4.4 Educació 85
4.5 Universitat i Ciència 91
4.6 Esports 94
4.7 Cultura 96
4.8 Llengua 101
4.9 Consum 102
5 Igualtat 104
5.1 Feminisme i drets LGTBIQ+ 104
5.2 Governança amb perspectiva de gènere 109
5.3 Infància 110
5.4 Joventut 111
5.5 Gent gran 112
5.6 Diversitat, antiracisme y migracions 115
5.7 Igualtat de tracte, seguretat i reparació 116

5.8 Drets, discriminacions i memòria 117
5.9 Ciutadania i Participació democràtica 117
5.10 Estrangeria i regularització 118
5.11 Asil i protecció internacional 119
6 Plurinacionalitat i democràcia 120
6.1 Un nou catalanisme popular per un projecte plurinacional 120
6.2 Radicalitat democràtica 126
6.3 Seguretat i Justícia 131
6.4 Laïcitat 132
6.5 Política Internacional 134
6.6 Unió Europea 137
6.7 Dret a la informació 141
6.8 Sobirania Tecnològica i Governança Digital 142
6.9 Memòria democràtica 148
6.10 Governs locals 149

1 Habitatge

La crisi de l'habitatge és avui una de les principals expressions de la desigualtat. El preu del lloguer i de la compra condiciona la vida de la majoria: obliga a les famílies a destinar una part excessiva dels ingressos a sostre, expulsa veïnat dels barris on ha construït la seva vida, i no permet que els joves es puguin emancipar. No és un problema individual ni es resoldrà només amb ajuts puntuals o apel·lant al mercat o desplaçant a la ciutadania cap a les perifèries de les ciutats o altres territoris. És una qüestió de drets, de redistribució de poder i de prioritats públiques.

La gran majoria de la ciutadania ha situat de nou l'habitatge com una de les principals preocupacions. Arran del cas de l'Olga a l'Hospitalet i de la Mari Carmen a Madrid, la mobilització ciutadana s'ha deixat sentir a les places del conjunt de l'Estat amb una crida unànime per mesures i propostes urgents sobre l'estabilitat dels lloguers, la protecció davant els desnonaments, la regulació dels lloguers temporals i l'ampliació del parc assequible. Però les mesures d'emergència, per necessàries que siguin, han d'anar acompanyades també d'una transformació estructural i sostinguda. Les garanties no poden dependre de la conjuntura ni quedar bloquejades per la manca d'acords polítics: calen normes efectives, pressupost estable i compromisos a llarg termini.

La societat espanyola en general i el sector públic en particular tenen una missió: desenvolupar un sistema d'habitatge com un pilar més del seu estat del benestar, convergint així amb Europa. I això significa desenvolupar un servei públic d'habitatge i una normativa que eviti l'especulació, protegeixi els residents i garanteixi la funció social de la propietat, fent efectiu el dret a l'habitatge mitjançant el diàleg social.

L''habitatge és una prioritat central del projecte de país. Defensem que viure en una llar digna i assequible sigui un dret real, no un privilegi condicionat pels ingressos o pel patrimoni familiar. Això exigeix actuar en quatre fronts alhora: protegir les persones llogateres i les famílies en situació de vulnerabilitat; frenar l'especulació i els usos que expulsen l'habitatge residencial; ampliar de manera decidida el parc públic i assequible i rehabilitar els edificis sense expulsar-ne el veïnat.

L'Estat ha d'assumir la responsabilitat que li correspon, amb inversió suficient i plurianual, i treballar coordinadament i de manera àgil amb la Generalitat de Catalunya i els municipis. Els ajuntaments són l'administració més propera a les situacions d'emergència, però no poden afrontar sols una crisi estructural. Cal finançament, patrimoni públic mobilitzat, eines jurídiques i objectius mesurables. La política d'habitatge ha de posar la vida de la gent per damunt dels interessos d'uns quants.

El proper 29 de novembre tindrem un plebiscit sobre si l'habitatge és un dret garantit i els poders públics tenen l'obligació d'adoptar les mesures necessàries per fer-ho efectiu o si deixem l'habitatge en mans del mercat, com un actiu més, que permet centrifugar rendes de les llogateres cap als rendistes, incrementant cada cop més la desigualtat i la concentració d'habitatges cada cop en menys mans.

1.1 L'habitatge és un dret, no un negoci

- **Una inversió pública a l'altura de l'emergència.** Invertir sostingudament, durant 10 anys i amb objectius verificables, almenys l'1% del PIB (actualment, uns 16.000 milions d'euros a l'any). Aquesta inversió ha de destinar-se a la construcció, compra, expropiació, mobilització dels habitatges buits, cessions i rehabilitació d'habitatge per generar un veritable parc de lloguer protegit, social i assequible de més 1,5 milions d'habitatges protegits (150.000 habitatges per any de mitjana). Sense una inversió important i constant, no serà possible fer créixer el parc d'habitatge protegit de lloguer social i assequible per situar-lo a l'alçada d'Europa i crear una veritable infraestructura pública d'habitatge com la sanitat o l'educació. També ha de garantir un finançament estable per a les comunitats autònomes i els municipis, amb mecanismes públics.
- **Cap desnonament de persones vulnerables sense una alternativa habitacional.** Aturar tots els desnonaments per motius econòmics que puguin conduir a la pèrdua de l'habitatge. Cap família hauria de perdre casa seva sense una resposta pública efectiva.
- **Programa de Protecció per a arrendataris vulnerables**. Permetrà facilitar l'accés a lloguers socials en el mercat lliure a les persones víctimes de violència masclista, les persones objecte de desnonament del seu habitatge habitual, les persones en situació de sensellarisme i altres persones especialment situació de vulnerabilitat, inclosos suposats de vulnerabilitat sobrevinguda, mitjançant ajudes directes al lloguer i a les despeses de subministraments i comunitat de fins al 100% de la renda del lloguer i d'aquestes despeses. Es destinaria a això un 0,10% del PIB i podria beneficiar a 500.000 famílies.
- Impulsar, en coordinació amb les comunitats autònomes i els ajuntaments, un programa per garantir la igualtat de tracte en l'accés al lloguer, amb assessorament gratuït, controls davant rebutjos discriminatoris, suport a les persones afectades i mecanismes accessibles de reclamació, i condicionar els ajuts públics a immobiliàries i propietaris al compliment de criteris transparents i no discriminatoris.
- **Desenvolupar un sistema estatal d'atenció a les persones en risc de desnonament i sensellarisme**, involucrant tant a l'administració de l'Estat com a les administracions autonòmiques i locals. Per a això, es prendrà com a referència

l'actual Sistema per a l'Autonomia i Atenció a la Dependència (SAAD), sobre la base del qual s'establirà un esquema de finançament comú, així com un sistema comú d'atenció a les situacions en risc de desnonament i de sensellarisme amb protocols que garanteixin l'atenció immediata davant aquestes situacions.

- Aprovarem una llei estatal del dret a la llar i d'erradicació del sensellarisme, perquè el 2030 ningú no dormi al carrer. Garantirà un allotjament digne d'urgència en 24 hores i una solució estable en sis mesos, i hi haurà una reserva mínima del nou parc públic per a programes de sortida del sensellarisme.
- Consolidar amb caràcter permanent les mesures del Decret Mari Carmen garantint **la suspensió dels desnonaments en situacions de vulnerabilitat, la pròrroga dels contractes de lloguer i la limitació de les actualitzacions anuals de les rendes,** per assegurar l'estabilitat residencial i evitar augments abusius dels lloguers.
- **Garantir el lloguer social obligatori** per a les persones jurídiques quan les famílies es trobin en situació de vulnerabilitat econòmica i no disposin d'una alternativa habitacional a les zones tensionades, establint l'obligació d'oferir un contracte de lloguer social amb una durada mínima de set anys, per prevenir els desnonaments i garantir el dret a l'habitatge.
- **Defensa jurídica gratuïta i especialitzada.** Garantir l'assistència jurídica gratuïta especialitzada per a les persones llogateres i per a qui estigui en risc de perdre casa seva. Creació de jutjats especialitzats per en conflictes relacionats amb el dret a l'habitatge.
- Convertir el dret a l'habitatge reconegut a la Constitució en un **dret exigible davant les institucions**, tal i com recomana el Comitè de Drets Econòmics, Socials i Culturals de l'ONU.
- Reforçar la defensa legal dels llogaters i llogateres davant els abusos, modificant la llei d'enjudiciament civil per incloure com a causa d'oposició l'existència de clàusules abusives, així com desenvolupar reglamentàriament la llei d'arrendaments urbans per establir un règim sancionador aplicable a aquells supòsits en els que es contravingui la normativa.

- Proposem reforçar la perspectiva antiracista en les polítiques d'habitatge per garantir la igualtat d'oportunitats i l'accés efectiu a aquest dret, independentment de l'origen, la nacionalitat o la situació administrativa de les persones.

- Cal avançar en la prevenció i la lluita contra les pràctiques discriminatòries en el mercat immobiliari, amb mecanismes de denúncia, inspecció i sanció, i facilitar un accés equitatiu a l'habitatge públic i social, eliminant barreres administratives injustificades, i impulsar mesures per prevenir la segregació residencial, amb la participació de les entitats socials i antiracistes.

1.2 Lloguers estables i protecció davant l'especulació

- **Contractes estables i seguretat per a les llars:**
    - Establir el contracte indefinit o les renovacions automàtiques com a contracte per defecte per als habitatges de lloguer.
    - Reduir per llei els preus dels lloguers i reforçar els mecanismes de regulació del mercat, rebaixant un 30% l'índex de referència dels preus del lloguer per garantir habitatges assequibles i facilitar l'accés a una llar digna.
    - Crear un pla d'ajuts al pagament del lloguer, suficientment dotat i gestionat de manera coordinada per les comunitats autònomes i els ajuntaments, que garanteixi l'accés i la permanència a l'habitatge de les persones i famílies amb dificultats econòmiques, mentre no s'assoleixi un parc d'habitatge destinat a polítiques socials equivalent al 20% del total d'habitatges principals.
- **Una carta de drets per a les persones llogateres.** Proposem aprovar una Carta estatal de drets de les persones llogateres i reconèixer capacitat jurídica a associacions i sindicats de llogateres per intervenir en la negociació col·lectiva amb propietaris, processos legislatius, plans públics d'habitatge.
- **Declarar el dret a l'habitatge com a dret subjectiu exigible davant l'Administració.** Fins ara les administracions han tractat el dret a l'habitatge com l'obligació de destinar alguns recursos a aquest àmbit, tot i que aquests hagin estat insuficients. Cal, doncs, exigir una obligació de resultats, és a dir, assegurar-se que els recursos que es destinen a l'àmbit del dret a l'habitatge siguin suficients per garantir un mínim habitacional a tota la població, començant per les famílies o persones més vulnerables. El conjunt d'activitats vinculades al proveïment d'habitatges destinats a polítiques socials es declararan serveis d'interès general, i tots els ciutadans i ciutadanes que ho necessitin podran exercir accions administratives i judicials per exigir-ne el compliment, tal com ja preveu la Llei del dret a l'habitatge del 2007 de Catalunya.
    - Promoure els canvis legals necessaris perquè l'accés a l'habitatge sigui un dret exigible i la ciutadania pugui demanar, en cas d'incompliment, la tutela judicial efectiva.
    - Declarar serveis d'interès general el conjunt d'activitats vinculades al proveïment d'habitatges destinats a polítiques socials.

- **Reforçar els mecanismes de regulació i control de lloguers**
    - Creació d'un registre Estatal de fiances dels contractes de lloguer, en coordinació amb els registres de les CCAA que ja en disposen.
    - Creació d'una Agència Estatal de l'Habitatge (AEV) encarregada del control del mercat de l'habitatge.

- Reformar la Llei estatal pel dret a l'habitatge per reforçar la regulació del mercat immobiliari, ampliar la protecció de les persones llogateres i garantir l'accés a un habitatge digne i assequible.
- Revisar els criteris per a la declaració de ZMRT en base a l'experiència dels primers 3 anys a Catalunya i a la Llei d'Habitatge. S'ha de limitar el preu màxims dels lloguers d'habitatge habitual a un màxim resultant de la mitjana del 25% de la renda neta mitjana per llar de cada secció censal i el valor superior del rang de valors fixat en el Sistema Estatal de Referència de Preis de Lloguer d'Habitatge.
- Modificar el termini de revisió de les ZMRT perquè la revisió es faci cada 3 anys sempre i evitar que després de la primera declaració, la revisió sigui anual.

- Vetllarem, amb les administracions competents, pel compliment d'un règim sancionador clar.

- Incorporarem criteris rurals i de muntanya a la declaració de zones tensionades, com el pes de les segones residències i dels habitatges d'ús turístic sobre el total, la manca d'habitatge disponible per a residència habitual i la pressió sobre la població local, perquè territoris com el Pirineu puguin ser declarats zona tensionada.

- Vetllarem, amb les administracions competents, pel compliment d'un règim sancionador clar.

1.3 Ampliació del parc públic i assequible. Creació del sistema públic d'habitatge

Cal construir una infraestructura pública d'habitatge que ens situï al nivells dels països europeus més avançats. Com a mínim cal arribar a l'objectiu de Pla Territorial de l'habitatge de Catalunya que marca tenir un parc d'habitatges destinat a polítiques socials del 15% l'any 2044.

Per assolir aquest objectiu a 10 anys vista apostem per construir un ecosistema de promoció d'habitatge on el sector públic sigui el motor, on les entitats sense ànim de lucre (fundacions i cooperatives en cessió d'ús) tinguin un paper important, i on els privats amb lucre limitat també puguin jugar un paper.

Tot el parc d'habitatges protegits ha de ser de qualificació permanent, tant si la promoció és pública o privada.

- **Construcció de 500.000 habitatges** en sòls públic o de reserva per HPOs, mitjançant empreses públiques, entitats sense ànim de lucre i privats amb lucre limitat, el 50% com a mínim de lloguer i la resta en tinences intermitges o cessió d'ús.
- Industrialització per accelerar la promoció.
- Compra per **tanteig i retracte de 600.000 habitatges**. Establir el dret de tanteig i retracte en favor de les administracions públiques dels habitatges provinents d'execucions hipotecàries, dels habitatges que siguin propietat de grans tenidors i dels edificis sencers.
- **Reglamentar l'adquisició d'habitatge privat per part de l'Estat per a dedicar-les al lloguer social** mitjançant la modificació de la llei pel dret a l'habitatge, dotant a l'administració de l'Estat de la potestat de l'exercici del dret de tanteig i retracte en determinats suposats, com, per exemple, en l'adquisició preferent d'edificis sencers en ZMRT. Es dedicaria a aquesta rúbrica un 0,35% del PIB durant els pròxims dotze anys i permetria adquirir 35.000 habitatges anuals per a destinar-les al parc públic (420.000 habitatges en total).
- Aprovació d'una **Llei d'Expropiació** a propietaris privats amb més de 1.000 habitatges en la primera fase, de 700 habitatges en la segona i de 50 habitatges en la tercera. Només els primers acumulen un total de 360.000 habitatges. Aquest exercici expropiatori es basarà en criteris objectius que permetin identificar als grans tenidors a través del registre elaborat a aquest efecte per l'AEV. Afectaria entitats com CaixaBank que té uns 22.000 immobles arrendats, seguit del fons voltor Blackstone, amb 19.600. Només amb aquestes dues entitats, l'empresa pública Casa 47 disposaria de més de 40.000 habitatges per a assegurar una adequada política pública d'habitatge. Es dedicarà un 0,35% del PIB durant els pròxims dotze anys i permetria adquirir 40.000 habitatges cada exercici (480.000 habitatges en total).
- **Cessió de 100.000 habitatges** a les diferents administracions públiques per part dels bancs i altres grans tenidors. I mobilitzar els habitatges buits amb un programa d'ajuts a la rehabilitació.
    - Mobilització de l'habitatge buit en zones tensionades a través de programes d'intermediació de lloguer segur i garantit i mitjançant suport a rehabilitació d'habitatges amb fons públics gestionats per agències públiques municipals i autonòmiques. Augment progressiu de la fiscalitat sobre els habitatges buits per incentivar que se cedeixin per a la seva gestió a aquestes agències públiques.
    - FA: Crear un Registre Estatal d'Habitatges buits.

- Finançament: Crèdits ICO a llarg termini, capital públic, social i privat lucre limitat, cessió de sòl o drets de superfície, ingressos lloguers.

- Impulsarem un Pla Estatal d'Habitatge Rural i Repoblament per rehabilitar habitatges buits, mobilitzar el parc residencial desocupat i ampliar l'oferta de lloguer assequible als municipis rurals.
- Facilitarem finançament als ajuntaments perquè transcorreguts els terminis de la llicència o del pla sense edificar, l'Ajuntament pugui incoar un expedient, declarar l'incompliment del deure d'edificar i pugui dur a terme l'expropiació forçosa dels sòls en poder dels especuladors abonant el preu just (calculat conforme a l'estat i càrregues del sòl) per a destinar a habitatge públic amb lloguers assequibles.
- Permetrem que les comunitats autònomes destinin el 20% del deute que se'ls condoni a crear i ampliar el seu parc públic de lloguer assequible, flexibilitzant per a això les seves regles fiscals
- Modificarem les regles fiscals perquè els ajuntaments puguin destinar íntegrament els seus romanents a l'ampliació del seu parc públic d'habitatges de lloguer assequible.

1.4 Prohibir l'especulació complint el mandat constitucional i posar en marxa una fiscalitat que premiï la funció social de l'habitatge

- Prohibir la compra d'habitatge que no sigui per viure a zones tensionades, seguint el model dels Països Baixos. Cap persona sense casa. Cal evitar l'acaparació dels habitatges en poques mans i facilitar la compra de qui vol accedir al seu primer habitatge. Per això només es permetrà compra un habitatge si és per viure o perquè visqui una familiar fins a segon grau o per a una segona residència a un municipi diferent. En el cas de la compra d'edificis sencers, es permetrà la compra, però s'hauran de destinar íntegrament a lloguer de residència habitual i permanent i els inquilins que visquin tindran una renovació automàtica del seu contracte de lloguer.
- Acabar amb els lloguers turístics il·legals i prohibir/limitar el lloguer turístic i altres usos dels habitatges diferents als de residència habitual i permanent.
- Elevar la fiscalitat estatal dels pisos turístics per retallar-ne dràsticament la rendibilitat. Després d'haver elevat l'IVA al 10% a l'últim Reial decret llei del govern, incrementar-ho fins al 21%.

Canviar les regles del joc fiscals:

- Eliminar bonificacions IRPF lloguers per sobre índex de preus. Acabar amb l'actual desgravació genèrica del 50% de l'IRPF i establir una escala de desgravacions en funció de les baixades de preus respecte a l'índex.
- Eliminar els beneficis fiscals de les SOCIMIS. Cap benefici fiscal per a qui no fa lloguer assequible o social.

- IVA reduït al 4% per a la promoció d'habitatge protegit de lloguer, en cessió d'ús o tinences intermitges.
- Modificar l'ITP per poder incrementar-ho als Grans tenidors.
- Eliminació de l'IVA i l'ITP a la compra del primer habitatge, increment del 200% a la compra del segon habitatges, i del 1000% a partir del tercer habitatges.
- En l'IRPF i en l'impost de societats suprimir en el càlcul dels seus rendiments la deductibilitat de les despeses financeres, d'amortització i de millora de l'habitatge turístic en zones tensionades i elevar al 20% la imputació de rendes immobiliàries en l'IRPF durant els períodes en els quals no estiguin ocupades.

Calen noves càrregues impositives amb destinació finalista per a construir el sistema públic d'habitatge, per això proposem:

- Impost per l'acumulació d'habitatges en mans d'empreses o persones físiques a partir de 4 habitatges. Impost del 10% del valor cadastral dels immobles, que no es pagaria si els habitatges es posen en lloguer de residència habitual i permanent a preu assequible.
- Creació d'un impost de Participació dels Empresaris en l'Esforç de Construcció. Seria una contribució obligatòria de determinades empreses, vinculada a la massa salarial, que es destina a finançar habitatge assequible i ajuts a l'habitatge. Model francès.

1.5 Establir un procediment de segona oportunitat que permeti liquidar el deute hipotecari i, si cal, fer la reducció ordenada de tots els deutes que afecten les persones i famílies

El Reial decret llei 1/2015, de 27 de febrer, aprovat pel PP i anomenat mecanisme de segona oportunitat, reducció de mesures financeres i altres mesures d'ordre, ha estat una veritable estafa que no ha resolt el problema del deute que moltes famílies arrosseguen un cop han perdut el pis. S'ha d'establir un procediment ràpid i econòmic que permeti liquidar i, si cal reduir tots els deutes que afecten persones i famílies quan siguin sobre el domicili habitual. En aquest sentit, cal ampliar a tot l'Estat les mesures que preveu la Llei 24/2015 de mesures urgents per afrontar l'emergència en l'àmbit de l'habitatge i la pobresa energètica, aprovada al Parlament de Catalunya. A banda d'això, cal garantir que les persones que signin una dació en pagament relativa al seu habitatge habitual, liquidin la totalitat del deute i tinguin una opció de reallotjament en lloguer social.

Per això proposem:

- Establir un procediment extrajudicial per resoldre situacions de sobreendeutament. En cas de falta d'acord, s'iniciaria un procediment judicial.
- Alliberar del deute també les persones fiadores, sempre que tinguin amb la persona deutora una relació de parentiu o de consanguinitat o afinitat fins a tercer grau.
- Possibilitar l'aturada dels processos d'execució hipotecària i desnonament en qualsevol moment mitjançant la consignació de les quotes vençudes.
- Programa d'Erradicació dels desnonaments per hipoteques de primer habitatge mitjançant el qual l'Estat es faria càrrec de l'habitatge i la hipoteca, incorporant l'habitatge al parc públic i la família continuaria en la mateixa amb un lloguer social relacionat amb els seus ingressos. El cost d'aquest programa segons les estimacions de desnonaments realitzats el 2025 ascendiria al 0,10% del PIB i incorporaria un màxim de 20.000 habitatges anuals al parc d'habitatge públic.
- Programa de Protecció als deutors hipotecaris davant les pujades dels tipus d'interès. S'establirà una deducció de fins a 300 euros al mes en l'Impost sobre la Renda de les Persones Físiques (IRPF) en forma de "impost negatiu" (similar a la prestació per maternitat). Podrien sol·licitar-la els qui tinguessin ingressos de la seva unitat familiar de fins a tres vegades l'IPREM (indicador públic de renda d'efectes múltiples), és a dir, 21.600 euros anuals i la seva quota hipotecària superi el 40% dels ingressos nets de la llar. El programa podria beneficiar a 1 milió de famílies hipotecades i el cost anual ascendiria al 0,10% del PIB.
- Instaurar l'obligatorietat d'acceptar la dació en pagament en procediments d'execució de deutes hipotecaris vinculats a l'habitatge habitual amb alliberament del deute que teòricament pugui sobrepassar el valor de l'habitatge objecte d'execució.
- Establir una portabilitat real per a les hipoteques entre entitats, abordar les clàusules abusives als contractes hipotecaris (REDAL, IRPH, multidivisa, etc…) i introduir una hipoteca a tipus fix regulada.

1.6 Rehabilitar sense expulsar el veïnat

La rehabilitació ha de millorar els edificis i la vida dels barris, reduir la pobresa energètica i garantir l'accessibilitat, sense provocar expulsions ni gentrificació. Cal finançar actuacions integrals d'eficiència energètica, climatització i accessibilitat, prioritzar els barris vulnerables i donar suporta les persones llogateres i a les comunitats de propietaris perquè les obres no comportin desplaçament residencial.

- Rehabilitació integral de 2,5 milions d'habitatges en 10 anys. Pla d'Adaptació Energètica dels habitatges per a reduir les seves necessitats energètiques a la meitat. La inversió pública es desenvoluparà de manera directa en la rehabilitació de 250.000 habitatges anuals pertanyents a famílies vulnerables (2.500.000 en total del Pla). El compromís és l'adaptació i millora del parc d'habitatges en un horitzó de deu anys, incloent-hi el 80% del cost d'aquesta actuació dins del Pla d'Ocupació

Garantida. Aquesta rehabilitació ha de contemplar l'eficiència energètica, la rehabilitació d'interiors i espais comuns, les barreres arquitectòniques i la regeneració urbana.

- Establir un fons específic per a barris d'alta complexitat o amb una elevat grau de vulnerabilitat.
- Inscriure com a càrrega registral les ajudes a la rehabilitació per tal de ser retornades en cas de compra-venda.
- Condicionar les ajudes a la rehabilitació a l'ús obligatori d'habitatge principal sotmès a la limitació de rendes.
- Definir i impulsar Àrees de Rehabilitació Estratègica als municipis, que a més de l'acondicionament dels habitatges existents vetllin per la recuperació d'habitatges buits i la climatització dels teixits amb nous habitatges.
- Posada en marxa d'una Comissió d'investigació parlamentària que analitzi la gestió des de 2012 de la Sareb i depuri les responsabilitats polítiques d'una gestió que ens ha costat fins ara 15.000 milions de diners públics i assumir 35.000 milions d'euros de deute públic.
- Elevar els ajuts estatals a la rehabilitació parcial o integral d'edificis residencials, o susceptibles d'ús residencial, de titularitat pública o privada, condicionant l'ajut a la intensificació de l'ús residencial (increment del nombre d'habitatges sobre el mateix sostre o per reconversió d'usos) i a la qualificació urbanística d'almenys un 50% del sostre total com a habitatge amb algun règim de protecció pública de vigència indefinida.
- Impulsar un programa estatal de rehabilitació i ampliació del parc d'habitatge assequible als municipis rurals, acordat amb les comunitats autònomes i els ajuntaments. Prioritzarem la recuperació d'habitatges buits per a residència habitual, l'accessibilitat i l'eficiència energètica, amb garanties duradores d'assequibilitat dels habitatges que rebin suport públic
- Atesa la difícil situació que el mercat lliure de l'habitatge aboca a persones grans a no poder fer front als increments de lloguers, i l'accés de les persones joves, regularem el mercat limitant els augments de lloguer. Per altra banda, dedicarem un mínim de l'obra de protecció oficial a cobrir aquestes necessitats i construirem habitatge amb serveis de gestió pública per aquests col·lectius.

1.7 Habitatge jove: emancipar-se amb un sostre digne

L'edat mitjana d'emancipació a l'Estat supera els 30 anys, i no és una elecció: és el resultat d'uns lloguers que s'emporten més de la meitat del sou jove. Cap generació no pot construir un projecte de vida sense casa.

- Reserva jove del parc públic. Destinarem un mínim del 30% de les noves promocions d'habitatge protegit de lloguer a persones menors de 35 anys, amb contractes de fins a 10 anys i preus lligats als ingressos.
- Aval públic per a la primera compra. Crearem una línia d'avals de l'Estat, via ICO, que cobreixi fins al 20% de l'entrada de la primera vivenda habitual per a joves amb ingressos baixos o mitjans, perquè no hagin de dependre del patrimoni familiar.
- Cooperatives de cessió d'ús joves. Cedirem sòl públic i oferirem finançament preferent a cooperatives de joves en cessió d'ús, amb qualificació permanent i sense possibilitat d'especulació.
- Habitatge compartit i temporal protegit.

2 El cost de la vida i una economia justa

Tot i que les desigualtats no s'estan reduint com caldria, els avenços econòmics aconseguits han fet que avui Espanya estigui en millor situació que els països del seu entorn en termes de creixement, creació d'ocupació, reducció de la temporalitat, SMI o protecció social. A nivell internacional, després del parèntesi que va suposar la pandèmia, sembla que torna l'hegemonia de les idees neoliberals. Aquesta vegada no venen de la mà del globalisme, sinó aliades a una regressió reaccionaria identitària i nativista que pretén fer retrocedir varies dècades els drets socials, de gènere i culturals. El context econòmic ve marcat per una inflació creixent provocada pel augment del preu del petroli, que té el seu origen en les guerres i especialment en la guerra d'EU contra Iran. Són preocupants els efectes que pot tenir la pujada de tipus d'interès que estan engegant els bancs centrals, que incrementarà el cost del deute públic i segurament agreujarà la inflació en comptes de reduir-la com es pretén.

En aquest context, les polítiques progressistes han d'anar orientades a assegurar a totes les persones una vida digna en la que l'habitatge, la sanitat i l'educació de qualitat estiguin garantides. Per evitar que la pujada de preus dels carburants es converteixi en inflació, cal implementar polítiques que actuïn sobre l'arrel del problema i que la vegada impedeixin pujar els preus als actors socials que els decideixen. Ens comprometem a continuar garantir que les bones dades macroeconòmques d'Espanya puguin repercutir en la millora de la qualitat de vida i el poder adquisitiu de les classes populars, mitjançant el creixement de l'ocupació, de les pensions i del salari mínim tal com han estat fent els Governs de Coalició Progressista, sense renunciar en cap cas a canviar el model productiu i reduir les desigualtats.

L'economia avui dia està més que mai condicionada pel canvi climàtic. La lluita contra la pobresa i la desigualtat no són incompatibles amb retrobar l'equilibri climàtic, és més, el model industrial del nostre país només serà viable de la mà de l'economia verda i la neutralitat climàtica. No és només una necessitat ambiental, també ha de ser l'eix vertebrador del creixement del futur i un element indispensable per assegurar la sobirania del nostre país. La reindustrialització verda, l'eficiència energètica, l'economia circular i la innovació tecnològica són avui el gran motor per modernitzar el nostre teixit productiu, atraure inversions d'alt valor afegit i crear llocs de treball de qualitat, estables i ben remunerats.

Paral·lelament s'ha d'avançar en un model de fiscalitat més just per garantir uns serveis públics de qualitat a la ciutadania. Les pràctiques de reducció impositiva practicada en alguns països s'han mostrat no només nocives en termes de desigualtat entre ciutadans, també són un llast pel creixement econòmic i un risc per la democràcia. Per això hem d'aprofundir en mesures efectives que gravin els grans patrimonis que

sovint han estat capaços de defugir el pagament d'impostos i especialment els ultrarics. No s'ha d'oblidar la importància de fiscalitat verda per fer efectiu el principi de qui contamina paga o el reforç de la imposició sobre qualsevol pràctica que desviï l'ús de l'habitatge residencial cap a altres usos o que afavoreixi l'especulació i la concentració de propietat. En definitiva, una fiscalitat en favor del 99%, ecològica i justa.

En l'àmbit laboral perseguirem la reducció de jornada i una millor conciliació. S'ha desmentit completament el mantra de que les pujades de salari mínim generen atur i queda desmentit que la reducció de la jornada laboral redueix la productivitat. Seguirem treballant per la qualitat de l'ocupació perquè aquesta és condició necessària per garantir una economia estable i productiva.

2.1 Un model econòmic ambientalment sostenible i socialment just

- Escala sostenible. La dimensió de l'economia s'adapta a la capacitat dels ecosistemes de proveir de recursos i absorbir residus.
- Distribució justa. La distribució de l'excedent entre els actors econòmics ha de ser tal que els treballs garanteixin una vida digna, però també que les persones que no treballen puguin tenir-la.
- Millorar la qualitat de vida per a tothom. El creixement econòmic deixa pas a allò que realment importa a la gent, com l'habitatge, la salut, el benestar, l'ocupació segura, el temps lliure, la fortalesa comunitària i l'estabilitat econòmica.
- Canvi en la forma de consumir. El foment de l'ús per davant de la possessió. El foment de la provisió de serveis en lloc de productes. La implantació de les 4R (reutilitzar, reduir, reciclar i recuperar) i el foment de la tendència cap a una economia el més circular possible.
- Economia baixa en carboni, transició energètica cap a les renovables, l'eficiència i l'estalvi. Augment dels llocs de treball dels sectors de l'estat del benestar i R+D.
- Apostar per la diversificació sectorial progressiva del model productiu per superar l'excessiva dependència de determinats sectors, fomentant la indústria i l'activitat econòmica innovadora i socialment útil.
- Enfortir les relacions de col·laboració i cooperació per aconseguir una societat més cohesionada, solidària i resilient.
- Definir i calcular sistemàticament nous indicadors alternatius al PIB per mesurar el benestar social, la qualitat de vida i la bona salut mediambiental amb criteris de sostenibilitat.

2.2 Cistella de la compra i lluita contra la inflació

Tot i les pujades anuals de l'SMI, l'excepció ibèrica aconseguida pel Govern o les targetes moneder per paliar l'encariment de la cistella de la compra, l'adquisició de béns de primera necessitat continua sent una despesa de difícil assumpció per bona part de la ciutadania. La inflació, que fa pujar els preus de la compra, s'emporta una bona part del pressupost de les llars, mentre els marges de beneficis de les grans empreses només fan que augmentar. El Govern va impulsar el PVPC (Preu voluntari per al Petit Consumidor), amb un preu regulat de l'electricitat, que permet l'accés al bo social amb descomptes per les famílies vulnerables Tot i això, calen mesures més ambicioses per tal de que les factures i accés a béns de primera necessitat no siguin una angoixa més per la ciutadania.

La inflació és un fenomen econòmic que afavoreix l'apropiació d'excedent d'aquells que tenen el poder per a canviar els preus. La lluita contra la inflació és una política progressista sempre que es faci amb criteris socials, és a dir no culpant les persones amb situacions de vulnerabiltiat i evitant la espiral inflacionària a base d'erosionar el seu poder adquisitiu. Tampoc és progressista (ni pràctic) lluitar contra la inflació pujant els tipus d'interès per provocar recessions.

- La creació d'un observatori de preus amb participació pública i social que determini les raons de les variacions de preus, establint qui està generant tensions per tal d'obtenir guanys excessius
- Preu just per als aliments saludables.
- Impulsar a través d'un Fons per a productes alimentaris bàsics perquè les distribuïdores i supermercats utilitzin els seus marges per subministrar una cistella de productes saludables a preu assequible. El fons també ha de vetllar per evitar abusos i la volatilitat de preus.
- Estudiar la posada en marxa de la seguretat social de l'alimentació i la capacitat d'utilitzar el poder de compra i les infraestructures alimentàries públiques per incidir sobre els preus i les condicions de proveïment dels aliments.
- Avançar en un marc regulatori i pressupostari que acompanyi als ajuntaments en l'impuls de supermercats municipals

- Topar el preu de l'electricitat, sobre tot controlant el preu del gas amb fórmules semblants a l'excepció ibèrica, per evitar que l'augment basat en la cerca de beneficis extraordinaris de les companyies elèctriques erosioni els salaris i obligui a augments per mantenir el poder adquisitiu.

- Aplicació de mesures fiscals enèrgiques per evitar que l'augment del preu dels carburants es converteixi en inflació subjacent, però evitant que aquestes mesures es cronifiquin i esdevinguin un incentiu per l'ús dels vehicles privats

- Control de preus en els mercats amb tendència a convertir-se en especulatius.
- Aplicar mesures estructurals de transformació total la cadena alimentària, des de la producció primària fins la distribució final, per evitar que actuï de multiplicador i transmissor de la inflació. Una mesura complementària por ser el foment dels menjadors escolars gratuïts que permet a les famílies vulnerables reduir la despesa en menjar.
- Promoure clàusules d' actualització de convenis que permetin mantenir el poder adquisitiu sense disparar l'espiral inflacionària.
- Blindar la revalorització anual de totes les pensions amb l'IPC real i impulsar-ne la incorporació a l'article 50 de la Constitució.
- Crear mecanismes de penalització de les rendes parasitàries que no afegeixen valor però fan augmentar els preus.
- Mantenir preus baixos al transport públic i els subministraments públics.
- Garantir els serveis essencials gratuïtament per compensar la pèrdua de poder adquisitiu.
- Aclarirem les regles de fixació de l'SMI per evitar que es pugui compensar i absorbir amb els complements salarials.

2.2.1 Regular i impulsar un nou model financer que prioritzi l'interès social

Des dels anys vuitanta, la financiarització de l'economia i la lliure circulació de capitals han permès a la banca escapar del control democràtic. La crisi del 2008 ho va deixar clar. La manca de regulació i la connivència entre poder financer i poder polític van acabar en un rescat bancari de més de 60.000 milions d'euros d'ajudes públiques, la major part de les quals no s'han recuperat. Aquell rescat no va fer arribar el crèdit a famílies i empreses. Avui la gran banca torna a batre rècords: ha guanyat 29.200 milions fins al setembre, impulsada per uns tipus d'interès que ofeguen les famílies hipotecades. Cal un nou model financer que posi l'interès social per davant del benefici dels accionistes.

- Prioritzar, reforçar i promoure l'ús del sistema de finances ètiques i cooperatives.
- Recuperar el paper de les caixes d'estalvi limitant-ne l'activitat a un àmbit de proximitat i assegurant-ne una gestió democràtica i ciutadana i controls també democràtics i ciutadans.
- Comprometre les entitats financeres, especialment les que van rebre diners públics durant el rescat a permetre la portabilitat de les hipoteques de variables a fixes.

- Sotmetre els bancs privats a una estricta regulació per evitar que excedeixin un cert volum, limitant-ne les activitats especulatives i separant la banca comercial de la banca d'inversió.
- Reinstaurar les limitacions tradicionals de l'activitat bancària, com són la separació entre banca comercial i banca d'inversió, la prohibició de donar crèdit a la borsa i l'obligació de consolidar en el balanç totes les societats satèl·lits (SIV).
- Prohibir a la borsa les pràctiques que de sempre se sap que són nocives (venda a crèdit, compra a crèdit, etc.) i de les inventades recentment, com els productes derivats i els sintètics.
- Establir taxes que gravin fortament les operacions sense període de maduració i especialment les relacionades amb el mercat intradia a la borsa.
- Impulsar l'existència de moltes llicències bancàries en mans de bancs petits que competeixin entre ells i que en cas d'incompliment normatiu puguin ser tancats sense causar risc sistèmic.
- Crèdits consum: Aprofundir en la regulació de crèdits al consum i transposar la Directiva (UE) 2023/2225 per regular la concessió de crèdits ràpids creant un registre d'empreses que operen en aquest mercat, establint criteris per definir què es considera un préstec usurari i sotmetent aquestes empreses al control i la supervisió del Banc d'Espanya.
- REDAL: Aprovarem una llei contra les clàusules hipotecàries *Redito ad Libitum*: fórmules errònies, subamortització oculta i paranys com la quota creixent, que han deixat milers de famílies amb la pràctica totalitat del deute en alguns casos després de vint anys pagant. Com ja es va fer amb les clàusules sòl, els bancs hauran d'oferir una via de reclamació extrajudicial gratuïta, amb quotes assumibles i l'opció d'anul·lar la clàusula. Si el banc s'hi nega, el Banc d'Espanya resoldrà en dos mesos amb un dictamen vinculant.

2.2.2 Crear una banca pública

La concentració del sistema financer en unes poques entitats financeres, així com el deficient disseny del sistema monetari a la zona euro, permeten als bancs sotmetre els estats a un xantatge permanent. Durant molts anys s'ha fet creure que la gestió pública era inherentment ineficient, no obstant això, la crisi financera ha demostrat la falsedat d'aquesta premissa. Enfront d'aquesta situació cal impulsar un nou model financer que tingui com a prioritat l'interès social enfront dels beneficis privats dels accionistes.

La creació d'una banca pública constitueix un instrument de poder en mans de l'Estat que li permet superar la pressió dels mercats financers privats sobre l'economia nacional i permet impulsar polítiques de caràcter social i estratègic.

La direcció d'un banc públic ha de gaudir d'uns estatuts que reflecteixin l'equilibri entre la gestió tècnica i eficaç i la vocació de servei públic que ha de tenir aquesta entitat.

- Impulsar el crèdit tenint com a prioritat l'interès social i les inversions a llarg termini de caràcter estratègic i controlar els fluxos financers per reduir els capitals que s'amaguen als paradisos fiscals.
- Utilitzar el tipus d'interès de forma progressiva, rebaixant els costos financers a les famílies amb dificultats i a les petites empreses i autònoms.
- Accedir a les línies de crèdit del BCE a tipus d'interès preferent, sense necessitat d'ajudar-se dels mercats privats de deute.
- Mobilitzar els recursos financers suficients per recuperar el control dels sectors estratègics de l'economia i incentivar el desenvolupament d'activitats productives sostenibles, apostant per una renovació del sistema energètic.
- Impulsar la creació d'una banca postal pública integrada a Correus, inspirada en el model de BancoPosta d'Itàlia, que operi com a patrimoni separat i supervisat pel Banc d'Espanya. La seva activitat es limitarà a la prestació presencial i universal de serveis financers bàsics, com un compte sense comissions, la retirada d'efectiu i els pagaments, amb prioritat per als municipis sense oficina bancària, i a la comercialització d'instruments d'estalvi públic garantits. En aquest marc, l'ICO emetrà instruments d'"estalvi postal" amb garantia plena de l'Estat, que es comercialitzaran en exclusiva a través de la xarxa de Correus, seguint l'exemple de la Cassa Depositi e Prestiti d'Itàlia. Aquest estalvi s'invertirà en el desenvolupament del país, amb prioritat per a l'habitatge assequible i la cohesió territorial, amb traçabilitat i transparència sobre la destinació dels fons.
- Garantir serveis bancaris bàsics sense discriminació per origen o nacionalitat, amb atenció presencial, interpretació i mediació intercultural quan calgui

2.2.3 Garantir la sostenibilitat de les polítiques socials i de salut

Les retallades de la dècada passada, imposades en nom de l'austeritat, van afeblir els serveis més essencials. La pandèmia en va evidenciar el preu i va obrir una etapa de recuperació, però aquest impuls corre el risc d'aturar-se. Les noves regles fiscals europees tornen a exigir retallar dèficit i deute. La pressió per disparar la despesa militar competeix pels mateixos recursos. I la pujada de tipus encareix els interessos del deute. No podem permetre que la sanitat, les cures i els serveis socials tornin a ser la variable d'ajust. Cal blindar-los per llei i avançar cap a uns serveis públics més forts i universals.

- Establir per llei que, independentment de les regles de despesa i equilibri financer i respectant les competències de totes les administracions, es

prohibeixi reduir l'import total anual de la despesa en salut, en cura i en serveis socials.

- Aprovar una llei estatal bàsica que marqui un terra de despesa que inclogui els elements bàsics de l'estat de benestar, de forma que en cap cas aquest puguin ser sacrificats per cap raó i que en cas que no es puguin pagar, es forci un increment de la recaptació fiscal.

2.3 Teixit econòmic i industrial

2.3.1 Impuls a la indústria i la reindustrialització en sectors estratègics i emergents

Durant dècades s'ha renunciat a la política industrial en favor de sectors especulatius o de baix valor afegit que generen ocupació precària i salaris baixos. La guerra a l'Orient Mitjà, la guerra comercial impulsada per Trump i la dependència de cadenes de subministrament llunyanes demostren que un país sense indústria és un país vulnerable. L'energia renovable pot ser un avantatge competitiu per atraure i relocalitzar activitat productiva. Amb la fi dels fons Next Generation, cal una política industrial pública i activa, amb condicions clares per no subvencionar empreses que després deslocalitzen.

- Defensarem un gran pla europeu d'inversions, un New Deal equivalent al 4,5% del PIB de la Unió, per afrontar els reptes de política industrial i de competitivitat, i Espanya n'assumirà la part que li correspon.
- Afavorir la industrialització amb models d'empresa basats en cooperatives en les PIMEs i amb democràcia econòmica en les empreses de més dimensió.
- Prioritzar la industrialització i la creació de PIMEs a comarques i municipis en risc de despoblació, garantint la creació de Centres d'Atenció Sanitària de proximitat i el manteniment d'escoles i instituts, i un transport públic suficient.
- Impulsar sectors industrials emergents (biomèdica, renovables, tecnologies de l'informació i la comunicació...), apostant per la innovació i la recerca i per la transferència de coneixements entre la universitat i la indústria.
- Plantejarem l'estratègia de política industrial des de la condicionalitat en la col·laboració público-privada, definint, juntament amb les empreses beneficiàries de les actuacions, objectius a mitjà i llarg termini per maximitzar-ne el valor per a les empreses, l'Estat i la societat. S'establiran també clàusules de condicionalitat en les ajudes i inversions per condicionar-les a l'impuls d'un teixit productiu socialment, fiscalment i mediambientalment responsable.
- Quan la inversió pública sigui elevada, l'Estat participarà en el capital i en la propietat de les patents. Introduirem una acció d'or (golden share) a les empreses estratègiques que venguin almenys la meitat de la seva producció al sector públic.

- Impulsarem la participació de les persones treballadores en les empreses industrials i, en particular, en les cooperatives i les empreses d'economia social i solidària. Per això, el disseny de la política industrial incorporarà l'impuls d'aquest teixit empresarial, que es farà servir com a eina en els processos de reconversió i de reindustrialització. Quan una empresa tanqui o es reestructuri, la transformació en cooperativa o en societat laboral serà una alternativa real, amb la participació de les persones treballadores en tot el procés.
- Augmentarem els fons de suport a l'economia social, en forma d'avals i ajuts directes, amb la dotació de l'instrument d'avals de l'ICO per a les seves entitats.
- Mantindrem els avantatges fiscals de les cooperatives respecte de les societats de capital.
- Aprofitar les possibilitats dels fons estructurals i socials de la Unió Europea per consolidar i potenciar projectes industrials que afavoreixin la implantació d'una economia verda, per accelerar el procés de transició ecològica i digital, reforçar la cohesió social i territorial i impulsar les polítiques d'igualtat.
- Posar al centre de la política industrial la transició ecològica, de manera que Espanya pugui aprofitar l'avantatge competitiu que aporta l'energia renovable en el context de relocalització productiva a escala global.
- Promoure la creació de clústers que vinculin indústries tradicionals amb industries emergents relacionades, per tal de fomentar la innovació i la transformació industrial al conjunt de l'economia, aprofitant l'aplicació de tecnologies de propòsit general vinculades a les indústries emergents.
- Fomentar projectes de recerca conjunta entre universitats, pimes i organitzacions amb capacitat per adaptar la recerca universitària a les necessitats empresarials (la xarxa de centres Eurecat, empreses de serveis intensius en coneixement). Aquests projectes haurien de fomentar la innovació en indústries emergents, però també en indústries tradicionals, per tal de fomentar la seva transformació i adaptació als canvis econòmics
- Aconseguirem una inversió en R+D+i del 3% del PIB i del 4% el 2030. Aprovarem un pressupost plurianual de ciència i innovació que garanteixi un creixement constant de la inversió pública (fins a l'1,25% del PIB, amb un 1,75% d'inversió privada) i augmentarem un 15% tots els programes de l'Agència Estatal d'Investigació, especialment els d'innovació.
- Reforçarem la participació de l'Estat en empreses i sectors estratègics a través dels instruments financers i les empreses públiques de què disposa, promovent la creació d'una agència industrial pública i un banc públic d'inversió amb recursos suficients a partir dels fons públics de suport a l'empresa dependents dels diferents ministeris, així com la Societat Estatal de Participacions Industrials i la resta d'institucions financeres públiques.

- Augmentar la càrrega impositiva sobre la venda de productes industrials que per la seva fabricació no es pugui demostrar la utilització d'un percentatge per determinar de matèries primeres recuperades en el seu procés de fabricació.
- Paral·lelament, fomentar la indústria de la recuperació i la reutilització.
- Fomentar el consum de productes de Km0 amb polítiques que facilitin uns preus competitius i publicitin i garanteixin més qualitat fitosanitària que els productes la d'importació llunyana.
- Establirem les mesures següents per evitar les deslocalitzacions:
    - La prohibició que les empreses deslocalitzades puguin fer acomiadaments col·lectius, extincions de contractes per causes objectives i modificacions substancials de les condicions de treball.
    - L'obligatorietat de retornar la totalitat de l'import de qualsevol tipus d'ajuda pública rebuda en els anys previs en cas de deslocalització de l'activitat productiva o de l'ocupació, incloses les pròpies de l'àmbit laboral com els ERTO o el mecanisme RED.
    - L'exigència que en la transmissió d'empreses es faci sempre i es presenti a l'autoritat laboral un pla de viabilitat l'objectiu del qual serà el manteniment de l'activitat productiva i dels llocs de treball.
- Comptarem amb la participació de l'actual Societat Estatal de Participacions Industrials (SEPI), del Centre per al Desenvolupament Tecnològic Industrial (CDTI), de l'Institut de Crèdit Oficial (ICO) i de qualsevol altre organisme financer públic en el disseny de la política industrial.
- Inclourem en la concepció, el disseny i la governança de la política industrial els serveis públics d'ocupació, tant els autonòmics com el SEPE, per facilitar les polítiques actives i formatives que afavoreixin la inclusió de treballadors en els nous sectors industrials a incentivar.
- Emprendrem totes les accions necessàries en el marc del Consell Europeu i de la resta d'institucions europees per prolongar programes d'inversió comunitària pública per al finançament de totes les iniciatives necessàries per al creixement d'una autèntica indústria verda a Europa que permeti contribuir a la mitigació i l'adaptació al canvi climàtic. El BCE ha d'establir un finançament bonificat per a la descarbonització de l'economia europea.
- Situarem el debat de l'estabilitat pressupostària al si del Consell Europeu, no únicament en els dèficits públics sinó també en els superàvits comercials excessius que presenten alguns països i que han suposat, per part d'alguns països, una infrainversió, en particular en la transició verda, així com una gestió poc responsable dels riscos d'abastiment energètic.

2.3.2 *Democratització dels sectors estratègics*

La privatització i la desregulació van deixar en mans de grans empreses privades serveis tan essencials com l'electricitat, el gas, l'aigua o les telecomunicacions. Els darrers anys hem notat els efectes de la manca de regulació, control i participació ciutadana sobre sectors estratègics de la societat, que tenen un paper essencial en la garantia dels drets fonamentals i també en el funcionament del conjunt de l'economia d'un estat. L'apagada general de l'abril del 2025 ens va recordar que una infraestructura tan crítica no pot dependre de criteris de rendibilitat privada. Els beneficis extraordinaris de les energètiques cada vegada que es disparen els preus apunten en la mateixa direcció. L'entrada de l'Estat a Telefónica demostra que recuperar presència pública en sectors estratègics és possible. Cal que la ciutadania torni a decidir sobre aquests sectors per posar-los al servei de la gent, en un doble sentit:

- Reapropiació pública de sectors estratègics com l'aigua, el gas o l'electricitat. Això implica en alguns casos, com ara en l'energia, la creació d'un operador públic potent, que recuperi la propietat pública de la xarxa elèctrica i actuï atenent a necessitats i interessos socials i ecològics. En altres casos implica que la propietat i la gestió no puguin caure en mans d'interessos lucratius, com en el cas del suport a la municipalització o remunicipalització de l'aigua. Aquests processos s'han de dur a terme mitjançant el diàleg social i garantint la continuïtat de les plantilles i el reconeixement dels drets laborals adquirits. Caldrà també impulsar la creació d'una teleoperadora de propietat pública.
- Participació del teixit social i d'economia social: per una gestió convenient d'aquests serveis volem que no només hi participin les institucions públiques sinó també el teixit social i ciutadà, els agents socials, així com les empreses de l'economia social i col·laborativa, que incorporin les necessitats de la majoria de la ciutadania en les decisions sobre la seva gestió.

2.3.3 *Preservar i millorar el model comercial de proximitat*

El comerç de proximitat és molt més que una activitat econòmica: dona vida als barris, crea ocupació local i fa ciutat. Però està amenaçat per la pujada dels lloguers comercials, el turisme, les grans cadenes i les plataformes de comerç electrònic. Cal protegir-lo amb eines fiscals i urbanístiques i garantir condicions dignes a qui hi treballa.

- Protegir els comerços de proximitat a les zones tensionades pel turisme mitjançant un increment dels impostos als propietaris de locals que augmentin el preu dels lloguers dels locals comercials per sobre de l'IPC.
- Establir un nou sistema d'epígrafs que permeti als municipis un major control de noves activitats comercials que puguin contribuir al monocultiu turístic.

- Lluitar contra la competència deslleial amb l'hostaleria de proximitat.
- Aturar el model actual de turisme basat en la massificació i els baixos salaris de les persones que hi treballen, així com les infraestructures que ho afavoreixen com per exemple l'ampliació de l'aeroport del Prat. Millorar-lo per fer-lo més just, sostenible i competitiu, frenant la implantació desmesurada de grans cadenes, centres comercials allunyats de la trama urbana consolidada, creant serveis que donin valor afegit al comerç local i de proximitat, tot garantint l'accés al finançament, a l'associacionisme comercial i a la formació continuada, i facilitant el relleu generacional.
- Garantir la capacitat de decisió del Govern de la Generalitat sobre les condicions d'accés i d'exercici de l'activitat econòmica, derogant els aspectes de la Llei 20/2013 de garantia de la unitat de mercat que ho impedeixen i que imposen la "llicència comercial única".
- Mantenir les limitacions a la instal·lació d'equipaments comercials fora de la trama urbana consolidada (TUC) i controlar les operacions urbanístiques de gran magnitud que porten aparellades actuacions comercials seguint aquest model.
- Aturar les pràctiques abusives de contractació de plantilles, mitjançant l'increment de les inspeccions laborals, l'agilització dels procediments sancionadors i l'increment de l'import de les sancions.
- Modificar la legislació laboral pertinent per tal de millorar les condicions laborals de les persones treballadores del sector comercial, especialment les autònomes i les que treballen en la gran distribució.
- Territorialitzar tots els recursos que l'Estat destina a polítiques de comerç per tal que les gestioni directament la Generalitat de Catalunya a partir de la realitat i les necessitats del sector.
- Afavorir el model comercial propi integrat a la ciutat, de proximitat i de qualitat, que respecti els drets de les persones consumidores i treballadores, derogant els aspectes del RD 20/2012 que ho impedeixen, com la llibertat d'horaris, els períodes de rebaixes, etc.

2.4 Fiscalitat

La reforma fiscal és una de les grans reformes pendents i que el PSOE no ha volgut impulsar-la en aquesta legislatura tal i com s'havia compromès. És imprescindible reformar el sistema i l'administració fiscals per tal d'assolir la suficiència financera de les administracions públiques i l'equilibri pressupostari, i arribar a una fiscalitat més justa, igualitària i progressiva, augmentant el pes dels impostos directes, lluitant de forma efectiva contra el frau i l'evasió fiscals, i modernitzant el sistema tributari en el seu conjunt dins el marc europeu i estatal degudament harmonitzats.

El nivell elevat de frau fiscal que realitzen, principalment, les grans fortunes i els grans grups empresarials, i una economia submergida equivalent al 24% del PIB suposen uns dels elements amb més impacte al dèficit públic.

2.4.1 Lluitar contra el frau fiscal i l'economia submergida

El frau fiscal i l'economia submergida són una de les principals fuites de recursos públics. Alguns estudis situen l'economia submergida al voltant del 24% del PIB, una de les xifres més altes de la UE. El gran frau no el cometen les persones assalariades, que tributen per nòmina. El cometen sobretot les grans fortunes i els grans grups empresarials, que tenen recursos per a l'enginyeria fiscal i els paradisos fiscals. Perseguir això és una qüestió de justícia. Cada euro defraudat és un euro menys per a la sanitat, l'educació o l'habitatge, i un euro més que paga la resta de la ciutadania.

- Duplicar en quatre anys la plantilla de l'Agència Tributària per igualar-la a la mitjana dels països europeus de referència. Autoritzarem de manera immediata els 8.000 tècnics del Ministeri d'Hisenda perquè assumeixin més responsabilitats en l'aplicació dels tributs. Impulsarem convenis de col·laboració, intercanvi d'informació i actuacions conjuntes entre l'Agència Estatal i les administracions tributàries autonòmiques. Al mateix temps, intensificarem la cooperació amb les administracions tributàries d'altres països per combatre l'evasió fiscal internacional. L'objectiu és reduir el frau fiscal un 30% durant la legislatura.
- Centrar la lluita contra el frau a les grans empreses i els grans patrimonis. L'Agència Tributària i la IGAE donaran prioritat a la detecció del frau fiscal i el blanqueig de capitals.
- Crear censos obligatoris de béns i drets radicats a l'Estat i a fora.
- Lluitar decididament contra els paradisos fiscals. Prioritzar les entitats financeres i empreses que no operin en paradisos fiscals. No reconèixer personalitat jurídica a les societats constituïdes en paradisos fiscals per intervenir en el tràfic mercantil espanyol.
- Reduir al màxim els pagaments en efectiu, avançar cap a un model de transaccions electròniques 100% tot tenint en compte les mesures necessàries per evitar la generació de desigualtats a causa de la bretxa digital.
- Fer les reformes legals necessàries per poder investigar el frau fiscal internacional, sigui quin sigui l'origen de la informació que serveix de base a la denúncia, i evitar la impunitat dels que grans defraudadors quedin sense pena per formalismes jurídics i qüestions formals.
- Crear una oficina antifrau (OAF) a nivell estatal adscrita i depenent de la Direcció General de l'AEAT. Seria un organisme multidisciplinari amb competències d'investigació del frau fiscal organitzat i del contraban i el blanqueig de capitals

associat, encarregat de l'auxili judicial, dotat amb una plantilla amb funcionaris/es propis i al que s'assignaran membres del Ministeri fiscal. Aquesta oficina col·laborarà activament amb les OAF autonòmiques existents.

- Aprovar un nou estatut orgànic per a l'AEAT de manera que esdevingui una administració tributària al servei de l'estat però independent políticament, i al servei de tots els nivells d'administracions públiques.
- Impulsar els pagaments electrònics preservant l'efectiu i garantint alternatives accessibles perquè les barreres digitals o documentals no excloguin ningú

2.4.2 Una fiscalitat més justa i solidària

Un estat del benestar al nivell europeu requereix una fiscalitat que aporti els recursos necessaris i compleixi el principi de progressivitat: qui més té i més guanya, més contribueix. Avui no és així. Les rendes del capital tributen menys que les del treball. Les grans empreses paguen un tipus efectiu molt inferior al nominal. I diverses comunitats autònomes han buidat els impostos sobre el patrimoni i les successions en benefici dels més rics. Cal recuperar capacitat recaptatòria, fer pagar més a qui més té i incorporar la perspectiva de gènere a tot el sistema fiscal.

- Per eliminar la discriminació que pateixen les rendes del treball en relació amb les del capital, fer que en el càlcul de l'IRPF estiguin juntes en la mateixa base imposable de manera que se'ls hi apliquin els mateixos tipus impositius.
- Abaixarem l'IRPF a les rendes del treball de fins a 25.000 euros. Augmentarem la reducció per rendiments del treball perquè qui cobri el salari mínim no pagui IRPF i estendrem aquesta rebaixa, de manera decreixent, fins als 25.000 euros.
- Impulsar un impost a les grans fortunes (impost Zucman) que gravi la riquesa excessiva, i buscar consensos socials que permetin encara una limitació de la riquesa total en mans d'una sola persona. Proposem la creació d'un Gravamen sobre la Concentració de Riquesa que proposa instaurar una prestació patrimonial pública de caràcter no tributari, estatal, directa i periòdica, adreçada exclusivament a persones físiques amb un patrimoni net global superior als 50 milions d'euros. Proposem que la llei estableixi un tipus únic del 3% sobre la base que excedeixi d'aquest llindar de 50 milions, amb exempcions fortament restringides i la supressió expressa de l'exempció general per al patrimoni empresarial i les participacions en entitats. Contemplarem regles de coordinació per evitar la doble imposició mitjançant la deducció de les quotes efectivament pagades en l'Impost sobre el Patrimoni i en l'Impost Temporal de Solidaritat de les Grans Fortunes. però proposem incorporar una clàusula antiabús que manté l'obligació de pagament durant els 5 exercicis posteriors a un trasllat de residència fiscal a l'estranger. La proposta és de caràcter finalista, destinada a dotar el Fons de Protecció a la Infància per finançar una prestació universal per criança a menors de 18 anys.

- Farem permanent l'impost a les grans fortunes. Garantirem que els patrimonis de més d'un milió d'euros tributin com a mínim un 2%. L'Impost Temporal de Solidaritat de les Grans Fortunes ha frenat la competència fiscal entre comunitats i ha fet que les grans fortunes contribueixin a finançar els serveis públics. Estudiar la cessió a les comunitats autònomes.
- Crear un impost estatal sobre les grans herències de més d'un milió d'euros que gravarà la diferència entre el mínim estatal i el que estableixi cada comunitat, per frenar la carrera a la baixa entre comunitats autònomes a l'impost de successions i donacions.
- Avançar cap a una tributació mínima del 20% sobre el resultat comptable de les grans empreses.
- Establir el mínim del 15% per als grans grups, revisar i reduir les deduccions de l'impost de societats.
- Limitar a quatre anys la compensació de pèrdues o deduccions no aplicades, eliminar el règim de consolidació fiscal dels grups i suprimir l'exempció per doble imposició internacional per als dividends repatriats des de fora de la UE. Tot això sense augmentar la càrrega fiscal de les pimes.
- Recuperar el gravamen especial a les empreses energètiques, igual que hem fet estructural el que paguen els bancs.
- Elevar al 15% l'impost sobre serveis digitals, l'anomenada taxa Google que paguen les grans multinacionals tecnològiques.
- Eliminarem l'exempció de l'IVA a l'ensenyament privat i la de l'impost sobre les primes d'assegurances a les assegurances sanitàries privades. Són beneficis fiscals que aprofiten sobretot les rendes altes i que resten recursos als serveis públics.
- Eliminar els beneficis fiscals de tot el sistema tributari espanyol que no corresponguin a finalitats de caràcter exclusivament d'interès i contingut socials o ecològics. Especialment, cal eliminar el règim de les Empreses de Tinença de Valors Estrangers (ETVE), que suposa un vehicle societari offshore per l'elusió fiscal internacional; i el règim d'exempcions a l'IRPF, que permet a les persones que es desplacen a treballar a Espanya i tenen rendes fins a 600.000€ anuals pagar un tipus marginal màxim del 24% i no tributar a Espanya per les rendes generades en altres països.
- Garantir un tracte igualitari en l'impost de Societats per a les societats productives i les d'inversió, i que aquestes tributin al mateix tipus que les productives, eliminant els privilegis fiscals de les Societats d'Inversió de Capital Variable (SICAV, tipus de gravamen 1%) i de les Societats Anònimes Cotitzades d'Inversió en el Mercat Immobiliari (SOCIMI, tipus del 0%) respecte a o d'altres figures societàries que es graven al 18%.

- Gravar en grau més alt els nivells més alts de renda en l'IRPF. En aquest sentit, proposem un nou tram en l'IRPF amb un tipus marginal del 50% per a rendes superiors a 150.000 € anuals.
- Incorporar una modificació a l'actual impost estatal sobre els dipòsits de la banca consistent en: cedir-lo a les comunitats autònomes d'acord amb el criteri del lloc de residència del titular dels dipòsits.
- Apujarem l'impost sobre els dipòsits bancaris del 0,03% a l'1% en un tram estatal, per recuperar el cost del rescat bancari.
- Implantar un IBI molt més alt als habitatges que no siguin utilitzats com a residència habitual, incloent les segones residències i sobretot els pisos turístics.
- Treballar per impulsar les reformes legals necessàries a l'Estat i a la UE per establir un impost sobre els béns de luxe amb un tipus més elevat que el tipus normal.
- Imposar de forma immediata una Taxa Tobin sobre les Transaccions Financeres que a més de garantir ingressos també és una taxa per lluitar contra l'especulació financera. Auditar els acords bilaterals de doble imposició.
- Evitar el dumping fiscal en els impostos en què les comunitats autònomes tinguin capacitat normativa mitjançant l'establiment de mínims en els tipus efectius.
- Pujar llindars mínim ascendents i descendents: Revisarem les bonificacions fiscals per a les persones que tenen a càrrec seu persones ascendents de més de 65 anys o amb discapacitat sigui quina sigui la seva edat, descendents menors de 25 anys o amb discapacitat sigui quina sigui la seva edat, així com cònjuges amb discapacitat, situant el llindar contemplat als articles 58, 59 i 81 bis de la Llei 35/2006 de l'IRPF com a ingressos màxims del familiar o persona dependent almenys en el 80% del salari mínim interprofessional.
- Apujarem la fiscalitat del tabac fins a acostar-la a la mitjana europea, incloses les noves formes de consum de tabac.
- Crearem una eina perquè cada contribuent sàpiga a què es destinen els seus impostos i en pugui valorar la importància per sostenir l'estat del benestar. Millorarem el desglossament de la informació dels Pressupostos Generals de l'Estat, en particular de l'Informe Econòmic i Financer que els acompanya. Publicarem estadístiques tributàries més detallades, especialment dels impostos sobre el patrimoni i sobre successions que gestionen les comunitats autònomes.
- Modificar la Llei reguladora de les hisendes locals per permetre un IBI progressiu segons el valor cadastral de l'immoble i aplicant coeficients a la quota de propietaris grans tenidors o persones jurídiques. També s'aplicarà un recàrrec si l'habitatge fos d'ús turístic o bonificacions en cas de famílies monoparentals

2.4.3 *Impulsar una fiscalitat ambientalment avançada pel canvi de model productiu i de consum*

Cal introduir mesures noves de fiscalitat ambiental que promoguin els canvis en el comportament de les persones i les empreses cap a un consum més responsable i que faciliti la transició cap a una societat sostenible i cap a una reducció de la petjada ecològica. La proposta va en un doble vessant, amb modificacions d'alguns impostos ja existents i la inclusió de noves figures impositives.

Per això ens comprometem a:

- Aprovar un pla d'incentius fiscals específics per un règim de carsharing reconegut per l'autoritat municipal competent i la introducció de l'eurovinyeta amb criteris de fiscalitat ambiental.
- Reformular els actuals impostos de l'IRPF per fomentar el transport públic, actuacions i inversions en finques en custòdia i espais naturals protegits.
- Aplicar l'IVA normal en comptes del reduït als serveis turístics i aplicar, en canvi, el IVA reduït a les rehabilitacions per incrementar l'eficiència energètica i a totes les obres en habitatges protegits.
- Modificar la llei d'hisendes locals per tal de bonificar les inversions en instal·lacions d'estalvi, eficiència i que introdueixin les renovables. Incorporar en els impostos locals criteris ambientals com superfície permeable de la propietat, sistemes d'estalvi i reutilització d'aigua entre d'altres.
- Tendir progressivament a anivellar l'impost sobre els carburants amb la mitjana europea, excepte en moments en que s'hagin de fer reduccions per evitar que pujades de preus conjunturals afectin a la inflació subjacent.
- Aprovar un impost per l'abocament i la incineració de residus, els ingressos del qual se cedirien a les comunitats autònomes si no el tenen ja establert.
- Gravar impositivament aquelles substàncies que no es puguin prohibir però que siguin nocives per a la salut.
- Crear un gravamen sobre les activitats que es beneficien directament o indirecta del patrimoni natural per finançar la creació d'un fons públic de conservació. Aquesta proposta ja es du a terme a països com Àustria.
- Jets privats: Un nou impost que gravi les emissions ocasionades pel transport de luxe, concretament dels vols en jets privats i iots de luxe, amb l'objectiu de disminuir l'impacte ambiental que provoca el seu ús i aconseguir un finançament pel cost de les mesures de democratització del transport, com pot ser el bitllet únic, i la millora de la xarxa ferroviària.
- Gravar combustibles vols: Aplicar una fiscalitat justa sobre el combustible dels vols nacionals per eliminar l'avantatge fiscal del sector aeri, i invertir en el desenvolupament d'alternatives de transport sostenible. Treballar aquesta mesura amb acords fiscals bilaterals amb altres Estats Membre de la Unió Europea.

- Impost vols recurrents: Estudiar una taxa progressiva nacional que gravi els vols operats des d'Espanya amb alta freqüència i càrrecs addicionals per distància i classe de bitllet, amb la finalitat de reduir l'impacte del transport aeri en les emissions de CO2, tenint en compte les realitats dels arxipèlags. Es col·laborarà amb les entitats promotores de la iniciativa Taxa de Vols Freqüents per a la tarificació del gravamen a aquest bitllet per tal de generar una interlocució fluida que no repercuteix en el viatger esporàdic i que garanteix que els recursos obtinguts es destinin a fons per a la mobilitat ferroviària i a una transició ecològica justa. Promoure aquesta mesura a la Unió Europea.
- Eliminarem l'impost sobre el valor de la producció d'energia elèctrica per a l'energia renovable i en reduirem el tipus al 0%.
- Aprofundirem en la fiscalitat sobre el carboni i els hidrocarburs, amb compensacions i exempcions per a les rendes de menys de més baixes i per als sectors professionals sense alternatives, com la pagesia i la pesca. La transició ha de ser justa amb qui menys té.
- impulsarem un pla de transició energètica per a la maquinària agrària, l'autoconsum en explotacions i regadius
- Estudiarem el pagament per ús de grans infraestructures viàries de titularitat estatal, sota criteris de proporcionalitat, exempcions socials i coordinació territorial.

2.5 Treball digne per a tothom

La legislatura que acaba ha demostrat que es poden ampliar drets laborals i crear ocupació alhora, perquè la reforma laboral ha fet de la feina indefinida la norma, el salari mínim ha crescut més d'un 66% des de 2018 i les pensions tornen a revaloritzar-se amb l'IPC, mentre que a l'Administració General de l'Estat la jornada ha baixat a 35 hores setmanals des del 16 d'abril de 2026, una mesura que beneficia unes 220.000 persones i que ha de servir de referència per a la resta d'administracions i empreses públiques. També ha mostrat, però, què passa quan una majoria del Congrés es posa al servei de les patronals, ja que PP, Vox i Junts van tombar la reducció de la jornada a 37,5 hores, i la dissolució de les Corts ha deixat sense aprovar la nova Llei de prevenció de riscos laborals pactada amb CCOO i UGT i el reial decret del registre de jornada digital.

Hem posat al davant la prevenció de riscos laborals i el registre de jornada, perquè sense salut a la feina i sense un control real del temps de treball la resta de drets es queden sense manera de fer-se complir.

2.5.1 *Compromisos per als primers cent dies*

Ens comprometem a portar al Congrés en els primers cent dies de legislatura quatre textos que ja s'han treballat en el diàleg social o en l'acord de govern anterior.

- La reforma de la Llei 31/1995 de prevenció de riscos laborals, a partir de l'avantprojecte aprovat pel Consell de Ministres el 28 d'abril de 2026 i amb les millores que proposem en aquest document.
- Una llei del registre de jornada que incorpori a l'Estatut dels Treballadors el registre digital i l'accés remot de la Inspecció de Treball.
- La llei de reducció de la jornada màxima a 37,5 hores setmanals sense pèrdua salarial.
- La llei de transposició de la directiva europea de treball en plataformes.

2.6 Salut i seguretat en el treball

La Llei de prevenció de riscos laborals és de 1995 i es va pensar per a riscos que es veuen, com una màquina sense protecció o una bastida mal muntada, mentre que avui una part creixent dels danys a la salut ve de l'organització del treball, dels ritmes que marquen els algoritmes, de la calor extrema i de la sobrecàrrega mental. Les baixes per trastorns de salut mental s'han duplicat des de 2018, segons l'informe de CCOO sobre incapacitat temporal, i cada any centenars de persones continuen morint en accidents de treball.

L'acord signat per CCOO, UGT i el Govern el febrer de 2026 actualitzava per primera vegada en trenta anys aquesta llei, reconeixia expressament la salut mental i els riscos psicosocials, incorporava el canvi climàtic i la perspectiva de gènere i rebaixava de 500 a 300 persones treballadores el llindar per tenir servei de prevenció propi, i de 250 a 150 en les activitats perilloses, i limitava a deu persones treballadores els supòsits en què l'empresari pot assumir personalment la prevenció, quan fins ara podien ser vint-i-cinc si l'empresa tenia un sol centre. Ens comprometem a aprovar-la tal com es va pactar i a anar més enllà en els aspectes que l'acord deixava pendents de desenvolupament.

- Aprovar en els primers cent dies la reforma de la Llei de prevenció de riscos laborals, del Reglament dels serveis de prevenció i de l'Estatut dels Treballadors pactada en el diàleg social, sense rebaixar cap dels compromisos de l'acord.
- Aprovar en un termini màxim de sis mesos des de l'entrada en vigor de la llei el reglament de riscos psicosocials, que ha d'obligar totes les empreses a avaluar-los amb mètodes validats i participatius, com el CoPsoQ-istas21, i a aplicar mesures que actuïn sobre l'organització del treball, que és on s'originen aquests riscos.

- Riscos Psicosocials Millorarem els sistemes d'informació que permeten conèixer la prevalença de l'exposició als factors de risc psicosocial, així com la gestió que fan les empreses per prevenir aquest tipus de riscos. Ho farem en coordinació amb les administracions autonòmiques amb competències en seguretat i salut en el treball, per obtenir informació precisa, clara i homogènia sobre l'exposició a aquests riscos i els danys a la salut que provoquen, entre d'altres els accidents de treball. En darrer terme, l'objectiu és identificar possibles indicadors en matèria psicosocial, seguint la recomanació del grup de treball de la Comissió Nacional de Seguretat i Salut en el Treball. Inclourem l'exposició als factors psicosocials en les diverses actuacions de vigilància de la salut i actualitzarem el quadre de malalties professionals per incloure-hi les vinculades als riscos psicosocials.
- Reconèixer per llei la gestió algorítmica com a factor de risc, de manera que cap sistema que assigni tasques, fixi ritmes o avaluï el rendiment es pugui implantar sense una avaluació prèvia del seu impacte en la salut feta amb la participació dels delegats i delegades de prevenció.
- Aprovar el reglament de protecció davant del canvi climàtic, amb límits de temperatura a partir dels quals s'han d'adaptar o aturar l'activitat a l'aire lliure i en espais sense climatització, i amb dret de la representació legal a paralitzar-la quan l'empresa no ho faci.
- Garantir la figura dels agents territorials de prevenció que ja preveu l'avantprojecte i ampliar-ne l'abast a totes les empreses sense representació legal, amb facultats per accedir als centres de treball, requerir informació i documentació, acompanyar la Inspecció en les visites i instar la paralització de l'activitat quan hi hagi un risc greu.
- Reforçar les competències dels delegats i delegades de prevenció, amb un crèdit horari propi i diferenciat del de la representació unitària, formació a càrrec de l'empresa dins de la jornada i dret a participar en totes les investigacions d'accidents i en les visites de la Inspecció.
- Fer responsable l'empresa principal de la seguretat de tota la cadena de subcontractació que treballi en els seus centres, amb una persona coordinadora d'activitats preventives obligatòria quan hi concorrin diverses empreses.
- Fixar per reglament ràtios mínimes de personal tècnic i sanitari als serveis de prevenció aliens i reforçar els serveis propis i mancomunats, perquè la vigilància de la salut vagi més enllà d'un reconeixement mèdic anual.
- Integrar la perspectiva de gènere, antiracista, de diversitat funcional i d'edat en totes les avaluacions de riscos, amb atenció específica als sectors feminitzats i precaritzats com la neteja, les cures o el comerç, i a la protecció de l'embaràs i la lactància.
- Actualitzar el quadre de malalties professionals per incloure-hi els trastorns de salut mental vinculats a l'organització del treball i els càncers d'origen laboral, i

establir la presumpció de laboralitat de les patologies musculoesquelètiques en les activitats que les provoquen.

- Exclourem de la contractació pública les empreses condemnades per delictes contra la seguretat dels treballadors, i impedir que la reducció de la sanció per pagament immediat s'apliqui quan hi hagi accidents de treball o malalties professionals.
- Bonificar la formació en prevenció a les empreses de menys de deu persones treballadores i garantir que tothom rebi formació específica sobre els riscos del seu lloc abans de començar a treballar.
- Aprovar un pla de xoc immediat contra la sinistralitat laboral, amb campanyes de sensibilització i finançament per a les entitats que treballen en la reducció dels riscos psicosocials.
- Garantir que les prestacions per accident de treball i malaltia professional siguin suficients i adequades al salari real de la persona treballadora.
- Garantirem que les persones autònomes amb una malaltia greu no hagin de pagar la quota des del primer dia de baixa. Avançarem al primer dia el mecanisme de pagament de les quotes per la mútua o l'entitat responsable, que actualment s'aplica a partir del dia 61, sense reduir les bases de cotització ni els drets a futures prestacions.
- Garantirem que cuidar un fill o una filla amb càncer o una altra malaltia greu no penalitzi els drets de cotització de les persones autònomes. Farem efectiva l'exclusió dels períodes de percepció de la prestació per aquestes cures (CUME) de la regularització anual de quotes, perquè no se'n rebaixin les bases de cotització. Establirem un mecanisme de revisió d'ofici dels períodes anteriors afectats per corregir aquesta penalització.
- Garantirem els drets de les persones temporeres amb més Inspecció de Treball durant les campanyes, control de la subcontractació i actuacions contra l'explotació i l'assetjament. Impulsarem amb les administracions competents i el sector allotjaments dignes i assequibles, transport segur i accés efectiu als serveis públics, amb especial protecció davant el racisme i les violències masclistes.
- Reforçarem la protecció davant la calor extrema en el treball agrari, ramader i forestal, amb adaptació d'horaris, descansos, aigua i ombra. Garantirem que l'organització del treball protegeixi la salut sense penalització salarial i reforçarem la inspecció, la formació i el suport a les petites explotacions

2.7 Temps de treball i registre de jornada

Segons l'informe de CCOO publicat l'agost de 2026, cada setmana es fan a l'Estat 6,4 milions d'hores extraordinàries, i 2,5 milions d'aquestes hores no es paguen ni es cotitzen, cosa que representa uns 3.400 milions d'euros l'any que deixen de cobrar les persones treballadores, la Seguretat Social i Hisenda, i l'equivalent a 68.000 llocs de treball a jornada completa.

El 2019 el Tribunal de Justícia de la Unió Europea va donar la raó a CCOO en el cas contra Deutsche Bank i va establir que les empreses han de tenir un sistema objectiu, fiable i accessible per registrar la jornada de cada persona. L'Estat ja havia introduït aquell mateix any l'obligació de registre a l'article 34.9 de l'Estatut dels Treballadors, però sense concretar com havia de ser, i encara avui es poden fer servir fulls de paper o de càlcul fàcils de manipular. El reial decret que havia de fer obligatori el registre digital va rebre el març de 2026 un dictamen contrari del Consell d'Estat i conti, però tant si s'aprova abans com si no, proposem elevar-lo a llei per donar-li més garanties i fer-lo independent d'un tràmit reglamentari.

- Aprovar per llei la jornada màxima de 37,5 hores setmanals sense pèrdua salarial i obrir un procés de diàleg social per arribar a les 32 hores de mitjana en còmput anual al final de la legislatura, amb un programa d'ajuts per a les pimes que avancin la reducció mantenint l'ocupació.
- Estendre la jornada de 35 hores a totes les administracions i empreses públiques, avançar cap a les 32 hores setmanals al sector públic i incentivar que la resta de sectors redueixin la jornada setmanal o ampliïn els dies de vacances.
- Modificar l'article 34.9 de l'Estatut dels Treballadors perquè el registre de jornada sigui obligatòriament digital, personal, objectiu i inalterable, amb una traçabilitat que permeti saber qui ha fet cada anotació i quan, de manera que qualsevol modificació quedi registrada i justificada.
- Registrar tot el temps de treball, incloent-hi l'inici i l'acabament de la jornada, les pauses, les hores extraordinàries i complementàries identificades com a tals, el temps de guàrdia i de disponibilitat, els desplaçaments entre centres i el temps de connexió en el teletreball i a les plataformes.
- Garantir l'accés remot, permanent i en temps real de la Inspecció de Treball i Seguretat Social als registres, amb un format interoperable i comú per a tots els programes de control horari, perquè la Inspecció pugui detectar els excessos de jornada sense desplaçar-se a l'empresa.
- Reconèixer el dret de cada persona treballadora a consultar el seu registre en qualsevol moment i a rebre un resum mensual amb la nòmina, i el dret de la representació legal a accedir als registres individuals i dades agregades per departaments i categories.
- Establir que, quan l'empresa no tingui un registre que compleixi la llei o el registre no sigui fiable, es presumeixi que la jornada realitzada és la que declara

la persona treballadora i que totes les hores per sobre de la pactada s'han de pagar com a extraordinàries.

- Calcular les sancions en funció del nombre de persones treballadores afectades, perquè les multes siguin proporcionals a la mida del frau, i qualificar com a infracció molt greu la manipulació del registre i les hores extraordinàries no pagades ni cotitzades.
- Impedir que el registre de jornada serveixi per vigilar la plantilla, excloent-ne les dades biomètriques i la geolocalització permanent, en la línia dels criteris de l'Agència Espanyola de Protecció de Dades.
- Posar en marxa un pla de xoc de la Inspecció de Treball contra les hores extraordinàries no pagades, amb campanyes sectorials a l'educació, l'hostaleria, el comerç, la indústria i el transport, i destinar les cotitzacions recuperades a reforçar la mateixa Inspecció.
- Fer efectiu el dret a la desconnexió digital, amb protocols negociats obligatoris i sanció en cas d'incompliment, i reforçar el dret a adaptar la jornada per motius de cura, amb resposta motivada de l'empresa en un termini màxim de quinze dies.

2.8 Baixes laborals, presentisme i mútues

El PP ha proposat que les mútues, que són associacions d'empreses col·laboradores amb la Seguretat Social, puguin donar altes en les baixes per malaltia comuna, una reclamació antiga de les patronals que tracta la salut com un cost. L'informe de CCOO de març de 2026 demostra que l'augment de les baixes s'explica pel creixement i l'envelliment de la població ocupada, per l'increment dels problemes de salut mental i per les llistes d'espera de la sanitat pública, i que la manera de reduir-ne la durada és invertir en sanitat i en prevenció.

- Garantir per llei que les baixes, les confirmacions i les altes per contingències comunes corresponguin exclusivament als metges i metgesses del sistema públic de salut, i rebutjar qualsevol ampliació de les competències de les mútues en aquest àmbit.
- Modificar l'actual règim d'impugnació de les altes mèdiques per prorrogar-ne els efectes de forma cautelar fins la resolució del procediment.
- Reforçar el control públic de les mútues, amb transparència sobre els seus resultats, revisió pública de les altes en contingències professionals i participació sindical efectiva en els seus òrgans de control.
- Declarar nul l'acomiadament de qualsevol persona en situació d'incapacitat temporal o per causa de la seva malaltia, amb readmissió obligatòria i indemnització pels danys, desplegant la protecció que ja reconeix la Llei 15/2022 d'igualtat de tracte.

- Incorporar el presentisme com a risc en les avaluacions psicosocials i prohibir els plusos i primes d'assistència que penalitzen les baixes per malaltia, així com els sistemes algorítmics que castiguin les absències justificades.
- Reduir les llistes d'espera i reforçar l'atenció primària i la salut mental pública, amb psicologia clínica a tots els CAP, perquè la durada de les baixes depengui del temps necessari per recuperar la salut.
- Garantir que qualsevol fórmula de reincorporació progressiva després d'una baixa llarga sigui voluntària, amb la salut recuperada i amb informe favorable del metge o metgessa del sistema públic.
- **Treball i incapacitat permanent:** Garantirem la compatibilitat del treball amb la percepció de les prestacions econòmiques per incapacitat permanent total, absoluta i gran invalidesa, d'acord amb la recomanació 18 del Pacte de Toledo.

2.9 Una Inspecció de Treball amb mitjans i competències plenes

Els drets necessiten qui els faci complir, i la Inspecció de Treball ha anat assumint noves funcions, des del control del registre de jornada fins a la vigilància de la gestió algorítmica, sense que se n'hagi reformat el funcionament ni se n'hagin reforçat prou els mitjans. A Catalunya, a més, la Inspecció de Treball de Catalunya i la de l'Estat conviuen en una bicefàlia que dispersa recursos i dificulta l'acció inspectora, i per això proposem una reforma a fons que acompanyi qualsevol nova competència que se li atribueixi.

- Completar el traspàs a la Generalitat de la funció inspectora, incloses les matèries que encara depenen de l'Estat, com la Seguretat Social, perquè la Inspecció de Treball de Catalunya disposi de tots els recursos i competències de la inspecció al territori i s'acabi la bicefàlia actual.
- Reformar la Llei 23/2015, ordenadora del sistema d'Inspecció de Treball i Seguretat Social, per regular l'ús de les noves tecnologies en l'activitat inspectora, la gestió de les queixes, el còmput dels terminis, l'accés als centres de treball i la naturalesa de les denúncies, i garantir que cada nova competència arribi acompanyada dels recursos necessaris per exercir-la.
- Duplicar en una legislatura la plantilla d'inspectors, inspectores, subinspectors i subinspectores fins a arribar a la ràtio recomanada per l'OIT d'una persona inspectora per cada 10.000 persones ocupades, reforçant tant l'escala d'Ocupació i Seguretat Social com la de Seguretat i Salut Laboral per augmentar la capacitat de control en matèria de prevenció de riscos laborals.

- Dotar la Inspecció dels mitjans tècnics i materials que necessita, amb eines d'anàlisi de dades, assistents digitals de suport a la tasca inspectora en la línia dels que ja s'han implantat a l'Administració de justícia i personal tècnic especialitzat en sistemes informàtics.
- Facultar la Inspecció per requerir a les empreses la informació sobre els paràmetres, les regles i les instruccions dels algoritmes que l'article 64.4.d de l'Estatut ja les obliga a facilitar a la representació legal, i fer campanyes específiques a les empreses que neguin fer servir algoritmes quan la representació legal els demana informació.
- Garantir canals segurs de denúncia de l'explotació laboral, amb interpretació, mediació intercultural i protecció davant represàlies, impulsant garanties perquè denunciar no perjudiqui la situació administrativa

2.10 Salaris i negociació col·lectiva

Només quatre de cada deu persones treballadores tenen al seu conveni una clàusula que les protegeixi de la inflació, i la patronal continua negant-se a vincular els salaris a l'IPC a la taula de l'AENC. El conveni col·lectiu és l'eina de redistribució més potent que tenim, i la llei l'ha de protegir perquè cap treballador o treballadora perdi poder adquisitiu.

- Modificar l'Estatut dels Treballadors perquè tots els convenis incorporin obligatòriament una clàusula de revisió salarial vinculada a l'IPC real, i preveure que, quan un conveni no en tingui, les taules s'actualitzin automàticament amb la desviació de la inflació de l'any anterior.
- Promoure clàusules de actualització de convenis que permetin mantenir el poder adquisitiu sense disparar l'espiral inflacionària.
- Garantir per llei que el salari mínim interprofessional no quedi mai per sota del 60% del salari mitjà net, com estableixen la Carta Social Europea i la directiva europea de salaris mínims adequats, amb una comissió tècnica permanent amb participació sindical que en faci el seguiment.
- Impulsar, a través del diàleg social català, un salari mínim de referència per a Catalunya que tingui en compte el cost de la vida i de l'habitatge i que sigui d'obligat compliment en la contractació pública i en les empreses que rebin ajuts de la Generalitat.
- Consolidar la ultraactivitat indefinida dels convenis i limitar la inaplicació de les condicions pactades a situacions econòmiques greus i acreditades, amb informe preceptiu de la representació legal i un termini màxim.

- Estendre la prioritat del conveni sectorial sobre el d'empresa a la jornada, l'horari i la distribució del temps de treball, i perseguir els convenis d'empresa fets per abaratir condicions.
- Exigir a les empreses que rebin subvencions, ajuts o contractes públics que compleixin el conveni sectorial de referència i que la diferència entre la retribució més alta i la més baixa no superi la ràtio que fixi la llei.
- Garantir el cobrament del salari en cas de crisi o d'incompliment empresarial mitjançant instruments públics i el reforç del Fons de Garantia Salarial.
- Incorporar a la contractació pública clàusules que garanteixin el compliment de les condicions laborals, amb responsabilitat subsidiària de l'Administració envers les persones treballadores, acords marc que homogeneïtzin les condicions en la gestió indirecta de serveis públics i clàusules d'intervenció sindical en seguretat i salut, excloure les empreses amb sanció ferma per infracció greu en prevenció de riscos laborals o molt greu en matèria laboral o social i impulsar la reversió de les externalitzacions de serveis públics.
- Garantirem el poder adquisitiu de les empleades i els empleats públics. Acordarem amb els sindicats pujades salarials que, com a mínim, en mantinguin el poder de compra, amb una clàusula de garantia salarial.

2.11 El treball autònom

El treball autònom agrupa més de tres milions de persones i una realitat molt diversa: des del petit comerç i els professionals liberals fins als autònoms econòmicament dependents d'un sol client. Durant dècades, més del 70% han cotitzat per la base mínima, amb pensions i prestacions baixes. La cotització per ingressos reals, en transició fins al 2032, corregeix en part aquesta situació, però la protecció continua sent insuficient: l'accés al cessament d'activitat és complex i una part important de les sol·licituds es deneguen. Cal un marc que ajusti la cotització i la protecció als ingressos reals i que garanteixi una cobertura efectiva quan l'activitat disminueix o s'atura.

- Culminarem la cotització per ingressos reals amb una quota bonificada per a qui no arribi a l'SMI, sense perdre cap protecció. Farem que els trams més alts cotitzin pels seus ingressos reals, destopant el sostre de les bases màximes, i amb una quota de solidaritat al RETA.
- Simplificarem l'accés al cessament d'activitat i en millorarem les quanties. Les mútues hauran de motivar totes les denegacions i se sotmetran a control públic, amb indicadors publicats i vies de reclamació ràpides.
- Farem plenament operatiu l'IVA de caixa i impedirem que les grans empreses en limitin l'aplicació.

- Facilitarem que qui facturi menys de 85.000 euros l'any només hagi de presentar una declaració informativa anual d'IVA.
- Sancionarem de manera efectiva l'incompliment de la llei de morositat, que costa milions d'euros a l'any a pimes i autònoms.
- Facilitarem l'accés als contractes públics dels autònoms racionalitzant els criteris, dividint les licitacions en lots i simplificant els plecs perquè pimes i autònoms hi puguin optar. Indexarem automàticament els contractes públics amb autònoms a l'SMI i als costos salarials.
- Reformarem la Llei de Segona Oportunitat perquè fracassar en un negoci no condemni ningú a la ruïna permanent. Reforçarem la finestreta única i la digitalització dels tràmits.
- Reforçarem la Inspecció de Treball contra els falsos autònoms. Als autònoms econòmicament dependents (TRADE) se'ls aplicarà el conveni de l'empresa client, i la seva indemnització per fi de contracte quedarà exempta d'IRPF, com la dels assalariats.
- Obrirem una línia de crèdit públic de 3.000 milions l'any a través de l'ICO per a empreses de menys de 50 treballadors, a Euríbor més un punt.
- Facilitarem que pimes i autònoms s'agrupin per comprar energia de manera col·lectiva i impulsarem l'autoconsum.

2.12 Democràcia a l'empresa

L'article 129.2 de la Constitució mana als poders públics que promoguin la participació dels treballadors i treballadores en l'empresa, un mandat que en més de quaranta anys no s'ha desplegat. Disset dels vint-i-set estats de la Unió Europea garanteixen alguna forma de representació de la plantilla en els òrgans de govern de les empreses, i volem que l'Estat deixi de ser una excepció.

- Aprovar una llei de democràcia en el treball que garanteixi la presència de representants de la plantilla en els consells d'administració o de supervisió de les empreses de més de 250 persones treballadores, amb un terç dels llocs, i amb paritat a partir de 1.000, prenent com a referència la llei alemanya de cogestió de 1976.
- Portarem a les meses de negociació dels convenis la informació de l'Observatori de Marges Empresarials, per reforçar el poder de negociació individual i col·lectiu de les persones treballadores.
- Ampliar els drets d'informació i consulta de l'article 64 de l'Estatut dels Treballadors perquè la representació legal conegui amb antelació, i hi pugui emetre un informe vinculant, les deslocalitzacions, els tancaments, les vendes de centres, les grans inversions, les subcontractacions i la introducció de sistemes d'intel·ligència artificial.

- Establir mecanismes de participació de les plantilles en els beneficis i fons col·lectius d'inversió dels treballadors, perquè una part dels guanys es reinverteixi en l'ocupació i en la mateixa empresa.
- Crear la representació sindical territorial i sectorial per a les empreses de menys de sis persones treballadores i per als centres dispersos.
- Reconèixer a les plantilles un dret preferent d'adquisició davant del tancament o la venda d'empreses viables, per continuar l'activitat com a cooperativa o societat laboral, amb finançament de l'ICO l'Institut Català de Finances o qualsevol altre ens autonòmic equivalent i capitalització de la prestació d'atur.
- Transposar de manera ambiciosa la revisió de la directiva de comitès d'empresa europeus, amb sancions dissuasives i la possibilitat de suspendre decisions transnacionals preses sense consulta prèvia.
- Prioritzar en la contractació pública les empreses amb conveni col·lectiu aplicable, representació sindical efectiva i òrgans de participació de la plantilla.

2.13 Drets digitals i treball en plataformes

La directiva europea de treball en plataformes s'ha de transposar abans del 2 de desembre de 2026 i va més enllà del repartiment, ja que obliga a regular la gestió algorítmica de totes les persones que treballen a través d'una plataforma. El Ministeri de Treball va obrir la consulta pública l'estiu de 2026, i la nova legislatura l'ha d'aprovar amb ambició i estendre els drets algorítmics a tota la classe treballadora, perquè els algoritmes ja decideixen torns, ritmes, avaluacions i acomiadaments en empreses de tots els sectors.

- Aprovar en els primers sis mesos la llei de transposició de la directiva de plataformes, estenent la presumpció de laboralitat de la Llei Rider a totes les plataformes digitals, amb inversió de la càrrega de la prova, efectes en la Seguretat Social i la fiscalitat i còmput de tot el temps de connexió com a temps de treball.
- Aplicar a totes les persones treballadores els drets de transparència, supervisió humana i explicació de les decisions automatitzades que la directiva reconeix a les de plataformes, de manera que cap acomiadament, sanció o modificació de condicions es pugui decidir sense revisió humana.
- Ampliar l'article 64.4.d de l'Estatut dels Treballadors perquè la representació legal tingui accés als paràmetres, les dades d'entrenament, els criteris de ponderació i les avaluacions d'impacte dels sistemes que afectin les condicions de treball, amb dret a una auditoria independent pagada per l'empresa.
- Fer de la introducció de sistemes d'intel·ligència artificial una matèria de negociació obligatòria, seguint el procés de l'Acord marc europeu sobre digitalització de 2020, amb comissions paritàries d'algoritmes als convenis.

- Prohibir el tractament de dades emocionals, biomètriques i de converses privades, la videovigilància permanent en el teletreball i el monitoratge fora del temps de treball, i garantir el control sindical dels sistemes d'IA d'alt risc en l'àmbit laboral definits pel Reglament europeu d'IA.
- Perseguir la cessió de comptes, les flotes subcontractades i els falsos autònoms a les plataformes, amb responsabilitat solidària de la plataforma principal.
- Garantir que les actuacions contra la cessió de comptes protegeixin les persones explotades, facilitin la reclamació dels salaris i prioritzin la responsabilitat de les plataformes i dels intermediaris que es lucren dels abusos

2.14 Un Estatut del Treball per al segle XXI

La reforma laboral de 2021 va reduir la temporalitat com no ho havia fet cap reforma anterior, però l'Estatut dels Treballadors continua pensat per a un model productiu del segle passat, i el Comitè Europeu de Drets Socials ha donat la raó a CCOO en considerar que la indemnització per acomiadament improcedent no repara el dany ni dissuadeix l'empresa.

- Elaborar amb el diàleg social un nou Estatut del Treball del segle XXI que garanteixi uns drets mínims comuns a totes les persones que viuen del seu treball, siguin assalariades, autònomes econòmicament dependents, cooperativistes o en pràctiques.
- Reconèixer el dret individual a la formació permanent al llarg de la vida i al reciclatge professional dins de la jornada o computat com a temps de treball, ampliant fins a quaranta hores anuals retribuïdes i acumulables el permís de vint hores de l'article 23.3 de l'Estatut, amb el cost a càrrec de l'empresa i els plans de formació pactats amb la representació legal, perquè els canvis tecnològics i productius no deixin ningú enrere.
- Reformar l'acomiadament perquè la indemnització per acomiadament improcedent repari el dany real, amb un mínim de 45 dies de salari per any treballat i sense topalls que impedeixin compensar tot el perjudici, tenint en compte l'antiguitat, l'edat, les càrregues familiars i les possibilitats de reocupació, recuperar els salaris de tramitació i donar a la persona treballadora el dret a optar per la readmissió, i garantir que la relació laboral només es pugui extingir per causa justa, d'acord amb el Conveni 158 de l'OIT.
- Acomiadament restauratiu**:** Donar compliment al que disposen els instruments internacionals ratificats, en particular la Carta Social Europea, en la interpretació que en fa el Comitè Europeu de Drets Socials, i el Conveni 158 de l'OIT, regulant una indemnització per acomiadament improcedent que sigui realment dissuasòria i reparadora.

- Recuperar l'autorització administrativa prèvia per als acomiadaments col·lectius, que la reforma laboral de 2012 va suprimir, i obligar les empreses amb beneficis que acomiadin a retornar els ajuts públics rebuts.
- Establir que les empreses que acomiadin per la introducció de noves tecnologies, d'automatització o de sistemes d'intel·ligència artificial que suprimeixin llocs de treball assumeixin un compromís de cotització addicional a la Seguretat Social durant un període determinat, que compensi la pèrdua de quotes que generen aquestes extincions.
- Garantir el dret a l'orientació, la requalificació professional i l'acompanyament personalitzat en la recerca de feina a totes les persones afectades per un expedient de regulació d'ocupació, un acomiadament objectiu o l'extinció del seu contracte, amb plans de recol·locació finançats per l'empresa, coordinats amb els Serveis Públics d'Ocupació i amb seguiment de la representació legal, i estendre a tots els expedients l'obligació que avui l'article 51.10 de l'Estatut dels Treballadors limita als acomiadaments col·lectius de més de cinquanta persones.
- Garantir la igualtat de condicions entre les plantilles de les contractistes i les de l'empresa principal, amb responsabilitat solidària en tota la cadena de subcontractació i límits a l'externalització de l'activitat principal.
- Prohibir la contractació de persones a través d'empreses de treball temporal a les administracions públiques.
- Aprovar l'estatut de les persones en pràctiques no laborals, amb compensació econòmica obligatòria ,límits de durada i de nombre de becaris per plantilla, i control de la Inspecció.
- Transposar la directiva de condicions de treball transparents i previsibles, posar fi a les hores complementàries sense preavís i reconèixer el dret preferent a ampliar jornada de qui treballa a temps parcial sense voler-ho, una situació que afecta sobretot les dones.
- Garantir a les persones fixes discontínues la crida en temps i per ordre, el còmput de tota l'antiguitat i una protecció per desocupació adaptada.
- Completar l'equiparació de drets del treball de la llar i de cures, amb prevenció efectiva, inspecció amb garanties, professionalització i protecció de les internes davant l'explotació, garantint salaris dignes, descansos i assessorament accessible

2.15 Igualtat, transició justa i drets sindicals

Aquest darrer bloc recull les mesures per garantir la igualtat salarial i els drets de cura, fer que la transició ecològica es faci comptant amb les plantilles i els territoris i reforçar els drets sindicals en tots els entorns de treball.

- Transposar la directiva europea de transparència retributiva, el termini de la qual va vèncer el juny de 2026, amb dret a conèixer la retribució mitjana del propi grup per sexe i auditories retributives negociades a les empreses de més de 50 persones.
- Retribuir íntegrament el permís parental, ampliar el permís retribuït per cura de familiars i ampliar els permisos per naixement i cura de menor perquè fomentin la corresponsabilitat entre mares i pares i atenguin les particularitats de les famílies monoparentals.
- Aplicar el Conveni 190 de l'OIT amb protocols negociats contra l'assetjament sexual, per raó de sexe, LGTBIfòbic, racista, xenòfob i religiós a totes les empreses, amb denúncia segura i protecció davant represàlies. Incorporar professionals de mediació intercultural i serveis d'interpretació per superar barreres lingüístiques en la informació, l'assessorament i la denúncia
- Condicionar els grans projectes d'energies renovables, de centres de dades i de reconversió industrial a acords de transició justa amb participació sindical i del territori.
- Garantir el dret de la representació sindical a comunicar-se amb les plantilles a través dels canals digitals de l'empresa, també a les plataformes i en el teletreball.
- Impulsar la regularització de les persones migrants que viuen i treballen a Catalunya, desvincular l'autorització de residència d'un ocupador concret i ratificar el Conveni internacional de les Nacions Unides de 1990 sobre la protecció dels drets de tots els treballadors migrants i dels membres de les seves famílies.
- Eliminar les dobles escales salarials i garantir una formació real i tutelada en els contractes formatius.
- Adaptar els permisos de cura i per defunció a les necessitats de desplaçament internacional, amb terminis suficients i procediments accessibles per acreditar el vincle familiar i la causa del permís

3 Transició Ecosocial

L'emergència climàtica és una evidència científica, i es tenen clares quines son les causes i on les conseqüències es noten en el dia a dia de la ciutadania. La lluita contra el canvi climàtic passa ja no només per les polítiques de mitigació centrada en acabar amb l'ús dels combustibles fòssils, sinó també per polítiques d'adaptació, que son ja en l'actualitat un element indispensable pel repte que tenim per endavant.

La descarbonització de tots els sectors de l'economia no és una proposta ni una alternativa que juga com a opció, sinó que és un imperatiu que determina la supervivència de les persones.

La ciència demostra que les responsabilitats del canvi climàtic estan lligades a la crema de combustibles fòssils de diferents sectors econòmics, i que les conseqüències ja les patim a tot el món. L'increment de la temperatura global, que ja fa quasi impossible assolir el repte de l'escalfament global per sota de l'1,5 graus, està marcant un canvi molt brusc dels ecosistemes, inclosos els incendis devastadors d'aquest estiu o els fenòmens extrems com les DANAs al Mediterrani.

Cal una transició ecològica justa, que socialitzi els guanys i actui segons el principi de "qui contamina paga", i acceleri la descarbonització de tots els sectors: energia, indústria, transport, agricultura i edificis.

3.1 Transició, lluita contra el canvi climàtic i adaptació

La transició ecològica ha de ser justa i no deixar ningú enrere, protegint a les persones i els territoris, ha d'articular un nou model de vida, de consum, de mobilitat i de relació amb la natura que faci front l'emergència climàtica, alhora que preserva la biodiversitat, el sòl i el cicle de l'aigua.

- Impulsarem un Pacte d'Estat contra l'emergència climàtica ambiciós, que tingui en compte els reptes del present i del futur, que aposti per les energies renovables i que assumeixi i doni resposta a l'adaptació.
- Fomentarem una mirada transversal a les polítiques públiques des d'un visió sostenible, que ajudi a una transició verda i justa i que alhora treballi per mitigar les conseqüències del canvi climàtic.
- Treballarem sota tres eixos fonamentals:
    - La neutralitat climàtica pel 2050
    - L'augment del percentatge en la generació d'electricitat amb fonts d'energia renovable.

    - L'electrificació de la demanda d'energia
- Promourem un pla d'inversions per a la transició ecològica que mobilitzi recursos equivalents al 3,5% del PIB.
- Prioritzarem la justícia climàtica i el suport a les comunitats amb menys recursos.
- Dotarem de recursos els programes d'adaptació i mitigació a tercers països que pateixen les conseqüències del canvi climàtic i alhora son els que més contribueixen a les emissions contaminants.
- Desenvoluparem uns pressupostos de carboni amb els límits d'emissions per sectors.

3.1.1 Adaptació

- Prioritzarem amb caràcter urgent les mesures incloses en el Pla de Treball del Pla Nacional d'Adaptació al Canvi Climàtic, relacionades amb Aigua i Recursos Hídrics, que fan referència a l'avaluació, integració, autoprotecció, participació i control davant risc d'inundacions. En concret, l'avaluació de la gestió d'esdeveniments d'inundació, desenvolupament d'actuacions d'adaptació al risc d'inundacions, integració del risc d'inundació a l'ordenació territorial i urbanística i plan de gestió del risc d'inundació.
- Treballarem amb les administracions competents totes les mesures contra l'emergència climàtica, amb el suport als plans d'adaptació de les ciutats i els sectors estratègics.
- Garantirem, conjuntament amb les administracions competents, una xarxa de refugis climàtics gratuïts i accessibles, sense discriminació per situació administrativa, amb informació multilingüe i mediació intercultural en els plans d'emergència. Facilitarem un mapa actualitzat i accessible.

3.2 Energia

El moment dels combustibles fòssils està en una fase crítica, que està donant pas a múltiples crisi enllaçades: des de la crisi mediambiental, augmentant l'acceleració del canvi climàtic i les seves conseqüències, fins a les crisi econòmiques, on la volatilitat del preu afecta directament a les butxaques. El canvi al model energètic sostenible,100% renovable i distribuït i equitatiu és una obligació i una oportunitat per deixar de dependre de combustibles fòssils que incrementen el cost de la vida, que provoquen la crisi climàtica i que són en mans de règims autoritaris i estan al darrere de bona part dels conflictes. Fer aquesta transició del canvi de model energètic ha de passar per la democratització del sector, també el del sector elèctric, que ara per ara el domina un oligopoli amb uns beneficis escandalosos.

Tenim més sol i més vent que gairebé tota Europa, i les renovables ja són la manera més barata de produir electricitat. Més de la meitat de l'electricitat que consumim ja és renovable. Qui produeix energia neta i barata atrau indústria, ocupació i inversió. Aquesta és la nostra avantatge competitiva, una gran oportunitat per canviar el model productiu, en una Europa on el preu de l'energia és un dels grans frens de la indústria.

3.2.1 Una energia pública i accessible

L'energia és un bé de primera necessitat i no pot dependre de la voluntat de tres empreses. Volem que l'Estat, les comunitats autònomes, els ajuntaments i la ciutadania recuperin el control de les peces clau del sistema elèctric.

- Crearem una empresa pública d'energia. Tindrà funcions separades de generació, distribució i comercialització, amb accés no discriminatori a la xarxa. Assumirà la gestió de les centrals hidroelèctriques a mesura que caduquin les concessions, sigui quina sigui la seva titularitat, amb participació de les comunitats autònomes. Promourà generació renovable i participarà en l'autoconsum col·lectiu i les comunitats energètiques.
- Crearem una comercialitzadora pública de referència. Gestionarà la tarifa regulada (PVPC), amb uns 8,5 milions de contractes, i el bo social. Oferirà estabilitat de preus amb contractes de subministrament a llarg termini i una tarifa social que inclogui un mínim energètic vital.
- Recuperarem Red Eléctrica per al sector públic. L'Estat incrementarà progressivament la seva participació en el capital de Redeia fins al 100%, perquè la xarxa de transport en alta tensió, que és un monopoli natural, estigui al servei de l'interès general i no dels dividends. Mentrestant, ampliarem el capital públic a través de la SEPI perquè inverteixi més en xarxes i emmagatzematge, sobretot en bombeig hidràulic, i garantirem el caràcter públic de les línies de més de 380 kV.
- Recuperarem l'excepció ibèrica i defensarem a la Unió Europea un mecanisme que s'activi automàticament davant de pujades extraordinàries del gas. Limitarem els marges en la cadena dels carburants perquè cap empresa s'aprofiti de les crisis.
- Traurem del sistema marginalista les tecnologies amortitzades, com la nuclear i la hidràulica, i fixarem un calendari per pagar-les segons el seu cost reconegut, amb contractes per diferències bidireccionals i contractes de compra a llarg termini també accessibles a les pimes. Les subhastes retornaran als consumidors els ingressos extraordinaris quan pugin els preus.

- Els plans d'inversió en la xarxa de distribució seran vinculants, revisables cada any i definits per totes les administracions segons les prioritats del territori. Totes tindran accés a les dades tècniques, econòmiques i operatives de la xarxa.
- Crearem una plataforma única i oberta d'informació sobre la capacitat de la xarxa, i la CNMC auditarà la capacitat disponible, les reserves d'accés i les denegacions de connexió. Revisarem cada sis mesos les cues de connexió als nusos saturats per detectar permisos especulatius: el criteri deixarà de ser «el primer que arriba» i passarà a ser «el projecte més preparat». Implantarem els permisos d'accés flexible i alliberarem la capacitat reservada pels projectes que no compleixin els terminis. Si les distribuïdores no fan les inversions planificades, les executarà una empresa pública i ho pagarà l'empresa responsable. La retribució de les xarxes es basarà en l'ús i no podrà generar rendibilitats injustificades.
- Incorporarem els municipis a la planificació energètica i incentivarem operadors energètics municipals i supramunicipals i societats públiques d'inversió territorial, que podran participar en generació distribuïda, comunitats energètiques, xarxes de calor i fred i recàrrega pública. Obrirem als pressupostos generals de l'Estat una línia de finançament per a projectes energètics locals, amb ajuts directes a les instal·lacions de petita potència promogudes per entitats locals, ciutadanes o cooperatives. Facilitarem amb les administracions competents les barreres administratives i lingüístiques d'accés a la protecció energètica.
- Garantirem la separació real i efectiva dels grups integrats verticalment. Les distribuïdores no podran pertànyer al mateix grup que les generadores o les comercialitzadores, i separarem la comercialització de gas i d'electricitat per evitar ofertes combinades que frenin l'electrificació.

3.2.2 Una factura energètica justa i assequible

- Farem progressiu l'IVA de la llum. Aplicarem un tipus reduït als consums vitals, tant a l'IVA com a l'impost especial sobre l'electricitat. L'IVA dependrà del consum per persona: començarà al 0% per als consums més baixos i l'autoconsum i pujarà de manera progressiva fins al 16% als trams alts.
- Farem permanent l'escut social energètic. Prohibirem per llei els talls de llum, aigua i gas a les llars vulnerables. Reconeixerem el bo social elèctric i tèrmic de manera automàtica segons la renda, sense dependre dels tràmits de les comercialitzadores, i actualitzarem el consum protegit perquè cobreixi les necessitats bàsiques de llum, calefacció i refrigeració. Garantirem un mínim vital energètic per llar.
- Revisarem l'Estratègia Nacional contra la Pobresa Energètica perquè combini garantia de subministrament, rehabilitació i generació distribuïda. Crearem una

comissió interministerial que vetlli pel seu compliment per part de totes les administracions, i oficines de transició energètica justa que acompanyin les famílies.

- Les companyies elèctriques hauran de posar a disposició de la ciutadania les dades del seu consum. Perseguirem d'ofici les ofertes de «preu zero» o «preu fix» que amaguin costos i crearem un observatori contra el rentat d'imatge verd, amb sancions i inhabilitació per a qui repeteixi males pràctiques.
- Augmentarem les ajudes a les comunitats energètiques i a l'autoconsum col·lectiu, incloses les bateries, i reconeixerem el dret a l'autoconsum compartit en un radi mínim de 20 km (avui és de 5 km). Crearem la figura del gestor d'autoconsum, repartirem l'energia amb coeficients dinàmics, eximirem de permís d'accés les instal·lacions de menys de 15 kW i elevarem de 100 a 450 kW el límit de la compensació simplificada. Es podran compartir o donar excedents, també a llars vulnerables, amb bancs d'energia públics i comunitaris i autoconsum de caràcter social amb microfinançament. Regularem l'emmagatzematge distribuït com a recurs propi i ens fixarem que l'autoconsum cobreixi el 20% de la demanda elèctrica el 2040. Simplificarem els tràmits per a les instal·lacions d'autoconsum compartit.
- Rebaixarem les majories que exigeixen les comunitats de propietaris per aprovar instal·lacions d'autoconsum i facilitarem l'opció individual.
- Ajudarem les pimes a pagar menys per l'energia. Facilitarem que s'agrupin per negociar col·lectivament contractes a llarg termini, com fan les grans empreses, i impulsarem el seu autoconsum i emmagatzematge.
- Aprovarem un pla de climatització per a 1,7 milions de llars amb bo social tèrmic. Cobrirem entre el 85% i el 95% de la instal·lació de bombes de calor, aerotèrmia o bioclimatització, i fins al 100% per a les llars més vulnerables. Ho combinarem amb mesures passives com l'aïllament, l'ombra o les cobertes verdes, i augmentarem en 144 kWh el consum bonificat als mesos de juny, juliol i agost.
- Posarem en marxa un Pla Nacional de Renovació d'Edificis amb un programa específic per a les llars vulnerables. L'Estat avançarà la inversió perquè ningú necessiti diners propis per millorar casa seva, començant pels habitatges de pitjor eficiència, també els de lloguer, amb garanties perquè la millora no apugi el lloguer ni expulsi els residents. Crearem un fons per a la regeneració integral dels barris vulnerables.
- Habitatges de lloguer que no facin passar fred ni calor. No es podran llogar habitatges amb una certificació energètica inferior a F, i s'exigiran millores fins a arribar com a mínim a la C, amb finançament segons la renda.
- Eliminarem el gasoil de calefacció el 2030 i el gas de calefacció als edificis públics el 2035 i als privats el 2040. Des del 2027 els nous desenvolupaments

urbanístics no tindran calderes ni connexions de gas, i caldrà renovar les calderes de més de 15 anys per bombes de calor, amb ajudes segons la renda.

- Escoles i residències preparades per a la calor. Aprovarem un pla d'emergència contra la calor als centres educatius i les residències de gent gran, prioritzant la bioclimatització i començant pels centres més vulnerables, en col·laboració amb les comunitats autònomes i els ajuntaments.
- Rehabilitarem cada any almenys el 5% dels edificis públics, amb electrificació i autoconsum a les cobertes. Les administracions contractaran el subministrament elèctric 100% renovable, preferentment amb comercialitzadores que només venguin electricitat d'origen renovable.

3.2.3 Adéu als fòssils: una transició justa cap a les renovables

- Tractat de No Proliferació de Combustibles Fòssils. Espanya donarà suport al tractat internacional per aturar els nous projectes d'extracció de combustibles fòssils i pactar una sortida justa i ordenada.
- Trasposarem la directiva sobre el comerç de drets d'emissions. A més, crearem un Banc Central del Carboni. Serà una autoritat pública independent que gestioni el mercat de drets d'emissió: subhastes, assignacions, supervisió, sancions i ajust en frontera. També gestionarà els fons climàtics, inclòs el Fons Social per al Clima, i tindrà un consell assessor científic.
- Sense publicitat de combustibles fòssils. Prohibirem la publicitat de productes derivats del petroli, del gas natural, dels vehicles de combustió i dels serveis de transport que en depenen, com els vols, i limitarem el patrocini de les empreses fòssils per evitar el rentat d'imatge verd.
- Elevarem els objectius de la Llei de canvi climàtic. Aprovarem per llei pressupostos de carboni quinquennals i vinculants, integrats als Pressupostos Generals de l'Estat, amb un informe anual de cada ministeri.
- Condicionarem els grans projectes d'energies renovables, de centres de dades i de reconversió industrial a acords de transició justa amb participació sindical i del territori.
- Desplegarem l'estratègia «Espanya, Potència Industrial Verda», amb un programa d'electrificació dels processos industrials, suport a les indústries amb un cost energètic alt, com la ceràmica, i cadenes de valor pròpies en equips renovables, emmagatzematge i xarxes. Aprovarem un pla d'R+D+I en renovables i emmagatzematge, i les empreses amb un consum energètic elevat faran auditories energètiques amb inventari d'emissions i propostes de reducció. Les ajudes es condicionaran a compromisos d'ocupació de qualitat i de permanència.
- Planificarem els centres de dades. Seran infraestructura estratègica sota control públic, nacional o europeu, regulada per una llei estatal. Hauran de cobrir

almenys el 80% del consum amb electricitat renovable addicional, tenir emmagatzematge i una eficiència màxima (PUE) d'1,2 el 2030, sense generadors dièsel de suport. A les conques amb estrès hídric hi haurà una moratòria fins que hi hagi planificació, i no es podrà refrigerar amb aigua potable. L'accés a la xarxa s'assignarà per concurs i les empreses publicaran el seu consum d'energia i aigua. Els centres de més de 10 MW signaran convenis amb els municipis i destinaran entre l'1% i el 5% de la seva despesa elèctrica a pobresa energètica i pimes locals, i crearem una «taxa núvol» sobre els serveis digitals vinculats per als municipis que els acullen.

    - Prioritzarem l'aprovació del Reial Decret pel qual es regulen els requisits de sostenibilitat energètica, mediambiental i de resiliència i sobirania digital, en procés d'aprovació actualment. Incorporarem una definició clara del concepte d'energia renovable, amb una gestió activa de les cues de connexió per evitar l'especulació, amb estàndards clars d'etiquetatge per a centres de dades. Incorporarà la declaració de superfícies preferents amb una planificació territorial clara, la prohibició de centres de dades en mode illa, facilitat per a que els centres de dades puguin aportar el calor a les xarxes de calefacció municipals, i la circularitat dels equips.
    - La legislació inclourà clàusules de suspensió o interrupció en situacions d'alerta o prealerta hídrica o necessitat sobrevinguda, que permetran restringir o suspendre el suministre.
    - La ciutadania tindrà accés a la informació completa del consum dels centres de dades.
- Tancament nuclear sense més pròrrogues. Mantindrem el calendari vinculant per tancar tot el parc nuclear sense noves pròrrogues, ni nous reactors, ni beneficis fiscals. Les renovables, l'emmagatzematge i la xarxa que substitueixin cada central hauran d'estar en servei abans del tancament, sense augmentar la dependència del gas. Els propietaris pagaran el desmantellament i la gestió dels residus: revisarem la taxa d'Enresa amb una auditoria independent. Abans de cada tancament acordarem plans de transició justa, amb diversificació productiva, recol·locació, formació i protecció de rendes, també per a les plantilles de les contractes.
- Eliminarem les subvencions als combustibles fòssils i les ajudes en crisis es donaran segons la renda. L'Estat deixarà d'invertir en empreses dedicades a l'exploració, extracció, refinatge o distribució de combustibles fòssils. Planificarem la retirada dels cicles combinats fins al 2040 i el desmantellament ordenat de la xarxa de gas, sense noves infraestructures ni inversions retribuïdes que acabin pagant els consumidors, amb un gestor tècnic gasista públic. Prohibirem importar gas obtingut amb fracking o procedent de territoris sancionats per vulnerar els drets humans.

3.2.4 *Una transició energètica que compti amb els territoris i amb retorn social*

Promoure una aliança renovables-territori, per una implementació respectuosa amb el medi ambient i beneficiosa pel territori. La imprescindible implementació de les renovables s'ha de fer amb respecte per la biodiversitat i els espais agrícoles d'alt valor i amb retorn social als territoris. Una bona planificació de la implementació de les renovables és una oportunitat pels territoris

- Garantir la participació ciutadana. Regular que la implementació de projectes de renovables inclogui de forma obligatòria processos d'informació, amb total transparència, i de participació ciutadana de les comunitats locals, ajuntaments, entitats socials i ciutadania, en totes les fases del projecte.
- Distribució justa dels beneficis. Regular la llicència social i els criteris d'excel·lència dels projectes renovables amb avantatges com l'accés i connexió a la xarxa, en les subhastes o en el suport públic. Cal afavorir els projectes que acreditin que han promogut la participació ciutadana, el respecte per la biodiversitat i que realitzaran un retorn al territori.
- Aquest retorn, territorial i social, es pot articular amb mesures com: participació en la propietat dels projectes dels ens locals i de la ciutadania com a mínim en un 20%; ingressos fiscals per als ajuntaments; reinversió de beneficis en el territori (enllumenat públic, subministrament, projectes de rehabilitació, climatització d'equipaments públics, punts de recàrrega per la mobilitat elèctrica local…); creació d'ocupació amb acords a llarg termini amb l'agrupació d'empreses del polígon industrial o amb nous projectes industrials.
- Impulsar les Zones d'Acceleració de les Renovables. Implementació de renovables en aquests espais: sòls artificialitzats, urbans, polígons, espais degradats, pedreres, abocadors, canals o corredors d'infraestructures. La regulació ha d'incloure també els mecanismes de participació local i ciutadana i la llicència social.
- Aprovar una llei de sostres solars. Establir l'obligació d'instal·lar plaques fotovoltaiques en grans aparcaments, edificis públics o polígons industrials.
- Per un país de comunitats energètiques. Aprovar i desenvolupar un marc jurídic que afavoreixi les comunitats energètiques: establir criteris clars per evitar que aquest model sigui apropiat per les grans empreses; afavorir l'accés i la capacitat de la xarxa i al mercat elèctric en condicions més favorables. Establir el suport públic amb els ajuts i l'assessorament tècnic necessaris. I ampliar el ventall d'àmbits d'actuació de les comunitats energètiques: emmagatzematge comunitari, xarxes locals de distribució o mobilitat elèctrica compartida, entre altres. Regular i impulsar comunitats energètiques de segon grau, per donar suport a les comunitats locals. Incorporar la participació de col·lectius en situació de vulnerabilitat i persones migrants i racialitzades amb informació accessible i un accés a les comunitats energètiques justa.

3.3 Aire i contaminants

La qualitat de l'aire determina i afecta directament a la salut de les persones. Els principals problemes deriven de les emissions del diòxid de nitrogen i partícules menors. L'OMS ha ja qualificat la contaminació de l'aire com una de les amenaces més greus a la salut i el medi ambient del nostre temps, i afecta al 97% de la població, causant malalties i provocant 300.000 morts a Europa, 25.000 d'elles a Espanya. D'altra banda, la contaminació acústica és la principal molèstia ambiental, especialment a les zones metropolitanes, fet que fa augmentar l'estrès, la son i el risc de malalties.

- Crear un Jutjat especialitzat en delictes contra el medi ambient.
- Dur a terme les accions estructurals necessàries per accelerar la millora de la qualitat de l'aire i tendir, progressivament, a assolir els nivells que recomana l'OMS pels diferents tipus de contaminants
- Donar continuïtat a les estratègies coordinades d'informació, sensibilització i educació ambiental per implicar a la indústria i la ciutadania per tal que esdevingui un agent actiu i compromès en la modificació dels hàbits que tenen incidència en la qualitat de l'aire i en la seva salut, vetllant per una transició justa que no deixi ningú enrere.
- Donar suport a la recerca i promoure el coneixement de les causes i el comportament de la contaminació atmosfèrica a Catalunya, així com el seu impacte sobre la salut, tot posant en marxa un Pla Nacional d'Ozó Troposfèric
- Promourem la mobilitat sostenible, especialment a les zones urbanes, incentivant la reducció de la velocitat del trànsit rodat. En aquest sentit renovarem els parcs de vehicles cap a flotes amb menys emissions i ambientalització de les flotes de les administracions públiques.
- Revisarem profundament el sistema d'etiquetes de la DGT de manera que permeti discriminar els vehicles per la seva contaminació real i no per allò que declari l'empresa fabricant.
- Establir una normativa ambiental als ports i aeroports de l'Estat tenint en compte quins aparells són més contaminants. Pressionarem per la creació de l'ECA (Àrea de Control d'Emissions) al Mediterrani, de manera que es prohibeixi l'ús de combustibles molt contaminants en el transport marítim.
- Electrificarem els ports de l'Estat perquè els vaixells que hi amarrin puguin connectar-se a la xarxa elèctrica i evitar l'emissió de partícules contaminants.

- Promoure la implantació de captadors de CO_2 en les instal·lacions dels grans emissors.
- Promourem actuacions sobre el paisatge urbà, utilitzant pantalles acústiques i asfalts porosos.
- Facilitarem amb recursos que les administracions autonòmiques i locals aprovin els mapes estratègics de soroll i els corresponents plans d'acció, amb especial interès en la zonificació per capacitat acústica.

3.4 Aigua

L'aigua i la seva gestió s'ha d'entendre sota una perspectiva de bé públic, de dret inalienable. Per tant, la seva gestió ha de ser pública en termes d'accessibilitat, assequibilitat, qualitat i disponibilitat. Deixar un bé essencial per a la vida en mans del mercat privat, i més tenint en compte les conseqüències del canvi climàtic, comporta un negoci lucratiu que acabarà pagant la ciutadania. Les sequeres, cada cop més freqüents, ja han demostrat la importància que té com a recurs indispensable per a la vida. La gestió de l'aigua s'ha de regir sota regles d'eficàcia social, ambiental i econòmica.

- Blindar legalment el caràcter públic de la gestió de l'aigua des d'una perspectiva de bé comú.
- Reformarem la Ley preconstitucional de Mines de 1973 per excloure la mineria en espais protegit, actualitzar-la amb criteris ambientals justos i democratitzar-ne l'explotació.
- Reconeixerem legalment l'accés a l'aigua i al sanejament com un dret humà dins de la Llei d'aigües estatal.
- Eliminar la figura del cànon de concessió, un instrument recaptatori que encareix innecessàriament el rebut de l'aigua sense que aquest increment es reflecteixi en una millora del servei.
- Donar suport als processos de remunicipalització de l'aigua que s'estan donant a través de la creació d'equip jurídic i tècnics que puguin acompanyar i assessorar els municipis.
- Mesures i actuacions urgents per a la modernització dels sistemes de reg i l'optimització de l'ús de l'aigua en el sector ramader.
- Reconeixerem legalment l'accés a l'aigua i al sanejament com un dret humà dins de la Llei d'aigües estatal.
- Mesures i actuacions urgents per a la modernització dels sistemes de reg i l'optimització de l'ús de l'aigua en el sector ramader.

- Dotarem de fons extraordinaris a les administracions competents per reduir les pèrdues en les xarxes de subministrament i clavegueram.
- Elaborar un pla de garantia d'abastament que permeti minimitzar el transvasament de l'Ebre cap a Tarragona. Implementar les mesures necessàries perquè els sediments puguin circular fins als deltes i no quedin emmagatzemats en els embassaments. Eliminar el transvasament del Siurana.
- Reformular les confederacions hidrològiques actuals per democratitzar-les i donar veu a tots els actors, a més d'implicar l'Agència Catalana de l'Aigua en la cogestió de la conca de l'Ebre, que suposa un 50% del territori català.
- Estudiarem una moratòria en la creació de nous regadius.
- Treballarem en un Pla Nacional d'Agricultura de secà que permeti la modernització dels regadius garantint la continuïtat de l'agricultura de secà.
- Impulsarem reformes legislatives i en concret una nova llei d'Aigües que l'elimini els transvasaments, protegeixi els patrimonis aquàtics i els efectes de la sequera i del canvi climàtic.

3.5 Residus

En un context de manca de matèries primeres i lluita pels recursos a nivell mundial, la transició de la cadena de tractament de residus en un sector d'economia circular que permeti la reutilització de recursos ha de ser una prioritat.

D'altra banda, tenim la fita d'arribar a aconseguir millorar els processos de tractament de residus fins arribar a la fita del residu zero, així com treballar dins el marc de la reutilització i la reparació, tal i com s'està impulsant des de d'Europa és un mandat clar per garantir la sostenibilitat de la nostra societat.

- Impulsarem l'economia circular amb un pla per a desenvolupar la indústria de la mineria urbana, en coordinació amb les comunitats autònomes, i amb la taxa de recollida i reciclatge que permetin que els metalls secundaris cobreixin el 57% de la demanda el 2050.
- Fomentarem l'ecodisseny per minimitzar la incorporació al mercat de productes no reutilitzables o no reciclables o amb presència de productes tòxics, nocius o perillosos.
- Investigarem i combatrem els casos d'obsolescència programada. Promourem la redacció i aprovació d'una llei que reconegui l'existència de l'obsolescència programada i sancioni la pràctica de predeterminar la vida útil d'un producte, així com les tècniques que hi introdueixin defectes, debilitats, parades programades, obstacles per a la seva reparació i limitacions tècniques.

L'objectiu és superar un model de fabricació que incideix directament en l'esgotament de les matèries primeres, l'augment d'emissions de CO_2 i l'endeutament de famílies, empreses i, fins i tot, Estats.

- Potenciarem la reutilització d'envasos i embalatges. Promoure l'estandardització dels envasos —especialment de begudes— per facilitar la competitivitat dels envasos i embalatges reutilitzables. Establir objectius vinculants de reutilització en el sector dels envasos i embalatges comercials, així com per als fluxos amb alt potencial de reutilització, com RAEE, mobles o tèxtils
- Actuarem contra el malbaratament alimentari en el sector primari i agroalimentari, així com en l'àmbit de la distribució, la restauració i l'àmbit domèstic.
- Restringirem fins a eliminar els plàstics d'un sòl ús.
- Impulsarem un model sostenible de gestió de residus agraris i ramaders, en benefici del reciclatge i de la producció energètica sostenible, i que distribueixi la responsabilitat a totes les capes de la cadena de producció i distribució de l'aliment (en especial, a les grans empreses integradores.
- Impulsarem campanyes de conscienciació contra la compra en grans plataformes de productes de baixa qualitat importats de països amb baixos estàndards fiscals, laborals i ambientals.
- Crearem una línia d'ajuts per a les petites empreses de reutilització i reparació de roba.

3.6 Mobilitat sostenible

Un dels reptes més importants per aconseguir un món sostenible passa per una mobilitat lliure de combustibles fòssils. Avançar cap a una mobilitat sostenible significa apostar clarament pel transport públic: és eficient, és sostenible i és democràtic.

Concretament, el tren s'ha convertit en un greu problema a Catalunya, en comptes de ser una oportunitat. Rodalies l'utilitza i també el pateix la ciutadania, i la seva manca d'inversió històrica i sistemàtica ha arribat a generar situacions insostenibles: per anar a treballar o desplaçar-se a altres nuclis urbans. Ja no és només que cal millorar Rodalies, és que no es pot permetre el seu retrocés com a servei públic.

La mobilitat sostenible és democràtica i ha de ser pensada en termes de enfortiment del ferrocarril, per una mobilitat urbana sostenible, tenint en compte l'electrificació del transport, amb una fiscalitat ambiental i una reducció dràstica de l'impacte medioambiental de les infraestructures contaminants.

3.6.1 *Un nou pacte d'Estat Ferroviari per connectar el país*

El ferrocarril és un servei públic essencial i una eina de cohesió territorial, igualtat d'oportunitats i transició ecològica. No obstant això, durant massa temps, la política d'infraestructures ha prioritzat les grans obres i la rendibilitat econòmica per sobre del manteniment, la fiabilitat del servei i les necessitats quotidianes de la ciutadania.

Defensem un canvi de model que situï el ferrocarril en el centre de les polítiques públiques, garantint una xarxa fiable, accessible i ben mantinguda, que connecti tots els territoris i respongui a l'interès general.

- Impulsar un pacte d'Estat per les infraestructures, amb una planificació a llarg termini, finançament estable i compromisos verificables que garanteixin la continuïtat de les inversions més enllà dels cicles electorals.
- Aprovarem una Estratègia de Reversió de la Liberalització Ferroviària, basada en raons de seguretat i sinistralitat, atès que aquesta liberalització ha afegit pressió sobre les infraestructures i les plantilles ferroviàries.
- Millorar la coordinació i la gestió del sistema ferroviari, avançant cap a una integració funcional d'Adif i Renfe i avaluant una eventual unificació organitzativa, amb l'objectiu de superar la fragmentació de responsabilitats i millorar la planificació, el manteniment i la prestació del servei, respectant el marc regulador europeu.
- Incrementar la inversió pública ferroviària, prioritzant el manteniment i la modernització de la xarxa existent, Rodalies i els serveis regionals, i garantint que els pressupostos s'executin i es tradueixin en millores reals per a la ciutadania.
- Canviar la lògica de la rendibilitat per la de la necessitat territorial, planificant les infraestructures i els serveis en funció de la seva utilitat social, la seva contribució a la cohesió territorial i la seva capacitat per a garantir la mobilitat, també als municipis i comarques menys rendibles econòmicament, i amb perspectiva de ruralitat.
- Reforçar les plantilles i els recursos humans, cobrint les vacants estructurals i incrementant el personal tècnic, de manteniment, circulació i operacions. Apostem per la formació, l'estabilitat laboral i la recuperació de la capacitat tècnica de les empreses públiques ferroviàries.
- Garantir salaris competitius, independència tècnica i transparència, per a atreure i retenir professionals qualificats en el sector públic. Reforçarem els controls sobre els conflictes d'interessos i les portes giratòries, assegurant que les decisions estratègiques responguin a l'interès general i no a interessos privats.

- Establir mecanismes d'avaluació i rendició de comptes, amb indicadors públics sobre puntualitat, incidències, manteniment i execució de les inversions, perquè la ciutadania pugui conèixer l'estat de la xarxa i exigir responsabilitats.

El ferrocarril no ha d'arribar solament on és rendible, sinó on és necessari. Defensem una política ferroviària que entengui les infraestructures com una inversió estratègica en igualtat, cohesió territorial i futur sostenible.

3.6.2 Un país de trens

- Rebaixarem el bo únic del transport combinat a 50 euros, incorporant, fruit del diàleg amb les administracions, busos urbans i interurbans amb concessió de les administracions.
- Executarem amb transparència les actuacions del Pla de Rodalies de Catalunya, amb indicadors públics de fiabilitat.
- Crearem un sistema oficial d'acreditació de retards del transport públic per protegir els drets laborals de les persones usuàries.
- Prioritzarem el manteniment, electrificació de les vies, així com l'accessibilitat, capacitat i el nou material mòbil.
- Completarem el traspàs de Rodalies pactat de serveis i mitjans, amb recursos i coordinació efectiva amb la Generalitat.
- Avançarem en la planificació i les fases executables de la Línia Orbital Ferroviària, d'acord amb els acords i competències vigents.
- Impulsarem les actuacions ferroviàries previstes als nuclis urbans i estudiarem la reactivació de corredors com Reus–Roda.
- Col·laborarem amb les administracions competents per millorar els accessos del transport públic i els espais per a la bicicleta a les estacions, així com fomentar els aparcaments dissuasius al voltant, sempre i quan l'espai ho permeti.
- Augmentarem la capacitat ferroviària de mercaderies, apartadors i terminals intermodals, per així fomentar el trasllat de càrregues de llarga distància de la carretera al ferrocarril. A més, millorarem les connexions ferroviàries dels ports d'interès general amb el Corredor Mediterrani.
- Declararem l'Obligació de Servei Públic per als trajectes de ferrocarril nocturns amb l'objectiu que l'operadora Renfe pugui realitzar aquest servei. A més, elaborarem un pla de recuperació dels trajectes nocturns en ferrocarril que connectaria amb Portugal i França, a través d'Hendaya/Irun i a través d'El Pertús amb la línia d'alta velocitat, amb un inventari de reducció d'emissions, que suposaria l'estimulació de trajectes nocturns de llarga distància respecte els vols. Impulsarem tarifes reduïdes per a joves.

- Afavorirem que el transport públic, ja sigui en tren o autobús de titularitat estatal, mantinguin parades als municipis rurals sota el criteri de cohesió territorial.

3.6.3 Mobilitat urbana i elèctrica

L'Estat espanyol va per darrere en l'electrificació de la mobilitat. Cal una política ambiciosa. El sector del transport és el principal emissor de gasos d'efecte hivernacle, amb el 33,8% del conjunt de les emissions i la major part corresponen al transport per carretera. Per això cal mantenir l'objectiu de posar fi a la venda de vehicles de combustió lleugers el 2035 i la retirada de la circulació el 2040, amb mesures com

- Fomentarem, en col·laboració amb les administracions competents, infraestructures ciclistes segures d'interès interurbà i accessos multimodals.
- Treballarem amb les administracions i el món empresarial per estendre plans de mobilitat sostenible a grans centres de treball, polígons i zones d'activitat d'acord amb la legislació estatal.
- Seguirem treballant per millorar la seguretat viària i l'accessibilitat universal de la mobilitat, impulsant pactes que incloguin formació, conscienciació i prevenció i vies ben conservades, amb especial atenció als usuaris vulnerables. Es fomentarà el diàleg entre les administracions i les entitats vinculades a la seguretat vial.
- Eliminarem barreres d'accés socials als vehicles elèctrics, automatitzant l'aplicació de les ajudes, ampliant les ajudes als vehicles d'empreses, augmentant la disponibilitat de les instal·lacions de recàrrega i unificant el sistema i impulsant la producció de vehicles elèctrics.
- Promourem centres de distribució urbana de mercaderies i la logística d'última milla amb vehicles petits i elèctrics, i regular l'impacte de les plataformes de repartiment a l'espai públic.
- Abaratirem també la resta del transport públic. Els autobusos de titularitat estatal tindran descomptes d'entre el 60% i el 70% segons l'edat i el tipus d'abonament, i els serveis públics de bicicleta, del 50%: el Govern assumirà el 30% si les entitats locals assumeixen el 20% restant. Promourem la gratuïtat progressiva del transport públic en els menors de 30 anys, estudiant també la integració dels sistemes públics de bicicleta.
- Augmentarem un 20% el finançament del transport públic metropolità i el repartirem de forma equitativa segons la població, tot respectant l'àmbit competencial.
- Impulsarem el cotxe elèctric amb ajudes per a autònoms i una xarxa de recàrrega a tot el territori

- Crearem un programa MOVES per a autònoms del transport i agricultors. Ajudes directes de fins a 8.000 euros per vehicle i una deducció reforçada en l'IRPF de fins a 25.000 euros per a substituir per elèctrics els vehicles antics del repartiment urbà i de l'activitat agrària.
- Llançarem un projecte pilot de retrofit elèctric per a convertir vehicles de combustió en elèctrics.
- Aprovarem una Estratègia Estatal per la Bicicleta. Finançarà serveis municipals de préstec de bicicletes i carrils bici metropolitans, i fomentarà la bicicleta elèctrica, la bicicleta de càrrega i el tricicle elèctric en els municipis rurals i en les estacions de tren i autobús, per a connectar els pobles amb els grans nodes de transport.
- Crear un sistema de leasing social de vehicles elèctrics per a zones rurals i per a rendes baixes, per facilitar l'accés al vehicle elèctric a famílies, microempreses i transportistes autònoms de les zones rurals i de persones amb rendes baixes del conjunt del territori, amb quotes assequibles. Afavorir els vehicles fabricats a la UE. Incrementarem els recursos, en col·laboració amb les administracions competents, per afavorir el transport públic interurbà als territoris rurals i de baixa densitat.
- Desplegar la xarxa d'infraestructures de recàrrega elèctrica en el conjunt del territori de l'Estat, que inclogui entre altres els establiments turístics.
- Facilitar l'adquisició i l'accés a camions elèctrics per al transport pesat amb incentius fiscals i ajuts, especialment per als transportistes autònoms i les petites i mitjanes empreses.
- Garantir l'accés al vehicle elèctric a les rendes més baixes, amb ajuts en funció de la renda.
- Regular l'obligatorietat de l'electrificació de les flotes corporatives d'empreses, professionals, de lloguer i de serveis públics.

3.6.4 Infraestructures

- Realitzar les inversions en infraestructures pendents necessàries per afavorir el desenvolupament industrial i l'exportació: el corredor mediterrani, el tercer fil a Tarragona, el transport de mercaderies per ferrocarril, l'adequació dels polígons industrials
- Reforçarem la participació de les institucions territorials en les decisions d'Aena i els ports d'interès general.
- Desplegarem les mesures ja aprovades sobre la reducció dels vols de recorregut curt amb alternativa ferroviària de 2,5 hores.
- Aturarem les ampliacions aeroportuàries incompatibles amb els objectius climàtics i la protecció dels espais naturals, com l'ampliació del Josep Tarradellas Barcelona-El Prat.

- Impulsarem les negociacions amb el Govern de la Generalitat per al traspàs del servei ferroviari AVANT amb origen i destinació a Catalunya. Mentre se'n negocia el possible traspàs, assegurar el 2027 recursos suficients per millorar la capacitat, les freqüències, la fiabilitat i l'assequibilitat dels serveis AVANT amb origen i destinació a Catalunya. Vincular qualsevol acord de traspàs a la transferència de recursos, de material i d'obligacions de qualitat del servei
- Exigirem avaluacions ambientals rigoroses per a les infraestructures, sota el criteri de la transparència i la rendició de comptes.
    - Farem que el transport pesant contribueixi al manteniment de les infraestructures viàries, implantant un sistema de pagament per ús a l'AP-7 i l'AP-2 per als vehicles de mercaderies de més de 3,5 tones, modulant el cost segons les emissions.
    - Regularem de manera restrictiva l'arribada massiva de megacreuers per a lluitar contra la contaminació i la saturació dels serveis públics i garantir el dret a la ciutat.

3.7 Territori

La política "desarrollista" i predadora que hem viscut és absolutament insostenible.

Continuen planificant-se tot grans operacions urbanístiques i d'infraestructures que han demostrat ser innecessàries i fallides. Tot sobre la base de macroprojectes sense sentit que internalitzen beneficis i externalitzen costos socials i ambiental És hora de dir prou a la barra lliure de l'especulació i posar per davant les necessitats reals de la població. Cal revertir la política d'extensió urbana per una política de millora de les ciutats existents que eviti més ocupació del sòl.

Propostes:

- Pla per a incorporar el model de ciutat de 15 minuts en la planificació urbanística autonòmica, garantint la connexió en transport públic.
- Exigir que tot nou desenvolupament residencial —públic o privat— compleixi amb ràtios mínims d'espais verds per habitant i garanteixi la proximitat a parcs, centres de salut, col·legis i comerços de barri.
- Vincular les ajudes autonòmiques a la mobilitat sostenible amb polítiques d'habitatge: subvencions per a la compra o lloguer de bicicletes, abonaments de transport públic gratuïts per a famílies en habitatge social, i prioritat en l'accés a places de pàrquing públic per a residents.
- Auditar el compliment de l'accessibilitat universal en totes les promocions d'habitatge públic o privat.

- Revisarem la legislació del sòl per afavorir la rehabilitació, reutilització i un menor consum del sòl.
- Garantirem que totes les administracions públiques incorporin amb la introducció d'estàndards de resiliència climàtica, l'anàlisi de riscos climàtics en totes les seves decisions financeres, d'ordenació territorial i d'infraestructures.
- Prioritzarem l'accessibilitat, l'eficiència energètica, l'espai públic verd i equipaments als barris vulnerables.
- Establir en tots els contractes del sector públic clàusules antidesplaçament i seguiment del retorn social de les inversions.
- Cedir prioritàriament als ajuntaments els sòls i immobles en desús d'Adif, Renfe i altres empreses públiques estatals situats en sòl urbà perquè es destinin a habitatge assequible, equipaments públics o espais verds, evitant-ne la venda a operadors privats i garantint que aquest patrimoni reverteixi en benefici de la ciutadania.
- Estudiar, amb les administracions competents, la delimitació de les zones inundables amb els escenaris de canvi climàtic actuals i futurs, així com la prohibició per llei els nous desenvolupaments urbanístics i les noves edificacions sensibles (habitatges, escoles, residències i centres sanitaris) en zones amb risc greu d'inundació.
- Crear, en coordinació amb les administracions autònomiques i locals, un programa estatal de reubicació i desdensificació de les zones urbanitzades en risc greu. Serà voluntari i finançat, amb permutes de sòl i dret de reallotjament dins el mateix municipi, i donarà prioritat als equipaments sensibles i a les llars vulnerables, també protegint les persones llogateres , residents en habitacions o persones que viuen en assentaments. El sòl alliberat es destinarà a espais inundables i infraestructura verda.
- Posarem en marxa un gran programa d'adaptació climàtica de les ciutats, cofinançat per l'Estat, les comunitats autònomes i els ajuntaments: renaturalització, arbratge, nous espais verds, conversió en zona de vianants, refugis climàtics i rehabilitació urbana, prioritzant els barris més vulnerables amb perspectiva antiracista i seguint el criteri d'un arbre per cada tres veïns
- Deixarem de finançar amb diners públics la promoció turística de destins massificats i destinarem aquests recursos a transformar el model econòmic d'aquestes zones.

3.8 Costes, preservació del medi i restauració

- Reforçarem la legislació bàsica per a la protecció del litoral i dels espais naturals vulnerables

- Treballarem amb la resta d'administracions per fomentar la renaturalització dels espais naturals, rieres, aiguamolls i espais periurbans per reduir els danys d'aiguats i sequeres.
- Reforçarem els controls sobre les activitats extractives, abocaments i afectacions als dominis públics estatals.
- Prioritzarem i col·laborarem en la restauració d'espais degradats i preservació del paisatge
- Prohibir legalment la fracturació hidràulica (fracking) i les prospeccions petrolíferes al litoral
- Protegir el dret de pas pels camins tradicionals i forestals, garantint-ne l'ús públic i evitant-ne el tancament o la privatització de facto, tot compatibilitzant-lo amb els drets de propietat i la conservació del medi natural.
- Impulsar la protecció legal dels espais que contribueixen a la qualitat ambiental, la salut i la resiliència del territori, tant en àmbits urbans i periurbans com en aquells que tenen una funció essencial en la preservació dels recursos naturals, especialment els sòls no urbanitzats que afavoreixen la recàrrega dels aqüífers i la protecció dels recursos hídrics.

3.9 Biodiversitat i drets dels animals

La biodiversitat és un dels grans reptes ambientals del present. La degradació dels ecosistemes, la sobreexplotació dels recursos i els efectes del canvi climàtic estan posant en risc l'equilibri ecològic arreu del planeta.

Un dels elements indispensables pel futur passa per la gestió del territori i els recursos naturals, on la conservació i la restauració de la naturalesa sigui un dels pols de les polítiques públiques sostenibles.

No es tracta només de protegir, sino d'ampliar aquells ecosistemes que la petjada humana està trasbalsant, i els efectes del canvi climàtic suposen un repte en aquest sentit.

3.9.1 Biodiversitat

- Assolirem el 30% de les zones d'ecosistemes terrestres com a àrees protegides, que seran objecte de restauració efectiva, amb la finalitat de millorar la biodiversitat i les funcions i els serveis dels ecosistemes, la integritat ecològica i la connectivitat.
- Prioritzarem i augmentarem fins el 30% del total del mar Mediterrani la protecció de les àrees marines estratègiques per a la conservació i proliferació de la posidònia, on es detallin les restriccions, entre d'altres la prohibició de fondejar i la

sobreexplotació de la pesca. A més, establirem una Estratègia Estatal de conservació de la Posidònia Oceànica amb la finalitat d'augmentar les prades marines de tota la nostra costa mediterrània. Destinarem més recursos per als ajuntaments que tinguin a les seves costes praderies de posidònia i impulsarme programes de divulgació ambiental sobre la importància de les mateixes, en col·laboració amb els ajuntaments. Regularem les autoritzacions del lloguer d'embarcacions d'oci, sota criteris de sostenibilitat i protecció de les praderies.

- Fomentarem, en col·laboració amb les administracions autonòmiques i locals, l'ús de boies ecològiques permanents que no suposin un risc per a la biodiversitat i que generin hàbitats que facin proliferar la vida al mar.
- Impulsarem la inclusió del catxalot i el rorqual comú al Llistat d'Espècies Silvestres en Règim de Protecció Especial i al Catàleg Espanyol d'Espècies Amenaçades a la categoria en perill d'extinció, complint amb les resolucions d'ACCOBAMS. A més, impulsarem mesures eficaces per a la conservació dels catxalots i rorquals comuns a través del Pla de Gestió del Corredor de Migració de Cetacis del Mediterrani, com la reducció de la velocitat per categoria d'embarcació, així com altres mesures a través del Pla de Gestió del Corredor de Migració de Cetacis del Mediterrani, que ajudin a reduir el risc de col·lisió, el soroll submarí i les emissions de gasos d'efecte hivernacle i contaminants.
- Impulsarem el Pla Estatal de Restauració amb mesures de restauració passiva als ecosistemes marins.
- Farem efectiva la prohibició de la comercialització, introducció o exportació en el mercat europeu de determinats productes de matèries primes sino compleixen tres requisits: estar lliures de desforestació, haver estat produïts segons la legislació del país d'origen i estar emparats per una declaració de diligència deguda, en compliment del Reglament sobre Desforestació de la UE
- Aplicarem els objectius i mesures de la conferència de les parts en el conveni sobre la diversitat biològica de Montreal 2022, anomenat marc mundial Kunming-Montreal de la diversitat biològica.
- Farem un mapeig de les carreteres de titularitat estatal per estudiar els passos de fauna i la seva efectivitat. Localitzarem també en quins trams hi ha pas de fauna i no s'ha assolit una infraestructura adient per als animals.
- Treballarem amb les administracions per augmentar la connectivitat d'espais verds i blaus en zones urbanes i densament poblades, integrant la conservació i la utilització sostenible dels espais.
- Elaborarem un pla d'ocupació verda que restauri les zones degradades, amb la col·laboració de les administracions autonòmiques i municipals.

3.9.2 *Drets de la Natura*

Seguir avançant en els drets de la natura és imprescindible a nivell jurídic, social i cultura, ja què reconèixer els drets de la natura implica passar d'una visió on tot s'hi val si beneficia l'economia humana a una ètica on la natura té dret a existir, persistir i regenerar-se.

La degradació ambiental creixent, la pèrdua de biodiversitat i l'esgotament de recursos evidencien que un creixement econòmic infinit en un planeta finit és insostenible.

Els drets ambientals tradicionals protegeixen la natura *perquè* és útil o perjudicial per a la salut i el benestar dels humans; en canvi, els drets de la natura protegeixen la pròpia vida i els ecosistemes en si mateixos, per tant atorgar personalitat jurídica a rius, boscos o parcs naturals permet que puguin ser defensats als tribunals per les comunitats o entitats que els representen, obligant a reparar danys més enllà de les multes administratives convencionals.

Protegir el subjecte natural és, en última instància, protegir la vida de les generacions presents i futures

- Aprovar una llei marc de drets de la natura inspirada en la Llei de Personalitat Jurídica del Mar Menor que permeti reconèixer personalitat jurídica als ecosistemes d'especial valor ecològic amenaçats per l'activitat humana. Reconèixer en primer lloc la Ricarda, el delta de l'Ebre i els aiguamolls de l'Empordà, i obrir la via a altres espais com Doñana o l'Albufera de València.
- Dotar cada ecosistema d'òrgans de representació propis, amb la comunitat científica, el veïnat i les entitats ecologistes, i amb capacitat per actuar davant dels tribunals.
- Permetre que qualsevol persona o entitat pugui defensar judicialment els drets d'aquests ecosistemes.

3.9.3 *Animals*

Per assolir una societat més justa, ètica i compromesa amb la vida, la protecció dels drets dels animals es conforma com una part fonamental d'aquest avanç. Els animals son éssers dotats de sensibilitat, els quals mereixen respecte, empatia i responsabilitat. Tot i que s'ha avançat en aquest aspecte, encara queda molt camí per recórrer, desenvolupant marc normatius i alhora dotant de recursos a aquelles administracions encarregades del benestar animal, avançant també cap a models productius més sostenibles i respectuosos amb la vida.

- Continuarem desenvolupament el sistema estatal per identificar animals de companyia i lluitar contra l'abandonament.
- Seguirem legislant els projectes pendents, com el Reglament general de la Llei de Benestar Animal, la regulació dels nuclis zoològics o el llistat positiu d'animals de companyia.
- Seguirem treballant en la Llei de Grans Simis, que pretén protegir la dignitat, el dret a la vida, a la llibertat i a la no tortura dels grans simis.
- Modificarem la llei per impedir les granges comercials de pops a tots els territoris, que resulten incompatibles amb la legislació de benestar animal.
- Seguirem treballant per la derogació de la Llei que regula la tauromàquia com a patrimoni cultural, tal i com hem eliminar el finançament públic dels espectacles cruels amb aquests animals.
- Reduirem l'IVA del 21% al 10% dels serveis veterinaris a animals de família.
- Modificarem l'actual Reglament d'articles pirotècnics i desplegarem una nova regulació de la pirotècnia no-professional, establint limitacions al seu ús incontrolat i a la potència màxima permesa.

Apostarem per cercar mètodes alternatius a l'experimentació animal. Revisarem les composicions dels comitès d'ètica dels parcs científics de les universitats i centres de recerca.

- Estudiar la creació d'una xarxa veterinària pública que garanteixi l'atenció bàsica dels animals i faci efectiu el seu reconeixement com a éssers sensibles protegits per la llei.
- Crear un fons estatal finalista i plurianual perquè els ajuntaments puguin complir les obligacions que els atribueix la Llei 7/2023: la recollida d'animals extraviats i abandonats, els centres públics de protecció animal i els programes de gestió de colònies felines amb el mètode CER (captura, esterilització i retorn), en col·laboració amb les entitats de protecció animal
- Aprovar amb caràcter prioritari els reglaments de desplegament encara pendents de la Llei 7/2023, de 28 de març, de protecció dels drets i el benestar dels animals: el reglament general, el d'identificació i registre d'animals de companyia, el de nuclis zoològics i el del llistat positiu d'animals de companyia. Comprometent-nos a treballar per la inclusió dels animals que van quedar fora de la Llei, com són els gossos dedicats a la caça.
- Reconeixerem la professió veterinària com a professió sanitària essencial per a la protecció de la salut pública, la salut animal, el benestar animals, la seguretat alimentària i la prevenció de malalties, i integrarem el coneixement veterinari a les polítiques públiques relacionades amb la salut. Revisarem la normativa que regula l'exercici professional veterinari.
- Augmentarem la participació de professionals veterinaris en òrgans consultius, i incorporarem la professió al Registre Estatal de Professionals Veterinaris.

- Afavorirem la investigació clínica veterinària i el desenvolupament de medicaments destinats a espècies i patologies amb necessitat terapèutiques. Reforçarem la coordinació entre veterinaris, oficines de farmàcia, distribució farmacèutica, indústria i administracions públiques per millorar el seu accés.
- Impulsarem la reforma de la normativa de medicaments veterinaris per a protegir la salut animal i garantir l'autonomia clínica dels professionals, eliminant els protocols rígids de la llei de cascada que impedeixen receptar l'antibiòtic més eficaç, suprimint l'obligatorietat de fer cultius previs en casos d'urgència vital per evitar retards fatals, simplificant la càrrega burocràtica de les plataformes PresVet/GTR, eliminant el règim de sancions desproporcionades i promovent el fraccionament de medicaments a les farmàcies per a frenar les resistències antimicrobianes reals.

3.10 Món rural

Treballem per país cohesionat, socialment i territorialment, un país que no deixa ningú enrere, ni sectors socials ni territoris. I per això cal una simbiosi, una associació, entre els territoris rurals i els territoris urbanitzats i metropolitans.

El model agrícola i ramader de Catalunya pateix una accelerada transició. Estem passant d'un model de petites i mitjanes explotacions agrícoles i ramaderes a la integració ramadera en grans explotacions intensives sota el control d'empreses transnacionals, dedicades a l'exportació. La terra cada vegada es concentra més en grans empreses i fons d'inversió. La PAC, la política agrària comunitària, fomenta aquest model amb subvencions a les grans explotacions. La ramaderia representa més del 64% de la producció agrària total, concentrada en macrogranges i en grans empreses integradores destinades a l'exportació. És un model amb salaris baixos, dependència de l'exportació i un alt impacte ambiental en algunes comarques.

Els principals problemes són el relleu generacional per la impossibilitat d'accedir a la terra i perquè no hi ha uns preus justos per als productes agrícoles i ramaders. La pagesia només representa l'1,2% de la població activa, el 15% de la terra és en mans de societats mercantils i s'ha reduït el nombre de terres conreades. La pagesia catalana és una de les més envellides d'Europa, el 50% dels titulars tenen més de 55 anys. Som un país productor i exportador d'aliments, però el 12% de les llars de Catalunya tenen inseguretat alimentària, per manca d'un accés continuat a una dieta saludable, i el 89% de la població de l'Àrea Metropolitana viu en els anomenats "pantans alimentaris", amb una alta oferta de menjar ràpid i ultraprocessat. Els supermercats han guanyat pes i els mercats municipals han retrocedit. Tot plegat, també contribueix a afectar greument la salut de la població, en especial de les

famílies més desafavorides. La malnutrició és un risc sanitari i un factor més de desigualtat.

Rebutgem i seguirem denunciant l'aplicació de l'acord entre la Unió Europea i Mercosur, i d'altres es facin en els mateixos termes, el nostre model, necessitem un nou model agroalimentari que garanteixi el dret a una alimentació saludable, la viabilitat de la pagesia i la ramaderia, la protecció del territori i la sobirania alimentària del país. El sector agrari no pot ser tractat com un sector residual ni subordinat als interessos de les grans cadenes de distribució, dels fons d'inversió o de les empreses integradores. És un sector estratègic des del punt de vista econòmic, social, territorial i ambiental. Sense pagesia no hi ha pobles vius, no hi ha gestió del territori, no hi ha alimentació de proximitat i no hi ha una transició ecològica justa

- Frenar l'acumulació especulativa de terres agràries per part de grans tenidors i fons d'inversió, afavorint l'accés a la terra.
- Garantir el control dels sistemes de mesura i fixació de preus agraris, inclosos els programes informàtics que processen les dades
- Establir ajudes directes i mesures de protecció per a les explotacions agràries i forestals, adaptades a la seva dimensió segons les unitats de treball agrari (UTA).
- Reforçar les assegurances amb bonificacions per a les explotacions més petites i amb una cobertura específica davant sequeres, pedregades i inundacions, per garantir la viabilitat econòmica del sector davant els riscos climàtics, adequant primes i cobertures a la realitat actual del canvi climàtic a cada territori, amb la possibilitat d'assegurar la producció total de l'explotació.
- Reconèixer el valor específic de produccions ecològiques i les emparades per denominacions d'origen o indicacions geogràfiques protegides.
- Eliminar la penalització a les primes de pòlissa pel fet de no disposar d'un historial previ per afavorir el relleu generacional.
- Destinarem ajudes específiques a les persones joves que s'incorporen a l'activitat agrària, en col·laboració amb les administracions competents.
- Actualització periòdiques dels barems a partir de dades, objectives i territorialitzades sobre costos, rendiments i preus de mercat, amb participació d'organitzacions agràries, cooperatives i sectors afectats.
- Establir costos oficials de referència per sector, territori i campanya, actualitzats periòdicament, perquè serveixin d'indici en les inspeccions dels contractes, els preus i les liquidacions agràries i permetin detectar possibles pagaments per sota dels costos de producció. Aquests valors de referència no han de substituir la comprovació del cost efectiu de cada explotació quan sigui necessària.
- Protegir els productors davant les possibles represàlies de tipus comercial, reforçar les sancions i coordinar les inspeccions sobre preus, liquidacions i contractes agraris.

- Reformar l'assegurança dels cultius per sinistres de fauna, augmentant la cobertura la total de les pèrdues ocasionades per animals salvatges i eliminant les franquícies i les penalitzacions per sinistres repetits.
- Defensar la viabilitat econòmica de la pagesia, establint compensacions pels efectes dels conflictes internacionals sobre els costos de producció, l'energia i els combustibles, reduint la burocràcia i les càrregues administratives que dificulten l'activitat agrària, i garantint preus justos que impedeixin la venda per sota dels costos de producció.
- Garantir un finançament estatal estable i majoritàriament a fons perdut per modernitzar els regadius, amb criteris que prioritzin les explotacions petites i familiars, quotes ajustades a la seva viabilitat, incorporació d'energies renovables i revisió del deute de les comunitats de regants amb SEIASA.
- Condicionar les noves transformacions i la modernització dels regadius a la disponibilitat real d'aigua, els cabals ecològics i l'estalvi efectiu, destinant l'aigua estalviada a recuperar els rius i el Delta de l'Ebre, prioritzant el reg de suport als conreus de secà i coordinant les actuacions amb la concentració parcel·lària quan sigui necessària.
- Garantir l'aplicació i compliment de la Llei de la cadena alimentària, reforçar l'observació dels preus, garantir contractes escrits i impedir la venda a pèrdues.
- Impulsar i aprovar la prohibició de la cria d'animals amb finalitat exclusivament pelletera i que inclogui la prohibició d'autoritzar noves instal·lacions destinades a aquesta activitat.
- Promourem una aliança entre camp i ciutat, entre productores i consumidores, entre pagesia i el conjunt de les classes populars.
- Protegirem el sòl agrari d'alt valor davant la urbanització, l'abandonament, l'acaparament i els usos especulatius; desplegar bancs de terres, espais test agraris i programes de mentoria; i facilitar finançament, habitatge, formació i suport tècnic als nous projectes en igualtat de condicions.
- Donarem suport a la ramaderia extensiva, a les explotacions petites i mitjanes, a la producció vinculada a la terra, a les cooperatives i als projectes que contribueixen a mantenir el mosaic agroforestal i prevenir incendis.
- Treballarem per recuperar el pes del món rural com a espai de vida i producció. Els recursos públics han de prioritzar l'habitatge habitual, el sector primari, els serveis públics i la transició energètica distribuïda, de manera que el turisme torni a ocupar un paper complementari i no estructurant, i sostenible.
- Impulsarem polítiques i accions per assolir la plena equitat territorial i aconseguir una ruralitat que avenci d'acord amb l'estratègia europea de desenvolupament rural, dotant-nos d'una estratègia de desenvolupament territorial sostenible que garanteixi les condicions per viure en el medi agrorural, amb equitat a l'accés als serveis públics (salut, educació, atenció a la

infància, atenció de la dependència, habitatge, arrendaments, infraestructures, accés xarxa digital, revisió planificació urbanística...).

- Donarem suport a les petites explotacions familiars de productes artesans i a la producció de qualitat, tot impulsant els distintius de qualitat (denominacions d'origen, distintius propis per a productes de proximitat, etc.) i mecanismes de coneixement i diàleg entre els dos extrems de la cadena alimentària (producció-consum).
- Per combatre els robatoris agrícoles de manera eficaç, apostarem, en col·laboració amb les administracions competents, per la modernització amb eines no invasives com drons o càmeres de camí que respecten la privacitat, acompanyades d'una reducció de la burocràcia per agilitzar les denúncies dels afectats, creant unitats mòbils que facilitin les denúncies a peu de finca.
- Establir incentius fiscals per a les activitats econòmiques situades en municipis despoblats o en risc de despoblament, mitjançant bonificacions i deduccions en l'IRPF.
- Adaptar el bo social energètic a les zones rurals, tenint en compte el sobrecost de la calefacció, les condicions climàtiques i les dificultats d'accés a fonts d'energia assequibles.
- Aprovar un pla de suport, recuperació i transició del sector porcí davant la crisi provocada per la pesta porcina africana, amb ajuts progressius i topalls per beneficiari que prioritzin les petites i mitjanes explotacions familiars, independents i de cicle tancat, l'ocupació local, el relleu generacional i la sostenibilitat ambiental. Condicionar els ajuts al manteniment de l'activitat i els llocs de treball i impedir que contribueixin a concentrar encara més la producció. El pla ha d'incloure un full de ruta per reduir la dependència de l'exportació, la pressió ambiental i la vulnerabilitat davant crisis sanitàries i comercials, limitar les noves macrogranges i potenciar la producció ecològica i de proximitat, les races autòctones, la carn diferenciada i els circuits curts de comercialització

3.10.1 Sobre l'aplicació de la Política Agrícola Comuna (PAC)

La Unió Europea està negociant ara la Política Agrària Comuna que regirà del 2028 al 2034. La proposta de la Comissió Europea retalla els fons garantits per a la pagesia: passen dels 386.600 milions d'euros de l'etapa actual a uns 300.000 milions.

Durant dècades, la PAC ha premiat les hectàrees i no el treball, i ha afavorit la concentració de terres i ajuts en grans empreses i fons d'inversió. Volem que aquesta reforma sigui l'oportunitat per canviar-ho: que la PAC sigui per a qui viu i treballa a la terra.

- Defensarem que el pressupost europeu fixi un topall obligatori d'ajuts per explotació i una reducció progressiva per als grans perceptors. Descomptarem el cost laboral perquè no penalitzi les explotacions que generen ocupació, d'acord amb el principi d'ajuts segons les unitats de treball agrari.
- Farem obligatori el pagament redistributiu a les primeres hectàrees, per reforçar la renda de les explotacions petites i mitjanes. I posarem fi als drets històrics, que encara reparteixen els ajuts segons referències de fa més de vint anys. Ho farem amb una transició curta i un ajut temporal només per a les explotacions professionals que perdin renda.
- Definirem de manera exigent qui és agricultor actiu: qui fa activitat agrària real i n'obté una part significativa dels ingressos. En quedaran fora els fons d'inversió, els grans propietaris rendistes i les societats sense activitat.
- Presentarem una auditoria dels ajuts de la PAC concedits a l'Estat durant els darrers cinc anys, amb els imports, els sectors, els grups empresarials als quals pertanyen les societats beneficiàries i, dins del marc legal aplicable, els seus titulars reals. S'analitzarà específicament la concentració d'ajuts, terres i mercat en el sector de l'alfals i els farratges. Establirem un sistema permanent de control de la concentració de terres i subvencions, i defensarem a la UE la transparència dels beneficiaris finals.
- Reforçarem la condicionalitat social de la PAC: no rebrà ajuts qui incompleixi el conveni, la prevenció de riscos laborals o l'obligació d'allotjament digne de les persones treballadores temporeres. Intensificarem la inspecció de treball durant les campanyes de collita, especialment a la fruita dolça. I crearem serveis públics de substitució a les explotacions perquè pagesos i pageses puguin aturar-se per malaltia, maternitat, paternitat o cures.
- Farem efectiva la titularitat compartida de les explotacions i reconeixerem la feina de les dones al camp

3.10.2 Gestió de dejeccions ramaderes i plantes de biogàs

El biogàs pot contribuir a aprofitar energèticament les dejeccions i reduir emissions si es controlen les fuites de metà i es gestiona adequadament el digestat. El seu desplegament ha d'anar acompanyat de la reducció dels excedents de nutrients i de garanties de protecció dels aqüífers

- Presentar un pla estatal del biogàs i el digestat, que respecti les competències autònomiques, amb avaluació ambiental i participació de les comunitats autònomes, la pagesia i les entitats del territori, que ordeni la localització, la dimensió i la capacitat acumulada de les instal·lacions. Prioritzar un model distribuït, dimensionat segons les dejeccions i els residus orgànics disponibles a l'entorn, de titularitat agrària, cooperativa, pública o comunitària, amb connexió a la xarxa o aprofitament energètic local.

- Condicionar les autoritzacions i els ajuts públics a la idoneïtat ambiental de cada projecte, a la traçabilitat dels materials, al tractament i la destinació agronòmica segura del digestat, a la reducció del transport i a l'exportació de nutrients fora de les zones excedentàries; evitar la gestió indiscriminada de fangs, residus d'escorxador o altres residus aliens, i garantir que el biogàs no serveixi per perpetuar la sobreproducció ramadera ni substitueixi la reducció de residus en origen.

3.10.3 Política forestal

És imprescindible establir una estratègia de país, acordada per tots els agents implicats i impulsar un Pacte d'Estat per l'emergència climàtica, amb la participació també de representants de la pagesia i la ramaderia, dels sindicats de treballadors, de l'ecologisme, del món local, les Comunitats Autònomes, de l'àmbit científic, de la propietat forestal, dels Agents Rurals, del Govern i dels grups parlamentaris, que inclogui la gestió forestal i la prevenció d'incendis, amb mesures com:

- Estratègia estatal contra incendis forestals: l'estat buscarà les fórmules per a què les comunitats autònomes compleixin la normativa de les Zones d'Alt Risc d'Incendis (ZARI); vetllar pel compliment dels plans preventius recollits en la Ley de Montes i dels plans d'emergència local recollits a la Directriu bàsica de protecció civil, comptant amb els recursos necessaris.
- Impulsar una reforma fiscal adaptada al sector forestal que asseguri la protecció i millora de les masses forestals, la seva adaptació al canvi climàtic i a la rendibilitat de la gestió forestal.
- Recollir estadístiques anuals, actualitzades i de tot el territori estatal. Les dades sobre el comportament del foc, la tipologia d'operacions desplegades i el seu cost, les accions de prevenció planificades i/o executades, son dades sobre la prevenció i extinció d'incendis útils per al disseny i desenvolupament de polítiques de prevenció d'incendis.

3.10.4 Política pesquera

- La pesca artesana ha perdut prop de la meitat de la flota en dues dècades, mentre augmenten els costos, disminueixen els dies de pesca i es dificulta el relleu generacional. Alhora, l'escalfament del Mediterrani, la contaminació, la degradació dels hàbitats i la sobreexplotació alteren els ecosistemes i amenacen espècies i activitats essencials. Sense peix no hi ha pescadors, però sense pesca artesanal tampoc no hi ha comunitats pesqueres ni una gestió del mar arrelada

al territori. La resposta ha de combinar ciència, cogestió, sostenibilitat ecològica i viabilitat econòmica.

- Donarem suport a la pesca artesanal i als sistemes de producció ecològica de baix impacte. Modificarem la definició de pesca artesanal per fer-la més coherent amb l'ICCAT.
- Defensarem a la Unió Europea una política pesquera que reconegui les particularitats de la Mediterrània i prioritzi la recuperació dels ecosistemes, la pesca artesanal, la cogestió i la viabilitat de les comunitats pesqueres
- Regionalització de les polítiques pesqueres, particularment les que afecten la pesca d'arrossegament, adaptant les mesures a les realitats biofísiques i socioeconòmiques de cada pesqueria, flota i territori.
- Un mapeig dels ecosistemes marins on s'acumula més carboni, per a un coneixement més exacte d'una possible limitació de la pesca d'arrossegament. Augmentarem la regulació de les Àrees Marines Protegides de forma eficaç i eficient, limitant les activitats que deterioren el medi ambient.
- La col·laboració científics – pescadors, amb programes de treball conjunt, participació del pescador en la presa de decisions i flotes de referència per a la recollida de la informació.
- Millora del sistema de quotes incorporant criteris socials i territorials per evitar l'especulació i fer possible un rendiment econòmic mínim que garanteixi la seguretat alimentària, no basades exclusivament en volum de captures.
- Difondrem a la ciutadania sobre l'activitat pesquera i el seu valor social, i les innovacions que estan introduint que treballen per la restauració de l'ecosistema i la pesca sostenible. Cooperarem amb el sector per a la monitorització dels efectes del canvi climàtic.
- Implementarem mesures econòmiques que afavoreixin els caladors nacionals i de pesca artesanal.

- Acompanyar la transformació sostenible del sector pesquer amb ajudes a la reconversió de la pesca d'arrossegament i amb una protecció econòmica digna per als pescadors afectats per aturades obligatòries, vinculada a programes de formació i servei a la comunitat.
- Protegirem els aqüífers subterranis i prohibirem la privatització dels recursos, revertint els ja privatitzats.
- Establirem mesures per a l'abandonament progressiu dels combustibles fòssils i la descarbonització de la pesca.
- Treballarem per a la incorporació plena i efectiva de les dones al sector, potenciant els referents femenins i revisió de taules de malalties professionals.

- Prendrem mesures per acabar amb l'abocament de residus contaminants al mar i frenar l'abandonament de xarxes de pesca.
- Fomentarem la formació professional adaptada que incorpori pràctiques a bord de bucs des de l'inici. Incrementarem les ajudes per a l'adquisició del primer buc per a joves pescadors. Revisarem els certificats de professionalitat.
- Inclourem com a principi rector la garantia d'un rendiment econòmic mínim als bucs pesquers, amb garantia de la sobirania i seguretat alimentària de la UE.
- Treballarem a la UE per integrar la Política Pesquera Comú de l'articulat del Tractat de Funcionament de la Unió Europea.
- Incrementarem el control les flotes de les empreses mixtes i la traçabilitat de les seves captures.
- Donarem suport amb els recursos necessaris a les confraries de pescadors com a motor econòmic de les comarques pesqueres.
- Prohibirem la pesca recreativa d'espècies en situació biològica sensible.
- Simplificarem la burocràcia per a les gestions administratives.

- Constituir un comitè sobre les interaccions de la tonyina roja i els dofins amb la pesca artesanal, amb participació de les confraries, l'Institut Espanyol d'Oceanografia, els Instituts autonòmics encarregats de la investigació científica en matèria de pesca i biologia marina com l'ICATMAR, els centres de recerca i les entitats ambientals. Actualitzar els estudis sobre aquestes interaccions i sobre l'estat de la sardina i el seitó; establir compensacions pels danys acreditats a les xarxes i les captures. Redistribuir l'increment de la quota de tonyina en favor de la flota artesanal i familiar i una quota controlada per a les captures fortuïtes, sempre dins dels límits científics, i impulsar la recuperació del peix blau i la protecció de les seves zones de reproducció.
- Defensar davant de la Unió Europea que el repartiment de les quotes de gamba vermella i dels dies de pesca reconegui els esforços previs de conservació, per evitar que les confraries que han aplicat vedes, mesures de selectivitat i reduccions voluntàries de l'activitat en resultin penalitzades. simplificar-ne la gestió i compensar adequadament les paralitzacions, garantint que qualsevol modificació de l'esforç pesquer respongui a l'estat real del recurs. Impulsar també les llotges, les peixateries, la restauració local i els circuits curts per obtenir més valor de cada captura sense augmentar la pressió sobre el mar.

3.10.5 Sobirania alimentària

- Impulsarem una política agrària al servei de la pagesia i la sobirania alimentària, garantint preus justos, reforçant el relleu generacional, millorant les assegurances davant dels efectes del canvi climàtic, promovent explotacions més sostenibles i

defensant una competència justa davant de les importacions de tercers països. Defensarem el model com a pilar estratègic de la Unió Europea, protegint la capacitat de produir aliments, la pagesia i l'accés de tota la població a una alimentació saludable i sostenible.

- Impulsarem un projecte de llei de compra pública alimentària sostenible amb indicadors clars i quotes incrementals de producte ecològic, que fixi un objectiu inicial mínim del 50% d'aliments frescos, de temporada, ecològics o de producció integrada i procedents de circuits curts en la restauració col·lectiva del sector públic; que incorpori criteris objectius de frescor, temporada, traçabilitat ambiental, sostenibilitat, benestar animal i responsabilitat social; que faciliti l'accés de petites explotacions i cooperatives mitjançant la divisió dels contractes en lots, i que prevegi ajudes per adaptar finques i cuines.
- Treballar per un preu just agrari, impulsant mesures de restricció de les posicions oligopolístiques, de compliment (i desenvolupament) de la llei de cadena alimentària, de restricció del lliure comerç amb tercers països (en competència deslleial), d'ajudes als sectors més afeblits (arrossers, fruita d'os i cítrics, lactis, etc.).
- Promourem mesures de suport al sector fructícola: reconversió varietal, ajudes a l'arrencada i altres accions per a fer front al veto rus, al canvi de tendències de consum i a la reacció enfront de la invasió de producte d'origen no UE.
- Convertir el Registre de Contractes Alimentaris en una eina d'inspecció que detecti preus anormalment baixos i activi controls d'ofici.
- Reforçar l'autonomia, els recursos i el personal inspector de l'AICA i transformar-la en l'Agència Estatal d'Inspecció de la Cadena Alimentària.
- Regular protocols oficials de mostreig, garantir als productors una liquidació desglossada i verificable i el dret a una contraanàlisi independent, impulsar inspeccions coordinades dels instruments, les mostres i les liquidacions, i sancionar l'alteració de les mesures o les dades que determinen el preu pagat.
- Establir programes anuals d'inspecció dels preus i els costos de producció, amb objectius verificables i rendició de comptes al Congrés.
- Presentar anualment al Congrés un informe sobre el compliment de la Llei de la cadena alimentària que diferenciï els incompliments documentals dels pagaments per sota dels costos de producció, identifiqui si els controls s'han iniciat d'ofici, per selecció aleatòria, per anàlisi de riscos o arran d'una denúncia, i detalli les sancions imposades i els imports efectivament cobrats.

4 Drets

4.1 Acció social

El 2023 ens vam comprometre a reformar l'ingrés mínim vital, a crear una prestació universal per criança, a garantir un habitatge estable a les persones sense llar i a canviar el model de cures. Una part d'aquest camí s'ha fet. La reforma de les lleis de dependència i discapacitat, impulsada des del Ministeri de Drets Socials, és llei des del setembre de 2026. Una altra part continua pendent, perquè cada pas endavant ha costat una negociació dura dins del Govern i ha topat amb el bloqueig de la dreta al Congrés.

Mentrestant, viure s'ha fet més car i més incert. L'habitatge és avui el primer problema per al 55,7% de la ciutadania, el màxim que ha registrat mai el CIS. I el desnonament de Mari Carmen Abascal, que va morir als 87 anys quinze dies després d'haver de deixar la casa on havia viscut set dècades, ha posat nom i cara a una angoixa que comparteixen milions de llars.

Proposem quatre mesures perquè els drets socials arribin a la vida de la gent: que criar no empobreixi, que ningú no perdi la casa sense una alternativa, que ningú no hagi de cuidar sol i que cap llar no quedi per sota del mínim per viure amb dignitat. Les pagarem amb una fiscalitat justa, en què qui més té aporti més.

4.1.1 La criança, un dret de ciutadania. Pel dret a la infància.

- Aprovarem la Llei de la Prestació Universal per Criança: amb 200 euros al mes per a cada infant i adolescent fins als 18 anys, com a dret propi de l'infant, sense requisits de renda ni de situació laboral de la família, inembargable i compatible amb qualsevol altre ingrés.
- Es cobrarà cada mes, des del naixement i sense paperassa. La prestació funcionarà com una deducció reemborsable de l'IRPF que l'Agència Tributària abonarà mensualment, de manera automàtica, a partir de la inscripció al Registre Civil, també a les famílies que no fan la declaració de la renda. És el mateix mecanisme que ja fa servir la deducció per maternitat, però per a tothom i sense haver-lo de sol·licitar.
- La finançarem amb una fiscalitat progressiva: les grans fortunes i les rendes més altes hi aportaran més, i les famílies amb ingressos alts en retornaran una part a la declaració de la renda.

- La desplegarem en aquesta legislatura, començant per la primera infància: de 0 a 6 anys el primer any, fins als 12 anys el segon i fins als 18 abans que acabi el mandat.
- Augmentarem un 20% el Pla Corresponsables i revertirem les seves retallades. Aquest pla ha estat un gran alleujament per a milions de famílies: finança serveis de cura de menors, crea ocupació per a dones aturades de llarga durada o de més edat i dona recursos a ajuntaments i comunitats per facilitar la conciliació. Les cures han de ser un dret de totes les famílies, no un privilegi a l'abast d'unes poques.
- Ampliarem el permís per naixement fins a 20 setmanes, amb més flexibilitat pel seu gaudi a temps parcial a partir de la setmana 16.
- Garantir la prestació per criança a tots els infants residents, independentment de la situació administrativa familiar, amb vies alternatives d'acreditació per als nascuts a l'estranger

4.1.2 Ningú no ha de cuidar sol. Enfortim el sistema d'atenció a la dependència.

Aquesta legislatura s'ha aprovat la reforma més gran del sistema de dependència des que es va crear, el 2006. La va impulsar el Ministeri de Drets Socials i el Congrés la va aprovar definitivament el 16 de setembre de 2026, amb l'abstenció del PP i el vot en contra de Vox. Escurça a tres mesos el termini per reconèixer el grau, permet combinar prestacions que fins ara eren incompatibles i reconeix la figura de la persona cuidadora principal, a qui l'Estat pagarà la cotització. A més, ha quedat fixat per llei que l'Estat finançarà la meitat del sistema, i les transferències a les comunitats gairebé es doblaran el 2027.

Però a moltes cases la sensació continua sent que la família s'ho ha de fer sola. El 63,5% de les persones grans en situació de dependència només rep cures d'un familiar. Gairebé la meitat de les persones que cuiden a casa hi dediquen més de deu hores al dia, i set de cada deu són dones. L'ajuda a domicili és de 38 hores al mes de mitjana, unes dues hores al dia per a qui té una gran dependència, i la prestació per cures familiars és de 264 euros al mes.

Aquesta legislatura s'ha aprovat la reforma més gran del sistema de dependència des que es va crear, el 2006. La va impulsar el Ministeri de Drets Socials i el Congrés la va aprovar definitivament el 16 de setembre de 2026, amb l'abstenció del PP i el vot en contra de Vox. Escurça a tres mesos el termini per reconèixer el grau, permet combinar prestacions que fins ara eren incompatibles i reconeix la figura de la persona cuidadora principal, a qui l'Estat pagarà la cotització. A més, ha quedat fixat per llei que l'Estat finançarà la meitat del sistema, i les transferències a les comunitats gairebé es doblaran el 2027.

Però a moltes cases la sensació continua sent que la família s'ho ha de fer sola. El 63,5% de les persones grans en situació de dependència només rep cures d'un familiar. Gairebé la meitat de les persones que cuiden a casa hi dediquen més de deu hores al

dia, i set de cada deu són dones. L'ajuda a domicili és de 38 hores al mes de mitjana, unes dues hores al dia per a qui té una gran dependència, i la prestació per cures familiars és de 264 euros al mes.

- Arribarem a la mitjana europea d'inversió en cures en el marc d'un Pacte d'Estat que ho impulsi i blindi. L'Estat ja ha fixat per llei que finançarà la meitat del sistema. Ara proposem un calendari pressupostari, acordat amb les comunitats autònomes, perquè la inversió pública en cures passi del 0,8% a l'1,7% del PIB el 2030. Una part d'aquests recursos anirà a un pla estatal, cofinançat amb les comunitats, per estendre els centres de dia de proximitat, l'assistència personal i els habitatges amb suports, i per convertir les residències en llars més petites.
- Doblarem les hores d'atenció a domicili. Acordarem al Consell Territorial unes intensitats mínimes del servei d'ajuda a domicili per a cada grau que dupliquin la mitjana actual, amb atenció cada dia, també els caps de setmana, per a les persones amb gran dependència. L'Estat en pagarà la meitat.
- Cap persona no haurà de destinar més del 30% dels seus ingressos a pagar les cures. Ho fixarem a la normativa estatal bàsica, que és on ja es regulen els criteris de copagament, i les rendes baixes en quedaran exemptes. A les residències, el límit s'aplicarà al cost de l'atenció, no a l'allotjament i la manutenció, i es garantirà una quantitat per a despeses personals molt més alta que l'actual.
- Reconeixerem el dret al respir a la llei estatal de dependència. Qui cuida un familiar amb dependència greu tindrà dret, com a mínim, a un mes de respir l'any, amb estades temporals, centres de dia amb horaris amplis i suport a casa, finançat a parts iguals per l'Estat i les comunitats.
- Cuidarem qui cuida. Crearem un permís laboral retribuït per la Seguretat Social per atendre un familiar amb dependència greu, doblarem la quantia màxima de la prestació per cures en l'entorn familiar en els graus II i III i impulsarem amb sindicats i patronals un conveni marc estatal per a les treballadores de les cures, amb un pla per regularitzar les que avui treballen sense contracte.
- Farem complir els terminis. Si l'administració no resol en els tres mesos que fixa la reforma, la persona tindrà accés immediat a una prestació provisional, i una part del finançament estatal es vincularà a la reducció de les llistes d'espera.
- Dotar el Marc Estratègic Estatal de les Soledats 2026-2030 amb un fons finalista destinat als ajuntaments per reforçar els programes de detecció, acompanyament i suport a les persones grans que viuen soles, promovent una xarxa de proximitat que combati la soledat no desitjada i afavoreixi l'autonomia personal.
- Garantir serveis de dependència culturalment adequats, amb participació de les persones ateses, interpretació i mediació intercultural.

4.1.3 *Contra la pobresa i la desigualtat: ningú per sota del mínim vital*

L'ingrés mínim vital va ser una conquesta del Govern de coalició: per primera vegada l'Estat va reconèixer el dret de tothom a uns ingressos mínims, visqui on visqui. Però sis anys després continua arribant a massa poca gent. Més de la meitat de les llars que hi tenen dret no el cobren, i només arriba al 31% de les persones en pobresa severa, per sota de la mitjana europea. Les causes són conegudes: requisits complexos, molta paperassa, desconeixement i la sospita que pesa sobre qui el demana.

L'AIReF calcula que, si l'IMV arribés a totes les llars amb dret, reduiria la bretxa de pobresa un 58%, gairebé el doble que ara, i que eradicar la pobresa severa costaria uns 9.100 milions d'euros l'any. Avui hi destinem uns 3.100 milions.

La desigualtat de renda ha baixat aquests anys fins al nivell més baix des de 2008, sobretot perquè han millorat les rendes més baixes. Però una de cada quatre persones continua en risc de pobresa o exclusió, una proporció que no es mou des de fa més d'una dècada, i el lloguer es menja bona part de les pujades salarials. Al mateix temps, el Banc d'Espanya constata que la riquesa en habitatge es concentra cada vegada més en les llars més riques.

- Reformarem la Llei de la Seguretat Social i la de l'Ingrés Mínim Vital perquè no es pugui exigir el pagament de prestacions indegudes quan hi hagi errors de l'administració o no provocats per la persona beneficiària i en cap cas es puguin exigir les quantitats rebudes quan aquestes fossin per cobrir les necessitats bàsiques de subsistència de persones en situació de vulnerabilitat.
- Pagarem l'IMV d'ofici. L'Administració identificarà, amb les dades fiscals i de la Seguretat Social, les llars que hi tenen dret i els el reconeixerà sense que l'hagin de sol·licitar. Revisarem els ingressos cada mes, perquè la prestació arribi quan apareix la necessitat i no un any després.
- Erradicarem la pobresa severa. Apujarem gradualment la renda garantida de l'IMV perquè cap llar visqui per sota del 40% de la renda mitjana, i farem que les pensions mínimes i les no contributives arribin al llindar de la pobresa.
- Treballar sempre ha de sortir a compte. Canviarem l'IMV perquè un sou no el faci perdre de cop: la prestació baixarà a poc a poc a mesura que pugin els ingressos i funcionarà com un complement salarial per a les persones que treballen i continuen sent pobres.
- Revisar els requisits de residència de l'IMV i eliminar barreres documentals injustificades, amb assessorament presencial i mediació intercultural
- Impulsarem un pla específic contra la pobresa infantil, que complementi la Prestació Universal per Criança amb mesures específiques per garantir la igualtat d'oportunitats a la infància, desenvolupant accions del Pacte d'Estat per l'erradicació de la pobresa infantil dirigides a la infància i adolescència en situació de vulnerabilitat, com la garantia de menjador escolar gratuït i activitats

de lleure i extraescolars gratuïtes, l'impuls dels serveis de cures infantils, com els iniciats amb el Pla Corresponsables.

- Apujarem l'IPREM en 100 euros, fins als 700 euros i establirem la seva actualització periòdica, per compensar la inflació acumulada des de la seva última actualització i protegir el poder adquisitiu de les prestacions que depenen d'aquest indicador.

4.2 Pensions

La revalorització amb l'IPC i la derogació del factor de sostenibilitat que va imposar el PP el 2013 són fruit de la mobilització de pensionistes i sindicats, però la bretxa de gènere en les pensions continua sent d'un terç i moltes pensions mínimes se situen encara per sota del llindar de la pobresa.

- Blindar la revalorització anual de totes les pensions amb l'IPC real i impulsar-ne la incorporació a l'article 50 de la Constitució.
- Retornar l'edat de jubilació als 65 anys, que ens va ser imposada sense diàleg ni justificació amb la reforma del 2011.
- Actualització automàtica de totes les modalitats de pensions per evitar que el cost de la inflació recaigui en les persones més febles
- Garantir que cap pensió mínima contributiva sigui inferior al salari mínim interprofessional i situar les no contributives com a mínim al llindar de risc de pobresa per a una llar d'una persona, amb una garantia de suficiència que les actualitzi cada any.
- Augmentar el complement per a la reducció de la bretxa de gènere, millorar la integració de llacunes de cotització i computar com a cotitzats els períodes de cura de fills, filles i persones dependents.
- Completar el destopament de les bases màximes de cotització, reforçar el mecanisme d'equitat intergeneracional i garantir per llei les transferències de l'Estat necessàries per a la suficiència del sistema.
- Permetre la jubilació anticipada sense coeficients reductors a partir de 44 anys cotitzats, fixar la jubilació als 60 anys en els oficis de gran esforç físic i elevat risc de sinistralitat, com la construcció, la neteja, l'ajuda a domicili i la pesca, i aprovar coeficients reductors de l'edat per a la resta d'activitats penoses, incloses les professions feminitzades com les cures o l'hostaleria.
- Reduir l'edat de jubilació en determinats oficis i professions per la seva especial penositat. Estudiarem alleugerir els coeficients penalitzadors per llargues carreres de cotització.

- Incorporar en l'avaluació de les desigualtats en les pensions l'impacte de la discriminació laboral, el treball de cures no declarat i les trajectòries de cotització interrompudes, i impulsar mesures correctores
- Eliminar els incentius fiscals regressius dels plans de pensions individuals i impulsar plans d'ocupació col·lectius de promoció pública, negociats en conveni i sense ànim de lucre, com a complement de la pensió pública.
- Fer públic l'informe d'auditoria dels ingressos per cotitzacions socials i de la despesa contributiva i no contributiva de la Seguretat Social entre 1967 i 2019 que la reforma de pensions de 2021 va obligar a encarregar.
- Ampliar els convenis internacionals de Seguretat Social i agilitzar el reconeixement dels períodes cotitzats en altres països, amb informació accessible

4.3 Salut

La salut és un servei públic i un dret humà fonamental, que ha de ser garantit per les institucions. És també un factor indispensable per al desenvolupament social, econòmic i polític. Davant els discursos que volen afeblir la sanitat pública a favor de grans empreses privades, cal fer polítiques ambicioses que defensin i no facin retrocedir un dels pilar més fonamentals de la nostra societat. La salut no és un negoci, i la sanitat pública universal no serà un bé de mercat.

Volem garantir la sanitat com a servei públic i anar més enllà. Volem democràcia participativa de la comunitat, volem ampliar els serveis, i volem atendre les noves necessitats sanitàries per donar resposta als reptes actuals.

La salut és un servei públic i un dret humà fonamental, que han de garantir les institucions. És també un factor indispensable per al desenvolupament social, econòmic i polític. Per això partim d'un valor essencial: l'equitat. Una sanitat equitativa és aquella que dona a cada persona el que necessita, i no només el mateix a tothom, perquè les desigualtats de renda, territori, gènere, edat o origen no es converteixin en desigualtats de salut.

Davant els discursos que volen afeblir la sanitat pública a favor de grans empreses privades, cal fer polítiques ambicioses que defensin i no facin retrocedir un dels pilars més fonamentals de la nostra societat. La salut no és un negoci, i la sanitat pública universal no serà un bé de mercat.

Volem garantir la sanitat com a servei públic i anar més enllà: construir un sistema de salut equitatiu, que arribi a tothom amb la mateixa qualitat visquin on visquin, i que posi l'atenció allà on les necessitats són més grans. Volem una democràcia

participativa de la comunitat, ampliar els serveis i atendre les noves necessitats sanitàries per donar resposta als reptes actuals.

4.3.1 La salut com a dret

- Garantirem un Sistema Nacional de Salut integral i integrat que estableixi els serveis públics, en titularitat i gestió.
- Augmentarem progressivament el PIB sanitari fins a la mitjana de la UE. El nostre objectiu ha de ser com a mínim el 8% del PIB i destinant un 25% del pressupost a l'Atenció Primària.
- Recuperarem la universalitat i l'equitat territorial i social de la sanitat. Garantirem el compliment i desenvolupament del Reial Decret llei 7/2018, de 27 de juliol, sobre l'accés universal al Sistema Nacional de Salut.
- Establirem pautes clares sobre responsabilitats de les CCAA i el govern central en la incorporació de noves prestacions i vacunes, respectant els criteris d'autonomia, eficàcia, eficiència i seguretat.
- Ampliarem la cartera bàsica de serveis de salut comunitària, reforçant i ampliant, entre altres, els serveis de salut mental, logopèdia i odontologia, especialment infants fins a 14 anys, persones en situació de vulnerabilitat o exclusió social i persones amb diversitat funcional. El serveis haurien d'incloure revisions periòdiques, higienes i altres procediments preventius, a més de diagnòstic i tractament.
- Impulsarem, amb les administracions competents, un model específic d'equips d'Atenció Primària per a zones de vulnerabilitat o alta complexitat social, amb més dotació de professionals i més temps de visita en funció de les necessitats de la població, i no només del nombre d'habitants. Aquests equips incorporaran agents d'enllaç comunitaris que connectin la consulta amb els serveis socials, les entitats i els recursos del barri, i comptaran amb una forta implicació de la xarxa social i comunitària. Garantirem també la continuïtat assistencial, el reconeixement professional de qui hi treballa i espais de col·laboració entre aquests equips per compartir experiència
- Seguirem impulsant la integració dels sistemes d'informació en la Xarxa de Vigilància en Salut, en l'àmbit del càncer, per garantir uns cribratges poblacionals basats en l'evidència científica, amb seguiment i tractament posteriors, i millorar-ne la participació, especialment als barris i col·lectius on és més baixa.
- Garantirem la culminació de les lleis treballades i pendents d'aprovació com la llei del medicament, la llei de pacients, la llei de l'alcohol i menors, així com la regulació antitabac i les cigarretes electròniques.
- Promulgarem una Llei Celíaca, atès que les persones celíaques tenen dificultats per accedir a aliments bàsics. Inclourem un segell de control del Ministeri, ajuts econòmics i controls infantils, entre altres mesures.

- Garantirem l'accés efectiu a la sanitat independentment de la situació administrativa, eliminant barreres documentals i incorporant interpretació professional i mediació intercultural
- Incorporar l'impacte del racisme i dels processos de desplaçament en l'atenció a la salut mental, amb formació professional i acompanyament sense estigmatització

4.3.2 Millora del Sistema Nacional de Salut

- Crearem l'Observatori d'Avaluació, Control, Transparència, Qualitat i Sostenibilitat del SNS, com a ens independent de l'administració.
- Executarem un pla de reversió dels serveis totalment privatitzats, així com dels de titularitat pública i gestió privatitzada, inclosos els centres de reconeixement mèdic.
- Ampliarem la cartera bàsica de serveis i prestacions del SNS, amb criteris d'eficàcia, seguretat, efectivitat i eficiència. Entre d'altres, finançarem els audiòfons per a la població que els necessiti, igual que hem inclòs les ulleres i lentilles als menors de 16 anys, i oferirem copes menstruals gratuïtes a les farmàcies comunitàries.
- Garantirem la independència del sistema sanitari respecte de la indústria farmacèutica i biotecnològica, mitjançant una política pública de medicaments i de recerca
- Desplegarem l'Agència de Salut Pública i el Reial Decret de preparació i resposta per a emergències sanitàries. Reforçarem i impulsarem les agències de salut pública autonòmiques, prestant una atenció especial a la incidència en els determinants de la salut.
- Ampliarem la cartera de serveis dels hospitals de les zones rurals, per millorar l'equitat territorial del SNS (traumatologia, ORL, endocrinologia, neurologia, oncologia, dermatologia...)
- Complirem amb els acords dels treballadors de la salut, reclassificant als tècnics superiors al nou grup B i als tècnics de cures auxiliars d'infermeria al subgrup C1.
- Continuarem millorant la capacitat de resolució del sistema sanitari, especialment a l'atenció primària, amb finançament finalista a les comunitats autònomes per a la millora de la capacitat de resolució i modernització del sistemes d'informació de les llistes d'espera, per tal que les esperes no retardin els diagnòstics.
- Treballarem amb les administracions per la reducció de llistes d'espera a qualsevol nivell del sistema.
- Renovarem la tecnologia diagnòstica als hospitals públics amb un pla estatal d'inversió.
- Ens comprometem a definir criteris de bona praxi per a assegurar un contínuum assistencial transversal de patologies amb fortes repercussions socials: oncològiques, salut mental, malalties psicosocials laborals, malalties minoritàries i

emergents (sensibilitats múltiples), síndrome de fatiga crònica i fibromiàlgia, entre d'altres.

- Revisarem l'ordenament i l'oferta de places als estudis de professions i especialitats sanitàries per tal de garantir la planificació dels recursos humans necessaris per a una bona prestació de salut pública.
- Actualitzarem els criteris d'equitat territorial del FOGA i del FCS i crearem un mecanisme àgil per liquidar l'assistència sanitària prestada al turisme internacional.

4.3.3 Drets i llibertats individuals en l'àmbit sanitari i participació

- Reforçarem els sistemes registrals per garantir la privacitat i confidencialitat de les dades clíniques que disposen les administracions sanitàries.
- El treball digne fomenta la salut. Invertirem en salut laboral dels professionals sanitaris. Cal millorar les condicions laborals, revertir la precarietat i els riscos psicosocials que pateixen les persones treballadores, sobretot les més joves, les dones i les migrades.
- Regularem l'activitat de professionals sanitaris en l'aplicació de teràpies complementàries, per tal de garantir la seguretat de la ciutadania en la línia de la legislació europea.
- Reforçarem l'atenció comunitària i la seva coordinació amb altres nivells, per a la prevenció i promoció de la salut mental i la no estigmatització de la patologia mental; amb la finalitat de detectar la patologia mental incipient i disminuir la taxa de suïcidis.
- Instaurarem mecanismes explícits i reglats de participació en la governança del sistema sanitari públic per part de les persones professionals dels àmbits sanitaris, els agents socials i la ciutadania en els òrgans territorials de gestió sanitària i en els consells comunitaris de salut.
- Crearem l'Agència de Qualitat i Avaluació del Sistema, independent dels organismes gestors, que haurà de publicar pressupostos i resultats en salut i benestar.
- Assegurarem la total transparència i avaluació dels recursos del sistema sanitari, de manera que el 100% de la despesa assistencial vagi a les accions per a garantir la salut i no al lucre privat.

4.3.4 Salut amb perspectiva de gènere

- Garantirem l'accés a un avortament segur, legal i gratuït en qualsevol lloc del territori, amb equitat territorial, garantint també la decisió informada per a l'elecció de mètode de les dones.

- Impulsarem la investigació i la formació en salut amb perspectiva de gènere, especialment, en drets sexuals i reproductius i la menopausa. Garantint els recursos públics d'atenció a la salut sexual i reproductiva i ampliant la cobertura i prestacions, les accions preventives i comunitàries, a totes les etapes del cicle vital de les dones i les diferents necessitats associades a cada edat.
- Garantirem el desplegament de l'Ordre del Ministeri de Sanitat que amplia el programa de cribatge poblacional del càncer de mama a les dones entre 45 y 74 anys a totes les CCAA.

4.3.5 Salut mental

- Treballarem amb les administracions per reforçar l'atenció primària amb psicòlegs de capçalera, i desplegar un model preventiu i comunitari, amb una atenció especial a la infància, l'adolescència i la joventut,
- Augmentarem les ràtios de professionals de la salut mental a un mínim de 10 per cada 100.000 habitants.
- Definirem les professions que formen els equips multidisciplinars d'atenció, reconeixent les funcions de cadascuna d'elles dins els recursos d'atenció.
- Desenvoluparem l'estratègia "Zero Contencions"
- Impulsarem les mesures necessàries per garantir el desplegament de recursos a les CCAA per garantir l'atenció a la salut mental des de la xarxa pública.

4.3.6 Final de la vida i dignitat en el procés de la mort

- Defensarem el dret a morir amb dignitat: garantirem l'accés universal i equitatiu a les cures pal·liatives, i protegirem la prestació d'ajuda per morir (eutanàsia) perquè no es produeixi cap retrocés en un dret adquirit. Ho farem perquè ambdues són garantia d'una atenció adequada al dolor i al final de la vida, respectant sempre la voluntat de cada persona.

4.4 Educació

L'educació pública i de qualitat és un dels elements més disruptius per combatre la desigualtat. És per això que l'educació és un dret universal, a més d'una eina indispensable per a la igualtat d'oportunitats, que forma una ciutadania crítica i compromesa amb els valors democràtics.

Defensar l'educació com al dret que és implica un sistema educatiu públic, gratuït, basat en valors inclusius on l'alumnat és el centre de les polítiques públiques educatives,

i on el professorat, l'element indispensable per aconseguir una educació de qualitat, ha de sentir-se valorat, escoltat i justament tractat.

Per tot plegat és indispensable augmentar la inversió pública, donant suport a la xarxa educativa publica des d'una perspectiva inclusiva, amb una atenció personaltizada a l'alumnat, especialment a aquell que es troba en situacions de vulnerabilitat i amb necessitats educatives específiques.

L'escola ha de ser pública, en català, inclusiva, amb valors democràtics, feministes i amb esperit crític. Per a que tot això passi, cal escoltar a la comunitat educativa, que històricament ha estat i està enfocada a l'educació amb esperit crític i valors dels nostres infants i adolescents. Cal dignificar la professió docent, garantitzar l'estabilitat de les plantilles, reduir la precarietat laboral

Cal abordar els reptes educatius que tenim per endavant, com la salut mental, la segregació escolar o la irrupció de les noves tecnologies dins les aules, així com els reptes propis de la formació professional i l'educació al llarg de la vida.

4.4.1 Educació: pública, amb valors, en català i de qualitat

- Augmentar la inversió en educació, començant pel 5% del PIB el 2027, amb l'objectiu d'arribar al 7%. Desenvolupar una llei de finançament que enforteixi el sistema educatiu i pugui fer efectives les actuacions de les administracions educatives en matèria d'inclusió, equitat i igualtat d'oportunitats.
- Augmentar les l'oferta de places públiques i, alhora, obrir una línia de finançament per a que els centres de titularitat privada puguin passar a la xarxa pública.
- Establir, amb les administracions educatives, els mecanismes necessaris per a la detecció d'irregularitats a l'escola concertada, amb un sistema de penalitzacions i revocació de convenis.
- Defensar la immersió lingüística catalana, un model d'èxit, sent el català la llengua vehicular de la nostra escola. A més, fomentar mitjançant un Pla estatal l'apropament de les llengües oficials a la resta del territori de l'Estat.
- Elaborar un Pla estatal d'inversió en infraestructures educatives per col·laborar amb les comunitats autònomes en les necessitats d'infraestructures, ja siguin nous centres o millora i reforma dels ja existents, amb especial èmfasi en la climatització de les aules.
- Impulsarem un pla estatal d'aprenentatge de les llengües oficials a totes les comunitats autònomes.
- Culminar, de manera més ambiciosa, la Llei de Ràtios impulsada en aquesta legislatura, posant l'accent en els centres d'alta complexitat, computant com a doble l'alumnat amb necessitats específiques d'aprenentatge.
- Seguir treballant per la universalitat de l'etapa 0-3, dotant a les administracions

educatives dels recursos necessaris, condicionats a la gratuïtat de les places de nova creació.

- Potenciar l'educació pública en el medi rural com a element per fixar la població en les zones rurals i evitar contribuir al seu despoblament.
- Fomentarem, mitjançant un programa de cooperació territorial, la incorporació progressiva de professionals de psicologia i infermeria als centres educatius, amb calendari i criteris de cobertura acordats amb les comunitats autònomes. Garantirem la coordinació amb els equips d'orientació i els serveis sanitaris i una cobertura efectiva dels centres rurals
- Incrementarem els recursos per treballar en la prevenció de l'assetjament i protecció de la salut mental d'infants i adolescents.
- Treballarem amb les administracions educatives per no abaixar les hores lectives de les matèries optatives de modalitat de l'àmbit científic de batxillerat, respectant la trajectòria curricular catalana en relació a aquestes matèries.
- Impulsarem amb les administracions educatives mesures que permetin assegurar que els centres sostinguts amb fons públics informin, com a mínim una vegada a cada inici del curs escolar, sobre la voluntarietat de les aportacions econòmiques de les famílies, ja que va contra la llei fer pagar quotes obligatòries.
- Reforçarem, mitjançant el curriculum educatiu de competència estatal, els aprenentatges basats en valors democràtics, igualtat i memòria democràtica.
- Treballarem amb les administracions educatives el combat contra la segregació escolar, amb mesures com a la proporció màxima d'alumnat amb NEE o la limitació d'escolarització per matrícula viva.
- Transformarem la UNED per ampliar l'oferta universitària pública presencial.

4.4.2 Inclusió a l'escola

- Estudiarem i donarem concreció a les fórmules adequades per garantir l'atenció a l'alumnat amb trastorn de neurodesenvolupament i aprenentatge. Per això, desenvoluparem un pla amb les administracions educatives per dotar de recursos i atendre a aquest alumnat.
- Reforçarem el criteri de renda familiar a la convocatòria de beques i ajudes NEAE amb l'objectiu de que sigui un criteri determinant un cop s'acredita la NEAE, per així avançar en l'equitat del sistema educatiu.
- Crearem un Pla estatal de foment de l'educació inclusiva, per finançar les accions de les comunitats autònomes en matèria d'inclusió.
- Treballarem per integrar els centres d'educació especial i el seu personal a la xarxa ordinària, per reforçar d'aquesta manera l'atenció a la diversitat, i permetre que aquests centres puguin establir-se com a centres de recursos, un cop analitzades les necessitats territorials.

- Introduirem, amb les administracions educatives, una xarxa de centres d'atenció educativa per a alumnat amb dificultats severes per a l'aprenentatge.
- Crearem unitats d'emergència d'atenció a la salut mental i al suïcidi, en col·laboració amb les comunitats autònomes.
- Impulsar l'educació des del respecte atenent la diversitat i disposant de les eines i recursos adients per atendre les situacions d'assetjament i de bullying.
- Crear beques específiques per a estudiants del món rural que cobreixin les despeses addicionals de transport, allotjament i manutenció derivades d'estudiar lluny del municipi de residència.

4.4.3 Treballar per la igualtat

- Augmentarem les beques a totes les etapes educatives fins assolir les xifres europees. Duplicarem les beques per a famílies en situació de vulnerabilitat en les etapes obligatòries.
- Augmentarem un 60% les beques per a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu.
- Incrementarem el finançament de les administracions educatives autonòmiques i dels Programes de Cooperació territorial.
- Afavorir, en el camí cap a una educació completament gratuïta, la dotació de suficients beques per a assolir una educació obligatòria i no obligatòria pública.
- Eliminar les taxes escolars per etapes d'educació postobligatòria en funció dels nivells de renda.
- Elaborar plans específics, amb les administracions educatives, per als centres d'alta complexitat, tenint en compte les seves particularitats, amb una dotació suficient per al suport a l'alumnat amb necessitats específiques i de lluita contra l'abandonament escolar.
- Garantirem el menjador escolar gratuït a tot l'alumnat d'Educació Infantil i Primària a la xarxa pública.
- Col·laborarem amb les administracions educatives per a la detecció de les barreres administratives que impedeixin la igualtat de tracte contemplada a la llei.
- Estudiarem i donarem concreció a les fórmules adequades per garantir l'atenció a l'alumnat amb trastorn de neurodesenvolupament i aprenentatge. Per això, desenvoluparem un pla amb les administracions educatives per dotar de recursos i atendre a aquest alumnat.
- Reforçarem el criteri de renda familiar a la convocatòria de beques i ajudes NEAE amb l'objectiu de que sigui un criteri determinant un cop s'acredita la NEAE, per així avançar en l'equitat del sistema educatiu.
- Impulsarem, en col·laboració amb les administracions, les actuacions necessàries per garantir l'accés a les activitats complementàries, de suport escolar i

extraescolars directament relacionades amb els continguts educatius o en la pràctica dels esports, especialment per a l'alumnat en situació de vulnerabilitat social i educativa.

- Col·laborarem amb les administracions educatives per ampliar la capacitat de personalització de l'atenció i les oportunitats d'aprenentatge de l'alumnat.
- Establirem protocols contra el racisme i l'assetjament per motius racistes, amb formació docent, suport a l'alumnat i mediació intercultural amb les famílies
- Impulsarem, un acord de garanties comunes contra l'assetjament i el ciberassetjament escolar, respectant els protocols autonòmics.
- Exigirem el compliment del Reglament europeu de serveis digitals i impulsarem el reforç de les obligacions de les plataformes davant de l'assetjament a menors.
- Promourem canals accessibles de denúncia, resposta urgent, revisió humana i retirada dels continguts il·lícits, amb preservació de proves i garanties de reclamació
- Reforçarem el 024 amb atenció especialitzada en infància i adolescència i coordinació efectiva amb els serveis sanitaris. Impulsarem un fons de cooperació interterritorial, acordat amb les comunitats autònomes, per a la prevenció, la detecció precoç i l'atenció especialitzada en salut mental infanto-juvenil, incloent-hi l'atenció preferent davant del risc suïcida, el seguiment després d'un intent i el suport a les famílies
- Garantirem l'accés efectiu a l'atenció farmacèutica d'urgència

4.4.4 Drets del professorat

- Incrementar, en col·laboració amb les administracions educatives, les plantilles docents i altres professionals de suport a l'alumnat.
- Ajudar a les administracions educatives a reduir la interinitat i millorar les condicions laborals del professorat: estabilització real de les plantilles, reducció de la temporalitat i garantia d'un temps efectiu de coordinació i preparació docent.
- Dignificar i millorar les condicions laborals del suport educatiu, el personal de la cuina i neteja. Integració del mateix per deixar de dependre d'empreses privades amb afany de lucre
- Impulsar, de forma coordinada amb les administracions educatives, un pla de formació permanent per al professorat amb actualització tècnica i pedagògica, així com la consideració de la formació com a part de la seva jornada lectiva, amb possibilitat de jornades formatives a altres centres per actualitzar coneixement i compartir bones pràctiques.

- Seguir treballant en la negociació sobre l'Estatut del Docent, escoltant a la comunitat educativa i al professorat.
- Reconèixer la tutoria com a element fonamental en la orientació de l'alumnat.
- Treballar amb les administracions educatives per incloure en la formació del professorat la gestió de conflictes i de l'aula

4.4.5 Participació en l'educació i noves tecnologies

- Fer un estudi, amb la comunitat educativa i les administracions, per abordar l'ús de la Intel·ligència Artificial a les aules.
- Encetar un debat sota el marc pedagògic i regular l'ús de la intel·ligència artificial i els telèfons mòbils a l'aula.

4.4.6 Educació al llarg de tota la vida

- Impulsar programes de noves oportunitats que retorni al sistema educatiu als joves amb abandonament escolar prematur, amb programes flexibles i de proximitat i itineraris personalitzats.
- Assegurarem que les diferents administracions educatives promoguin una xarxa de centres públics d'educació de persones adultes que garanteixi la seva suficiència i que sigui diversificada en formats presencials i a distància.

4.4.7 FP

- Reforçar la formació professional pública i garantir la igualtat d'oportunitats, amb un finançament estable, flexibilitat, igualtat territorial i amb connexió amb l'ocupació.
- Ens assegurarem, conjuntament amb les administracions educatives, la bona qualitat en la prestació del estudis de Formació Professional impartit per entitats privades mitjançant un reforç del sistema d'auditoria que garanteixi uns mínims estàndards de qualitat.
- Implementarem mecanismes, dins l'exercici de les competències, per actualitzar i flexibilitzar el currículum de la Formació Professional per millorar l'adaptació al context i donar una resposta àgil a les necessitats existents.
- Crearem un sistema de beques de transport per a que els alumnes puguin realitzar els seus estudis de Formació Professional.
- Garantir l'accés de les persones nouvingudes a la formació professional. Desenvolupar, amb les administracions educatives, itineraris integrats de llengua,

competències bàsiques, orientació i formació professionalitzadora, que prioritizi l'eliminació de barreres i tingui connexió amb l'ocupació

4.4.8 Educació artística

- Culminar el desplegament de la Llei d'ensenyaments artístics i continuar reforçant, en cooperació amb les administracions educatives, el paper de l'educació artística en el conjunt del sistema educatiu, afavorint la presència dels llenguatges artístics, la creativitat i el pensament crític.
- Garantir una formació artística diversa al llarg de l'educació obligatòria i promoure la col·laboració estable entre centres educatius, professionals, entitats i equipaments culturals.
- Impulsar una xarxa territorialment equilibrada d'espais de formació i pràctica artística, oberta a totes les edats i amb mesures d'accessibilitat econòmica.
- Reforçar la formació i la recerca en els oficis culturals, com ara la lutieria, les arts gràfiques, la fusteria escènica, el maquillatge, el vestuari, la restauració, la traducció i l'edició.
- Afavorir la trobada entre les disciplines artístiques, científiques, tècniques i humanístiques, amb projectes interdisciplinaris i espais compartits de coneixement.
- Impulsar l'educació audiovisual i digital perquè la ciutadania disposi d'eines per comprendre els continguts, interpretar-los críticament i crear-ne de propis.

- Impulsar la presència de creadors i referents culturals migrants i racialitzats en les programacions, els ajuts i els òrgans de participació cultural, amb criteris transparents d'igualtat d'oportunitats.»

4.5 Universitat i Ciència

La universitat és molt més que l'educació superior de la ciutadania. La recerca, la transferència del coneixement i el compromís social, són també missions fonamentals de la universitat, per a la societat.

En els darrers anys hi ha hagut la tendència a crear universitats privades i s'ha destinat una part important del finançament públic de Ciència a centres i empreses privades. Les universitats produeixen el 70% de la producció científica de l'Estat, amb una hegemonia de les universitats públiques. Però només reben el 25% del finançament públic de ciència del nostre país. Hi ha un desajust important.

Cada cop més apareixen organismes, ens, centres... que reben part d'aquest finançament públic destinat a la ciència i les universitats cada cop obtenen menys part del pastís.

D'altra banda, aquest finançament que acaba a mans privades és a fons perdut, perquè no se'ls exigeix una producció científica a canvi, com a les universitats que s'avalua periòdicament la seva producció científica.

Des del nostre espai exigim un canvi de tendència i no destinar recursos públics a qui no acrediti una producció científica a canvi. Els recursos públics de Ciència no poden ser un negoci.

4.5.1 Universitat pública, Dret a estudiar i equitat en l'accés

- Fomentar, en col·laboració amb les administracions competents, les residències públiques per a l'alumnat, amb preus assequibles, amb la finalitat de combatre la desigualtat que tenen els alumnes que viuen lluny de les universitats.
- Garantir un finançament estable i suficient per a la universitat pública, plurianual i suficient per a les universitats públiques.
- Garantir el dret a estudiar amb places públiques i beques salari. Garantir l'ajuda a la matrícula, transport, reduint progressivament les barreres econòmiques.
- No autoritzar noves universitats privades sense acreditació rigorosa, solvència acadèmica, transparència i garanties reals de qualitat.
- Impedir que la universitat privada es converteixi en la via de fàcil accés per a qui no obté plaça a la pública.
- Planificar públicament el mapa universitari, prioritzant la creació i ampliació d'oferta a les universitats públiques.
- Incrementarem les ajudes per a la residència, avançant també sota un model de beca-salari en l'ensenyament postobligatori.
- Evitar exclusions de l'estudiantat estranger i facilitar l'accés de les persones refugiades amb la revisió dels requisits administratius de les beques i els preus de matrícula.

4.5.2 Personal de les universitats

- Aprovar un pla plurianual d'estabilització i promoció del personal docent, investigador, tècnic, de gestió i d'administració i serveis.
- Convertir places temporals en places estructurals i planificar el relleu generacional de PDI i PTGAS. Desplegar la carrera professional del PTGAS de la LOSU a totes les universitats.
- Millorar les retribucions i la carrera professional del professorat en inici de trajectòria, garantint salaris dignes i recuperació del poder adquisitiu perdut. El personal investigador en formació rep un salari, molt per sota del mercat amb la seva formació, per quatre anys que no els permet tenir un projecte de vida. Això

comporta que a la carrera acadèmica i investigadora difícilment s'incorporin persones pertanyents a la classe treballadora.

- Continuar treballant per reduir la temporalitat al PDI: La carrera acadèmica des del seu origen continua sent molts anys de precarietat. Un camí habitual són 4 anys de contracte predoctoral, 4 anys de contracte postdoctoral i 6 anys de lector, que representen 14 anys de treball temporal, abans de tenir opció a una plaça permanent. Per tant, s'aconsegueix l'estabilització al voltant dels 40 anys.
- Garantir que al sistema no hi hagi discontinuïtats. A cada finalització de contracte d'una figura amb temps limitat es perd els millors formats, quan no hi ha possibilitat de continuïtat en aquell moment. Aquests són els que troben feina a altres universitats europees. Formem personal que perdem per les discontinuïtats al sistema.
- Recuperació real dels acords i drets, que es van perdre amb les retallades del 2012, de les persones treballadores de les Universitats tal i com el Parlament va instar.
- Augmentar les plantilles de personal tècnic, de gestió i d'administració i serveis, amb estabilitat laboral i negociació col·lectiva.
- Prohibir la subcontractació precària i garantir condicions laborals equiparables.
- Acabar amb la doble escala salarial del personal de plantilla de la universitat, respecte del personal contractat per treballar en Projectes de recerca, o personal de centres de la corona universitària finançats amb diners públics.
- Ajustar les ràtios entre personal docent i personal tècnic, de gestió i serveis als estàndards europeus, sense reduir la plantilla docent.
- Reduir la massificació i les ràtios alumne-professorat per millorar la docència i l'atenció a l'estudiantat.

- Establir protocols contra el racisme en les universitats i els centres de recerca, amb canals independents de denúncia, suport a les víctimes i garanties d'igualtat en la selecció i promoció del personal

4.5.3 Planificació, avaluació i rendició de comptes

- Crear un pla quadriennal de recuperació universitària amb objectius públics, indicadors i avaluació anual.
- Fixar objectius mesurables sobre finançament per alumne, places ofertades, beques concedides, estabilitat laboral i ràtios de personal.
- Fer públics anualment els resultats i destinar els recursos necessaris per corregir els retards.
- Garantir que l'equitat en l'accés no es faci a costa de la qualitat docent ni dels serveis universitaris.
- Adequar l'oferta docent a les necessitats econòmiques i socials i no pas a la demanda, molt influenciada per les modes del moment.

4.6 Esports

Entenem l'esport com un dret ciutadà que fomenta la qualitat de vida, un dret que cal garantir des de totes les administracions i amb respecte a totes les competències. Cal promocionar i millorar l'oferta pública esportiva amb el foment de varietat d'ofertes en funció de l'edat, la diversitat, les preferències i les possibilitats.

L'esport no només és una eina poderosa per a la salut, sinó que també fomenta la integració social, ja sigui de persones amb diversitat funcional, persones nouvingudes o per a col·lectius en situació de risc d'exclusió social. També forma part d'un eix fonamental per a les persones grans, ja sigui sota la perspectiva de la salut o de les seves relacions socials, sent un element que evita situacions d'aïllament i soledat. L'esport també és una eina de transformació social per a múltiples col·lectius socials.

D'altra banda, l'esport professional també demanda una regulació eficaç, que protegeixi els seus drets, l'honestedat en la competició i la seva contribució al conjunt del sistema.

Proposem mesures sota els principis de la coordinació interadministrativa, la inclusivitat, la pràctica intergeneracional, la igualtat i la salut.

- Treballarem per l'accés de la ciutadania a la pràctica de l'esport, incentivant i garantint els recursos adients a través de les administracions competents, garantint la igualtat d'oportunitats en aquest accés, especialment en l'àmbit escolar o en aquells col·lectius amb majors dificultats.
- Augmentarem el pressupost actual fins el 0,25% del PIB.
- Crearem l'Observatori Estatal de l'Esport com a eina per a l'avaluació de dades i recerca.
- Promourem la formació especialitzada en àmbits de l'esport adaptat, la intervenció social, la perspectiva de gènere, la recerca, l'esport d'elit o la planificació esportiva, entre d'altres. Treballarem amb les administracions per elaborar proves pilot per a la inclusió de professionals de les ciències de l'esport als centres de salut primària.
- Desenvolupar programes de prescripció d'activitat física des de l'atenció primària, en coordinació amb els serveis esportius municipals i les entitats locals.
- Fomentarem els cursos de formació i protocols per combatre els abusos i la violència sexual en l'esport i la protecció dels menors.
- Incrementarem les campanyes informatives a la ciutadania per a la promoció dels hàbits saludables, pels valors inclusius de l'esport, la prevenció del racisme i la xenofòbia i la igualtat de gènere.

- Col·laborarem amb les administracions per tal de facilitar els procediments administratius de les federacions esportives, la implementació de codis de bon govern i transparència de dades.
- Revisarem la normativa contra la violència, el racisme, la xenofòbia i la intolerància en l'esport.
- Promourem la presència de dones en els càrrecs federatius i àmbits tècnics de l'esport reglat, mesures de conciliació i plans d'igualtat.
- Incorporarem un programa específic per augmentar la participació de nenes i adolescents en l'esport formatiu, amb ajuts als clubs per crear equips femenins, formar entrenadores i garantir la continuïtat esportiva.
- Promourem la creació d'un marc bàsic i general per atorgat seguretat jurídica als professionals de l'esport, classifiqui les seves categories professionals, especifiqui les acreditacions i funcions i atribucions.
- Treballarem per un Pla Estatal de Suport Integral a la Formació d'Esportistes d'Alt Nivell en les etapes educatives.
- Revisarem la regulació de la relació laboral especial dels esportistes professionals per a la seva actualització. Promourem la millora de la inserció laboral en persones d'alt rendiment, així com la cotització dels anys de dedicació com esportistes.
- Estudiarem la creació d'un règim específic de cotització per a determinades activitats remunerades de l'esport formatiu i no professional, amb trams progressius i mesures de suport a les entitats sense ànim de lucre.
- Impulsarem, en coordinació amb les federacions esportives, les CCAA i els organismes estatals competents, la revisió dels requisits documentals que impedeixen la inscripció de menors migrants en competicions de base.
- Incorporarem un programa de cooperació i finançament estatal, a través dels mecanismes competencials corresponents, per a la rehabilitació, modernització i ampliació de les instal·lacions esportives municipals.
- Elaborarem un Pla per a l'Esport Adaptat, que inclourà un àrea específica al Consell Superior d'Esports per a la seva promoció, detecció de talents, tecnificació i el foment d'activitats de promoció de l'esport adaptat amb esportistes en edat escolar. Fomentarem les figures de suport per als infants i adolescents que practiquen els esports adaptats.
- Continuarem treballant per a la prevenció i sanció del dopatge en l'esport a partir de la Llei de protecció de la salut i contra el dopatge.
- Crearem un Fons Social de l'Esport per tal dotar de finançament a l'esport de mediació, impuls a l'esport en zones deprimides o d'intervenció social, investigació i difusió i valor afegit de l'esport mitjançant I+D+I
- Promourem des de l'Estat el reconeixement de les seleccions catalanes, i revisarem el concepte d'exclusivitat a favor de l'Estat en la participació en competicions esportives oficials de caràcter internacional i, per tant,

l'exclusivitat de les federacions espanyoles pel que fa a la gestió de programes coherents i globals d'esport d'elit.

- Impulsarem amb les administracions competents els mecanismes necessaris per a la garantia d'accés a l'esport infantil i juvenil amb ajuts que cobreixin, segons la situació econòmica, quotes, llicències, assegurances, material i desplaçaments. Aquestes ajudes hauran d'estar disponibles abans de començar la temporada i evitar que les famílies hagin d'avançar els imports.
- Estudiarem fórmules per establir vies alternatives d'acreditació i terminis de resolució perquè la manca de documentació no exclogui els menors de l'esport de base
- Crearem una línia estable de finançament, en cooperació amb les comunitats autònomes i els ajuntaments, destinada a les entitats esportives sense ànim de lucre que desenvolupen una funció formativa i social.
- Crearem una línia de finançament per a projectes esportius i culturals que promoguin la participació de persones d'orígens diversos, incorporin mediació intercultural, eliminin les barreres econòmiques i documentals i garanteixin la participació d'aquestes persones en el disseny i la gestió dels projectes.
- Garantirem la igualtat efectiva en l'esport, millorar les condicions laborals de les esportistes professionals, promoure la presència de dones en càrrecs directius i tècnics i prevenir l'assetjament i la violència sexual.

- Preservarem l'interès social per sobre de l'econòmic en la gestió de les instal·lacions esportives públiques.

4.7 Cultura

Durant aquesta legislatura hem fet un pas important per situar la cultura com un dret i no com un privilegi. El Pla de Drets Culturals, la primera estratègia integral d'aquest tipus a Espanya, ha fixat una nova orientació per a les polítiques culturals: garantir el dret a accedir a la cultura, a participar-hi i a crear, reduir les desigualtats territorials i socials i reconèixer la pluralitat cultural i lingüística del país. Aquesta mirada s'ha traduït també en polítiques concretes: hem reforçat i millorat l'accés al Bono Cultural Jove, consolidat Cine Sénior, impulsat un nou Pla de Foment de la Lectura amb 100 mesures i 82,7 milions d'euros, creat nous programes d'impacte social i avançat en la descentralització dels equipaments i les polítiques culturals.

Al mateix temps, hem avançat en la dignificació de la creació i del treball cultural. Hem culminat la primera reforma profunda des de 1985 de la relació laboral especial de les arts escèniques, audiovisuals i musicals, hem introduït un tractament fiscal específic per a les rendes irregulars dels artistes i hem obert o reforçat línies de

suport a àmbits com el videojoc, l'art digital, el pòdcast, el còmic o la investigació artística. També hem ampliat la presència de les llengües pròpies en les polítiques culturals, incorporant criteris de plurilingüisme a les convocatòries i obrint els Premis Nacionals a llengües estatutàries com l'asturià, l'aragonès o el lleonès.

I hem volgut que la cultura serveixi també per ampliar la democràcia, recuperar la memòria i construir pau. Hem iniciat el procediment per a l'extinció de la Fundación Nacional Francisco Franco i d'altres fundacions franquistes, hem començat a restituir béns incautats durant la Guerra Civil i la dictadura i hem creat el nou Archivo de Movimientos Sociales. Alhora, Espanya ha reforçat la seva diplomàcia cultural i el seu compromís internacional amb la protecció del patrimoni i les cultures amenaçades, des d'Ucraïna fins a Palestina, amb iniciatives com el Fòrum Internacional per la Cultura Palestina. I amb la cimera de la UNESCO Mondiacult 2025 celebrada a Barcelona hem contribuït a situar internacionalment una idea que resumeix bé aquesta legislatura: la cultura és un dret humà i ha d'ocupar un lloc central en qualsevol projecte democràtic de país, també amb un objectiu propi en la futura agenda global de desenvolupament sostenible.

4.7.1 Drets culturals i finançament estable

Els drets culturals han de ser l'eix de les polítiques públiques. Tothom ha de poder accedir a la cultura, participar-hi, crear, compartir coneixements i contribuir a la vida cultural de la seva comunitat, independentment de la renda, el lloc de residència, l'edat, el gènere, l'origen, la llengua o la diversitat funcional. La universalitat dels drets culturals s'ha de construir des del respecte a la diversitat. Catalunya i el conjunt de l'Estat són realitats plurals, amb llengües, memòries i tradicions que han de relacionar-se en condicions d'igualtat. Volem una cooperació cultural horitzontal, que reconegui les singularitats de cada territori i afavoreixi els intercanvis i el coneixement mutu.

- Continuar avançant en el desplegament de l'Estatut de l'artista, en coordinació amb les polítiques laborals i de protecció social, per donar una resposta adequada a la intermitència i a les especificitats de les professions culturals.
- Impulsar una llei estatal de drets culturals a partir del Pla de Drets culturals, així com una referència estable i progressiva de la despesa cultural estatal per habitant, i un fons estatal d'equitat cultural.
- Reforçar els criteris de transparència fiscal, traçabilitat dels recursos i benefici social al marc de mecenatge de suport a iniciatives culturals sense ànim de lucre. Afegir

- Incorporar la casella cultural en l'IRPF, incentius fiscals a la compra i donació d'obres a institucions públiques i aplicació del 4% per a tots els serveis, instruments i productes culturals.
- Establir un marc fiscal específic per les donacions per a projectes de crowdfunding cultural
- Promoure l'economia social, cooperativa i associativa en el sector cultural, amb instruments de suport adaptats a les seves característiques
- Ajuts i bonificacions culturals per afavorir la participació dels sectors amb menys recursos, contribuint a l'equitat de la motxilla cultural.

4.7.2 Cultura local, equipaments i governança

- Crear, amb les administracions competents,una xarxa de suport a la gestió pública de la cultura i elaboració de plans de desenvolupament cultural, especialment als territoris afectats pel despoblament i els municipis de menys de 50.000 habitants, reforçant també els centres culturals de gestió comunitària i una millora de l'accessibilitat.
- Obrir els museus, arxius i centres patrimonials com a espais de dinamització cultural i de participació ciutadana, i potenciar l'ús cultural de l'espai públic.

4.7.3 Autoria, propietat intel·lectual i els reptes de l'IA

- Impulsar l'actualització de la llei d'Autoria i connexes per protegir l'autoria davant les noves formes de producció i desenvolupar les eines de traçabilitat de les produccions culturals digitals per identificar origen, autoria i transformacions rellevants.
- Reforçar la transparència sobre ús i continguts en els sistemes IA i establir obligacions d'informació clares i proporcionades sobre continguts generats o modificats per la mateixa.

4.7.4 Accés a la cultura i distribució

- Revisar els sistemes de distribució i comercialització cultural per evitar pràctiques especulatives i afavorir una remuneració equilibrada al llarg de tota la cadena. Combatre els recàrrecs abusius i la falta de transparència en la venda d'entrades, amb informació clara sobre el preu final i les comissions.

- Impulsar una fiscalitat cultural que faciliti l'accés i la participació, consolidant els tipus reduïts d'IVA ja existents i avançant, en el marc europeu, en la seva extensió a altres béns i serveis culturals.
- Donar visibilitat a la cultura creada des de la ciutadania mitjançant canals de difusió, programacions públiques i plataformes accessibles.
- Regular el mercat d'obres digitals, així com la seva declaració com a bé d'interès assegurant en el seu cas la conservació, difusió i integritat.

- Seguir treballant per la simplificació burocràtica i agilitat en les subvencions i potenciar convenis plurianuals que permetin una bona gestió dels projectes

4.7.5 Patrimoni i memòria democràtica

- Ampliar el reconeixement del patrimoni material i immaterial amb perspectives de gènere, classe i diversitat cultural.
- Revisar els criteris de reconeixement i suport públic de les pràctiques culturals per evitar l'empara d'activitats que vulnerin els drets humans, impliquin maltractament animal o proomoguin el malbaratament alimentari
- Culminar, en aplicació de la Llei de Memòria Democràtica, els procediments iniciats contra les fundacions que facin apologia del franquisme,enalteixin la dictadura o humiliïn les seves víctimes.
- Incorporar la memòria del colonialisme, l'esclavitud i les resistències anticolonials als museus i les polítiques patrimonials, amb participació de les comunitats vinculades a aquestes memòries

4.7.6 Jocs i videojocs

- Promoure el reconeixement, la documentació i la salvaguarda dels jocs de taula i tradicionals amb valor patrimonial, com a expressions de la cultura compartida i per la seva contribució a la participació, la transmissió de coneixements i la vida comunitària.
- Consolidar el videojoc com a sector cultural i continuar reforçant el seu suport dins de les polítiques públiques de cultura, atenent-ne la dimensió creativa, narrativa, artística i tecnològica.

4.7.7 *Arts decoratives, disseny, arquitectura i imatge*

- Reforçar el reconeixement cultural del disseny, l'arquitectura, les arts decoratives i els oficis artesans, atenent-ne la singularitat com a pràctiques creatives, la seva capacitat de generar referents culturals i el valor del seu patrimoni material i immaterial.

4.7.8 *Cultura, benestar i convivència*

- Consolidar programes de col·laboració entre els serveis culturals, educatius, socials i de salut, amb objectius compartits i avaluació dels resultats. Donar suport a projectes que afavoreixin el diàleg intercultural, la memòria democràtica, la convivència i la cultura de pau.

- Promoure la participació cultural com a via per reforçar els vincles comunitaris, combatre la soledat i afavorir el benestar
- Consolidar la diplomàcia cultural i la cultura de pau com un dels eixos de l'acció cultural exterior de l'Estat, reforçant la cooperació cultural internacional, la protecció del patrimoni i de les persones creadores en situacions de conflicte, el diàleg entre societats i la reconstrucció cultural després de les guerres i les crisis

4.7.9 *Cultura i igualtat de gènere*

- Incrementar amb mesures positives l'adquisició i la gestió del patrimoni, per permetre el descobriment o la recuperació de l'oblit de l'obra de dones creadores o persones que hagin estat invisibilitzades per raó d'orientació sexual o identitat de gènere. Seguir fomentant la creació cultural amb perspectiva de gènere
- Compliment d'igualtat de gènere en la composició de jurats i en la governança i representació pública a les institucions culturals.

4.7.10 *Cultura i canvi climàtic*

- Incorporar indicadors per avaluar la sostenibilitat de les activitats culturals en l'observatori cultural. Aplicar criteris culturals, garantir drets laborals i de sostenibilitat en els ajuts i la contractació pública.

- Promoure les energies renovables i l'autoconsum, ens espais culturals i patrimonials, respectant el patrimoni i els entorns protegits.

4.8 Llengua

- Aprofundir en el reconeixement i la protecció de la diversitat lingüística i cultural de l'Estat, assumint plenament la seva realitat plurilingüe i plurinacional.
- Continuar protegint i promovent el català i la resta de llengües pròpies i estatutàriament reconegudes, especialment en els seus territoris, i reforçar-ne la difusió, el coneixement i el reconeixement al conjunt de l'Estat.
- Reforçar la presència de la pluralitat lingüística i cultural en les institucions i els programes estatals de projecció cultural exterior, i es coordinin amb les institucions pròpies dels diferents territoris.
- Reforçar i ampliar els instruments de suport a les llengües minoritzades o en risc de desaparició, per reforçar-ne la creació, la transmissió i la presència pública i digital.
- Continuar reforçant el suport a la producció, la distribució, la circulació i l'accés a continguts culturals en català i en la resta de llengües pròpies, especialment en els àmbits audiovisual i digital.
- Consolidar i ampliar els programes de traducció i circulació d'obres entre les diferents llengües de l'Estat, per afavorir el coneixement mutu entre les seves cultures i reforçar la presència de la pluralitat lingüística en els circuits culturals, editorials, escènics i audiovisuals.
- Seguir treballant en el reconeixement de la llengua catalana i les altres llengües cooficials del territori espanyol siguin reconegudes en les institucions europees.
- Treballar per la redacció i aprovació d'una la Llei de Llengües que reconegui, preservi i difongui la realitat plurilingüe de l'Estat espanyol.

- Seguir avançant en un Institut Cervantes que aposta per la pluricultural i plurilingüística, i coordinació amb les altres institucions (en el cas català, amb l'Institut Ramon Llull, ICEC i l'Institut d'Estudis Catalans).

- Seguir treballant perquè la oficialitat de la llengua catalana i de les llengües oficials al territori espanyol arribin a totes les administracions, institucions i empreses públiques de l'estat; especialment en aquelles que son valedores dels drets fonamentals i especialment en l'administració de Justícia, en compliment de la Carta Europea de les Llengües Regionals i Minoritàries.

4.9 Consum

- Continuar desenvolupant les mesures necessàries per a protegir les persones consumidores de les pràctiques abusives relacionades amb l'ús de patrons foscos i algorismes opacs que utilitzen pràctiques com els preus dinàmics, vulnerant els drets de les persones consumidores a una informació transparent durant els seus processos de compra. En especial, en moments de catàstrofe, prohibirem l'especulació dels preus en transport, allotjament i serveis estratègics.

- Impulsarem un estudi de la mà de la resta d'administracions per de a identificar l'accés, o la falta d'ell, als productes saludables i sostenibles per part de la ciutadania, incloent també els recursos que han de destinar-se per a garantir l'accés a una dieta saludable i sostenible en condicions d'igualtat per a persones amb dificultats socioeconòmiques.
- Impulsarem polítiques d'alimentació saludable i aplicarem mesures per continuar reduint el consum de productes ultraprocessats i de begudes ensucrades.
- Revisarem les mesures sobre etiquetatge, en l'àmbit de les competències estatals, per tal de que el consumidor tingui a l'abast informació sobre el consum saludable i sostenible dels productes, evitant alhora les pràctiques de greenwashing.
- Impulsarem la creació, amb les administracions autonòmiques i municipals, d'infraestructures públiques que distribueixin productes saludables, ecològics i de proximitat, en col·laboració amb totes les comunitats autònomes i les administracions locals i/o la creació de convenis o mecanismes de col·laboració, com l'ampliació de subvencions o la cessió de locals per part d'administracions locals, que afavoreixin l'impuls de les cooperatives de consum sense ànim de lucre que ofereixen aliments saludables i de proximitat.
- Impulsar una prova pilot de Seguretat Social de l'Alimentació mitjançant una targeta moneder universal per adquirir productes alimentaris bàsics de qualitat a la xarxa de petit comerç, mercats de pagès i mercats municipals.
- Culminarem la Llei de Consum Sostenible per impulsar la reparabilitat, la prohibició dels combustibles fòssils, el combat contra el greenwashing, la publicitat de la por i la venda d'entrades amb limitacions del preu de revenda.
- Aprovarem i desplegarem la Llei de garantia del servei de caixer automàtic als municipis en risc d'exclusió financera i de garantia d'accés als serveis bancaris, assegurant que totes les persones, especialment la gent gran i els habitants dels municipis rurals, disposin d'accés efectiu als serveis financers bàsics.
- Culminarem la Llei de creació de l'Autoritat Administrativa Independent de Defensa del Client Financer, amb mecanismes de gestió de reclamacions dels consumidors en els àmbits financers, inversors i d'assegurances. L'autoritat serà gratuïta per als consumidors i emetrà dictàmens vinculants per a les entitats.

- Impulsarem noves mesures per prevenir la discriminació per origen o nacionalitat en els serveis bancaris i les assegurances, amb controls, reclamació accessible i assessorament multilingüe

5 Igualtat

5.1 Feminisme i drets LGTBIQ+

5.1.1 Feminisme per transformar la societat: posar la vida al centre, garantir drets i construir igualtat

En els darrers anys, el moviment feminista global ha tornat a situar al centre del debat polític les desigualtats estructurals i la necessitat d'una transformació social profunda. Les mobilitzacions feministes internacionals, les vagues de dones i les lluites contra les violències masclistes han ampliat els imaginaris polítics i les formes d'organització i protesta.

El feminisme que defensem és un projecte de transformació profunda que posa la vida i el benestar de les persones al centre de totes les decisions polítiques, per davant dels interessos econòmics i de les lògiques de benefici privat. És combatre les desigualtats estructurals, redistribuir la riquesa i el poder, garantir drets i construir una societat en què totes les persones puguin desenvolupar els seus projectes de vida en condicions de llibertat, dignitat i igualtat.

Davant d'un model econòmic basat en l'obtenció del màxim benefici en el menor temps i al menor cost possible, en el creixement indefinit i en l'externalització dels costos socials, laborals i ambientals, reivindiquem una economia al servei de la vida.

Aquesta perspectiva ha de travessar totes les polítiques públiques: el treball, l'habitatge, la salut, l'educació, les pensions, la fiscalitat, la mobilitat, la transició ecològica i les relacions internacionals. No volem una igualtat que només existeixi sobre el paper. Volem una igualtat material i efectiva que es noti en els salaris, les pensions, les condicions laborals, el repartiment del temps i de les cures, l'accés a l'habitatge, la salut, l'educació, la llibertat sobre els nostres cossos i la possibilitat de viure sense por ni violències.

5.1.2 Un feminisme per al 99%, divers, plural i interseccional

La feminització de la pobresa, la bretxa salarial i de pensions, la precarietat laboral, l'atur, la manca de protecció social, la sobrecàrrega de les cures i la invisibilització del treball no remunerat són expressions d'una desigualtat estructural que requereix transformacions profundes. Per això, les polítiques feministes han de

partir de la diversitat de realitats i garantir drets i recursos a totes les persones, especialment a aquelles que acumulen més situacions de vulnerabilitat i discriminació.

Aquest feminisme també reconeix la memòria de les dones que ens han precedit, les seves lluites i les conquestes assolides gràcies a dècades de mobilització i organització col·lectiva. Reivindiquem aquesta genealogia feminista com a patrimoni polític compartit i com a punt de partida per continuar ampliant drets i llibertats.

5.1.3 Una economia al servei de la vida: cures, corresponsabilitat i justícia social

Cal situar les cures com un dret universal i una responsabilitat col·lectiva, defensem la corresponsabilitat entre homes i dones, les administracions, les empreses i el conjunt de la societat. Apostem per la reducció de la jornada laboral, la reorganització dels temps de treball, la conciliació de les diferents esferes de la vida i unes polítiques públiques que garanteixin recursos suficients per sostenir la vida individual, familiar i comunitària. La qualitat de les cures ha d'anar necessàriament acompanyada de drets laborals, reconeixement professional i finançament públic suficient.

La salut, l'educació, els serveis socials i tots els àmbits relacionats amb la reproducció de la vida són pilars fonamentals de la democràcia i la cohesió social. Cal garantir-ne el finançament, la universalitat i la qualitat, i evitar que les retallades, la privatització o la manca de recursos tornin a situar les necessitats de les persones en un segon pla.

5.1.4 Una vida lliure de violències i amb plena sobirania sobre els nostres cossos

La lluita contra les violències masclistes és una de les reivindicacions centrals del moviment feminista i una responsabilitat ineludible de les institucions públiques. Malgrat els avenços legislatius i les polítiques desenvolupades, les violències continuen presents en múltiples àmbits de la vida i afecten de manera diversa les dones i les persones amb identitats, orientacions i expressions de gènere no normatives.

Defensem la plena garantia dels drets sexuals i reproductius i la sobirania de totes les persones sobre els seus cossos i les seves vides. Això significa garantir l'accés universal i efectiu a la salut sexual i reproductiva, a l'anticoncepció, a l'avortament voluntari, a la reproducció assistida i a una atenció respectuosa durant l'embaràs, el part i el postpart. També implica combatre la violència obstètrica, les pràctiques paternalistes i les barreres administratives, econòmiques o territorials que limiten l'exercici d'aquests drets.

Defensem una educació sexual integral, diversa i no discriminatòria, que permeti viure la sexualitat i les relacions afectives amb llibertat, coneixement i respecte, sense tabús ni prejudicis. Els drets sexuals i reproductius són drets humans i han d'estar garantits per una xarxa pública accessible i de qualitat.

Feminisme i diversitat sexual i de gènere: una mateixa lluita per les llibertats
Les lluites feministes i LGTBIQ+ comparteixen l'objectiu de superar les imposicions patriarcals, l'heteronormativitat i el binarisme de gènere, i d'ampliar les llibertats de totes les persones. No són lluites separades ni contradictòries, sinó aliances imprescindibles per transformar les estructures de dominació i discriminació.

Reconeixem les conquestes històriques del moviment per l'alliberament sexual i de gènere, des de les lluites contra la repressió i la patologització fins a les reivindicacions actuals del moviment trans, queer i transfeminista. Defensem que els drets de les persones LGTBIQ+ formen part indestriable de l'agenda feminista i que cap avenç en igualtat no pot deixar enrere les persones trans ni cap altra identitat o orientació sexual.

Aquesta transformació també ha d'interpel·lar els homes, promovent masculinitats igualitàries, corresponsables i lliures dels mandats patriarcals. Volem que les noves generacions creixin amb referents basats en el respecte, la igualtat, la diversitat i unes relacions lliures de violència.

Volem més feminisme perquè volem més drets, més democràcia, més justícia social, més igualtat i més llibertat. Volem transformar la societat perquè totes les vides comptin, perquè totes les persones puguin viure amb dignitat i perquè la política torni a tenir com a horitzó fonamental el sosteniment de la vida.

- Reformarem la Constitució Espanyola per tal que el Dret a l'avortament lliure i segur esdevingui un dret fonamental.
- Garantirem l'equitat territorial per poder exercir l'avortament lliure a tot l'Estat, incloent la cobertura de les despeses de desplaçament quan el servei no s'ofereixi a la mateixa regió sanitària
- Millorarem la regulació de l'objecció de consciència per garantir que l'accés a la interrupció voluntària de l'embaràs no es vegi obstaculitzada en la sanitat pública ni privada.
- Avançar progressivament cap a permisos de naixement i cura d'un any, retribuïts, individuals i no transferibles, dret que genera el nen/nena i preservar una protecció reforçada per a les famílies , garantir la acumulació dels dos permisos per les families monomarentals i monoparentals.
- Aprovarem una llei estatal de famílies monoparentals i monomarentals que garanteixi un reconeixement comú a tot l'Estat, criteris d'accés homogenis i una protecció adequada a les càrregues de criança assumides per una sola persona

adulta. Estendrem a les famílies monomarentals els avantatges de les famílies nombroses.

- Enfortir el marc estatal de prevenció, protecció, atenció i reparació de totes les formes de violència masclista, incloses les violències sexuals, econòmiques, digitals, institucionals i les que afecten dones en situacions de discriminació múltiple.
- Garantir una resposta integral a les violències sexuals, incloses les agressions fora de la parella, amb serveis accessibles a tot el territori i sense revictimització institucional.
- Garantir que l'avortament sigui segur, gratuït i accessible a la xarxa sanitària pública de tot l'Estat, amb equitat territorial, independenment de la seva situació administrativa, amb confidencialitat i respecte a l'autonomia de les dones i de les persones amb capacitat de gestar.
- Impulsar el reforç de la provisió pública mitjançant el desplegament d'infraestructures i capacitats pròpies del sistema sanitari públic, inclosos bancs públics d'òvuls i altres recursos necessaris, així com promoure un debat públic i bioètic sobre el model de reproducció assistida
- Garantir l'accés equitatiu i informació de tractaments PReP i PEP, en especial a zones Rurals i àrees no metropolitanes, a la població general amb especial èmfasis a segments de la població més vulnerables davant de les infeccions per VIH.
- Establir un Observatori Estatal contra la LGTBQAifobia que reculli casos de discriminacions i violències en coordinació amb diferents observatoris territorials i desenvolupar una estratègia per combatre la LGTBQAifobia i incidir de forma especifica en àmbits clau com l'esport, la cultura, l'ocupació o l'educació.
- Garantir acollida segura a les persones LGTBIQ+ sol·licitants de protecció internacional, amb personal format i respecte a la identitat de gènere en l'allotjament.
- Garantir una atenció sanitària integral, accessible i respectuosa per a les persones trans, despatologitzada i basada en l'autonomia personal i el consentiment informat.
- Culminarem la tipificació penal de les teràpies de conversió aprovada al Congrés el juny de 2026, i la tornarem a impulsar si ha decaigut amb la dissolució de les Corts.
- Garantirem el dret de les persones trans i no binàries a ser identificades i tractades conforme a la seva identitat de gènere manifestada (d'ara endavant, nom sentit) en les relacions, comunicacions i sistemes d'informació de l´Administració General de l'Estat i la Seguretat Social, sense que això alteri la validesa dels actes administratius que requereixin identificació registral.

- Impulsarem el reconeixement legal de les persones no binàries al Registre Civil i al DNI, i obrirem opcions de gènere no binari als formularis estatals.
- Augmentarem un 10% els recursos contra la violència masclista. El Pla Conjunt Plurianual en matèria de violència contra les dones ha creat una xarxa de col·laboració entre administracions per a protegir a les víctimes, formar i educar a les escoles, donar suport als col·lectius més vulnerables i sensibilitzar.
- Garantirem l'accés a l'habitatge públic i protegit per a les dones víctimes de violència masclista
- Crearem més jutjats de Violència sobre la Dona, i reforçarem els mitjans materials i humans.
- Garantir atenció a les víctimes de violències masclistes sense exigir denúncia prèvia ni residència regular, amb interpretació professional, mediació intercultural i assessorament jurídic especialitzat
- Dotarem de personal i mitjans suficients els Centres de Crisi 24h
- Donarem caràcter plurianual a les partides estructurals del PActe d'Estat contra la VIolència de Gènere.

- Reforçarem el sistema VioGén per millorar la detecció del risc i la protecció de les víctimes, incorporant una valoració específica del risc per a les filles i fills per prevenir la violència vicària i reforçant la formació policial. Millorar la interoperabilitat amb els sistemes autonòmics, incorporant una perspectiva integral del risc i garantint el reconeixement dels models i instruments propis de cada territori.
- Reformarem la LOPIVI per ampliar la definició de violència vicaria i reforçar el sistema VioGén incorporant una evaluació del risc especifica per els fills i filles de les victimes de violència.
- Aprovarem nous mecanismes que garanteixin el compliment efectiu de la prohibició de la Síndrome d' Alienació Parental (SAP)
- Protegir les persones que exerceixen la prostitució. Un dels instruments fonamentals per lluitar contra la tracta d'éssers humans amb finalitat de prostitució forçada es protegir i donar drets a les persones que exerceixen la prostitució. Les mesures prohibicionistes contra clients i persones que exerceixen la prostitució acaben penalitzant a aquestes darreres i empitjora les seves condicions de vida, salut i treball, creant un clima d'inseguretat que augmenta la vulnerabilitat, afavoreix la figura del proxeneta i beneficia, per l'assetjament al carrer, a les persones propietàries dels bordells.
- Cal protegir les persones que exerceixen la prostitució dels abusos i violències de proxenetes, així com de la criminalització institucional. Cal assegurar els seus drets de ciutadania i l'accés no estigmatitzat als serveis públics i a la justícia. I cal un cos normatiu que garanteixi tots els drets.
- En aquest sentit, proposem eliminar totes aquelles lleis i normatives que penalitzen les persones que exerceixen la prostitució. Vetllar pels seus drets socials, laborals i

de ciutadania de les persones que exerceixen la prostitució, respectant el seu treball autònom. Obstaculitzar l'existència de negocis del sexe per part de tercers, erradicant les figures de proxenetes.

- Desplegar una xarxa d'atenció integral per a persones que exerceixen la prostitució en tots els territoris. Revisar i assegurar la disponibilitat de programes de reinserció laboral per a les persones que exerceixen o han exercit la prostitució.

5.2 Governança amb perspectiva de gènere

La transversalitat de gènere s'ha mostrat com l'eina més efectiva per introduir la perspectiva de gènere en totes les polítiques públiques, per tal que tinguin en compte de manera efectiva la diferència de necessitats i problemes de dones i homes.

- Adaptar la normativa electoral per consolidar una paritat real i efectiva. Es proposa un model de llistes on el format cremallera s'apliqui com a garantia mínima, permetent la presència consecutiva de dones en llocs elegibles com a mecanisme legítim d'acció positiva davant la desigualtat històrica.
- Avançar en l'ampliació i millora de la Igualtat efectiva de Dones i Homes en els següents aspectes: obligatorietat dels plans d'igualtat en l'administració i en empreses amb plantilles de més de 50 persones, mesures per abordar el sostre de vidre i la paritat, creació de la figura professional d'agents d'igualtat, supressió dels concerts amb centres que segreguin per sexe i establir la paritat en els òrgans de representació escolar, entre d'altres.
- Consolidar i ampliar el Ministeri d'Igualtat amb un pressupost suficient per desenvolupar plans de treball efectius a nivell estatal. Aquest ministeri vetllarà per la transversalitat de gènere i la perspectiva de gènere en totes les àrees de govern, ministeris, secretaries generals i a tots els òrgans de govern, així com en noves lleis, normes i polítiques
- Elaborar els pressupostos amb perspectiva de gènere a tots els ministeris a totes les àrees, així com dur a terme auditories amb visió de gènere per tal de revisar les partides pressupostàries ja aprovades i en procés d'aprovació i regular la distribució equitativa de la despesa pública amb perspectiva de gènere
- Incorporar als pressupostos i plans d'igualtat l'anàlisi conjunta de les desigualtats de gènere, origen i racialització, amb participació de dones migrants i racialitzades i indicadors d'avaluació

- Incorporar l'avaluació d'impacte rural a totes les lleis, plans i pressupostos de l'Estat, perquè cap política pública es dissenyi només des de la realitat urbana i se'n mesuri l'efecte als municipis petits i en risc de despoblament
- Garantir que les dones que viuen en municipis petits tinguin el mateix accés als serveis d'atenció a la violència masclista, amb equips itinerants i punts d'atenció

comarcals, transport gratuït per anar als serveis, als jutjats i a les revisions mèdiques, i cobertura efectiva dels dispositius de protecció i teleassistència a les zones amb mala connexió mòbil.

5.3 Infància

- Elevarem la inversió en polítiques d'infància i families de l'1,5% del PIB actual al 2,4%, la mitjana europea.
- Reforçarem l'acollida i la protecció de la infància migrant, aprovant un Pla Integral d'Atenció, Protecció i Inclusió de la infància migrant, que inclogui als i les joves en trànsit a la vida adulta i posi els drets humans al centre. Millorarem els plans de resposta conjunta amb les comunitats autònomes.
- Reforçarem l'atenció a la salut mental infantil i juvenil en els centres escolars, esportius, culturals i comunitaris. Posarem en marxa un programa pluriennal per a contractar de manera estructural a professionals de psicologia clínica i psiquiatria infantojuvenil, infermeria especialista en salut mental, treball social sanitari i educació social, que treballaran al costat de les coordinadores i coordinadors de benestar creats per la LOPIVI. Prioritzarem els barris i territoris més vulnerables i amb menys recursos, perquè la salut mental no pot dependre del codi postal. El programa comptarà amb indicadors comuns, avaluació anual d'impacte i coordinació entre ministeris.
- Garantirem la coordinación de benestar i protección de l'alumnat adequada a les necessitats del centre amb formación específica inicial i continuada. Reforçarem el programa de cooperació territorial amb finançament estable per fer efectives aquestes garanties, respectant les competències autonòmiques.
- Impulsarem l'acolliment familiar i la desinstitucionalització de la infància tutelada. Avui l'acolliment residencial continua sent la principal resposta, encara que la prioritat hauria de ser el familiar. Finançarem un Pla d'acolliment familiar, plans pilot de transició a la vida adulta i la millora dels sistemes d'acolliment.
- Protegirem els drets de la infància i l'adolescència en l'entorn digital. Desplegarem amb recursos suficients l'Estratègia Nacional d'Entorns Digitals Segurs: educació en ciutadania digital i alfabetització mediàtica, laboratoris públics de cultura digital, informació a famílies, docents i equips sanitaris sobre l'ús responsable de dispositius i la prevenció del ciberassetjament, i educació afectiu-sexual basada en l'evidència científica.
- Ampliarem la protecció enfront de la violència contra la infància. Reforçarem la llei de protecció integral enfront de la violència amb finançament suficient per a aplicar la perspectiva d'infància en totes les actuacions públiques, formar a professionals, garantir que les víctimes siguin escoltades en condicions segures i crear la Comissió de Reconeixement de víctimes de violència sexual infantil.

- Garantirem una avaluació individual de l'interès superior de l'infant, assistència lletrada i interpretació en els procediments de determinació d'edat, evitant proves invasives i assegurant protecció mentre es resolen els dubtes

5.4 Joventut

Volem una societat on la gent jove pugui desenvolupar un projecte de vida propi i autònom. On els i les joves puguin accedir a una feina en condicions dignes i sense precarietat, a un habitatge digne, i on disposin d'uns serveis públics de qualitat que responguin a les seves necessitats socials, culturals, d'oci, entre altres. Ens calen polítiques públiques que garanteixin el dret de les persones joves a desenvolupar un projecte de vida pròpia en tots els àmbits.

5.4.1 Participació i drets de la gent jove

- Reformar la Llei orgànica del règim electoral general (LOREG) per reconèixer el dret de sufragi actiu als 16 anys en totes les eleccions.
- Reforçar l'educació política i la cultura democràtica a secundària per acompanyar l'exercici del dret a vot.
- Regular el dret a vaga estudiantil en una norma amb rang de llei.
- Garantir una ocupació juvenil de qualitat que permeti que les persones joves puguin tirar endavant els seus projectes de vida autònoms.
- Rebaixar les exigències per cobrar la prestació d'atur per a les persones joves, donades les dificultats d'ocupació i de cotització que permeti una protecció social adequada.
- Fomentar la cultura del cooperativisme i l'economia social i solidària i facilitar formació i informació sobre la defensa de drets laborals a través de l'organització col·lectiva i adaptada a les noves formes d'ocupació.
- Desenvolupar una llei sobre generacions futures que, entre d'altres, avaluï objectius de prosperitat, resiliència, salut, igualtat, cohesió social, cultura i responsabilitat global a les normes i lleis impulsades per l'Estat. Estudiarem la viabilitat d'una figura que avaluï el compliment de fites de benestar. Les polítiques públiques del present no poden hipotecar el futur dels joves.

- Garantir que els programes d'emancipació incloguin la joventut migrant, refugiada i extutelada, amb acompanyament per superar barreres documentals i discriminacions en l'accés a l'habitatge i l'ocupació.

5.4.2 *Mobilitat Jove*

- Estudiarem el camí ca a la gratuïtat del transport públic de competència estatal per a joves de 16 a 22 anys.
- Implementar nous programa d'intercanvis estudiantils amb països del Sud global i d'altres regions, com Sudàfrica o el Japó.
- Oposar-se a les retallades del pressupost de la UE i blindar els programes adreçats a joves.

5.4.3 *Salut i benestar jove*

- Penalitzar la pràctica de teràpies i la venda de productes sense provada eficàcia científica sobre la salut, així com l'intrusisme en aquest sector. Alhora, impulsar mesures que garanteixen la salut i la protecció dels i les menors d'edat, independentment de les creences de les seves famílies.
- Crearem, en col·laboració amb les comunitats autònomes, una xarxa de psicòlegs públics de qualitat, accessible i amb temps d'espera dignes.
- Regular per llei les plataformes digitals establint de manera clara la seva responsabilitat i obligacions en relació a l'addicció a les pantalles d'infants i joves.
- Aprovarem un Pla d'Emancipació Juvenil. Articularà polítiques per a garantir a la gent jove l'accés a l'habitatge, l'ocupació estable i els recursos necessaris per a una vida independent, entorn de tres pilars: habitatge assequible, estabilitat laboral i financera, i participació juvenil i cohesió territorial. Es desenvoluparà al costat de comunitats autònomes i ajuntaments, amb un sistema de seguiment i avaluació contínua.
- Crearem una línia específica d'ajudes per a la rehabilitació d'habitatges buits en zones rurals i risc de despoblació per facilitar que els joves s'hi quedin o hi tornin.
- Garantirem a les persones joves ex tutelades un pla que contempli la seva continuïtat residencial, suport econòmic i acompanyament documental, educatiu i laboral, evitant que s'interrompi la seva protecció al complir la majoria d'edat.

5.5 *Gent gran*

La gent gran ha de poder gaudir d'unes condicions de vida digna, on es respecti la seva autonomia i el seu entorn social, amb tot el suport i recursos que siguin necessaris. Cal garantir l'envelliment digne i garantir l'exercici ple dels drets de ciutadania, erradicant l'edatisme que menysté el col·lectiu i que afecta directament a la seva salut física i la seva autoestima.

5.5.1 *Per un reconeixement social sense discriminacions*

És necessari combatre les barreres socials a les que es veuen abocades les persones grans i que fomenten l'edatisme. Cal seguir treballant també sota els paràmetres de la desinstitucionalització, que respecta l'autonomia de les persones grans, amb un model de cures en comunitat.

- Fomentarem la participació ciutadana i política de les persones grans, reconeixent alhora el seu valor social.
- Tindrem en compte la perspectiva d'edat en les decisions dins la governança, així com també la seva avaluació a les polítiques públiques i la cura del llenguatge inclusiu també per aquest col·lectiu.
- Farem campanyes de sensibilització per combatre l'edatisme, que comporta greus problemes d'autoestima i salut a les persones grans, així com foment de l'autoestima i apoderament d'aquest col·lectiu.
- Treballarem activament per un gran pacte social intergeneracional, que fomenti la solidaritat i l'entesa entre els més joves i les persones grans.
- Garantirem la no discriminació per motius d'edat en aspectes i drets fonamentals de la vida com l'accés a la mobilitat, l'ocupació, la salut o l'educació
- Incorporarem la interpretació i mediació intercultural en l'atenció a les persones grans, amb mesures contra la soledat que tinguin en compte les xarxes familiars transnacionals

5.5.2 *Erradicar les barreres econòmiques*

Cal assegurar la suficiència econòmica de les persones grans per tal que puguin fer front a les seves necessitats. Un dels elements de més pes el conforma les pensions, la seva garantia i l'increment de les mateixes.

- Dotarem les administracions competents per tal d'assegurar que cap persona gran pateixi pobresa econòmica, garantint que puguin fer front a les despeses quotidianes de la seva vida.
- Afavorirem, amb les comunitats autònomes, l'accés als serveis d'atenció socials de les persones grans en situació de precarietat econòmica, d'habitatge, familiar i/o social.

5.5.3 *Erradicar les barreres d'accessibilitat*

Les persones grans també afronten barreres en el seu moviment, com poden ser l'accés al seu habitatge o l'accessibilitat a la seva ciutat, la comunicació i la participació en la vida pública també son elements importants.

- Garantirem el dret a ser atesos per persones a les oficines bancàries i administració pública, facilitant una via d'accés per a persones més grans de 65 anys, tal i com s'ha fet en l'atenció a la clientela.
- Elaborarem un pla ambiciós per abordar l'alfabetització digital encarades a les persones grans, així com programes d'oci de caràcter cultural i social.

5.5.4 *Fomentar la vida saludable i l'envelliment actiu*

La salut no és només l'absència de malalties, sinó un estat de benestar físic, mental i social. És per això que l'envelliment actiu ha de formar part de les polítiques públiques.

- Continuarem promovent la salut física i mental i una perspectiva de cicle vital en totes les polítiques per garantir l'envelliment actiu i saludable.
- Continuarem fomentant l'activitat física, la participació social i política de les persones grans aprofundint en programes d'èxit com les Ciutats Amigues de les Persones Grans, coordinat per l'Imserso a iniciativa de l'OMS.
- Continuarem enfortint el caràcter social del programa de turisme finançat per l'Imserso, especialment per a aquelles persones amb menys capacitat per viatjar.
- Crearem un programa de formació i suport a la transició cap a la jubilació.
- Continuarem potenciant el coneixement de l'estratègia de desinstitucionalització aprovada pel Govern de l'Estat, així com els plans pilot a les residències públiques enfocades en les unitats de convivència.
- Crearem mecanismes per fomentar el bon tracte en aquells col·lectius professionals que tenen un contacte directe i habitual amb les persones grans, per tal d'evitar males praxis i, en cas de produir-se, fomentarem les vies de detecció, denúncia i resolució. Posarem especial èmfasi en la perspectiva de gènere, impulsant estratègies específiques de sensibilització, detecció i d'atenció en violència de gènere.
- Farem compatible la situació de pensionista i les activitats productives de servei social, que aprofiten l'experiència i vitalitat de moltes persones grans per a la millora del bé comú
- Revisarem els marcs jurídics i administratius d'incapacitació i de tutela, així com el dret al testament vital i a la mort digna, i creació de de comitès de bioètica.

5.6 Diversitat, antiracisme y migracions

El reconeixement de drets necessita canals que permetin denunciar i obtenir reparació. Cal impulsar una llei integral antiracista, reforçar els instruments existents i desenvolupar una política antiracista amb recursos i participació, que abordi les diferents formes de discriminació racial i les barreres estructurals en l'exercici dels drets, especialment en l'accés a l'habitatge..

- Impulsar una llei integral antiracista i el seu desplegament mitjançant un pla estatal antiracista, amb responsables, pressupost, calendari i revisió anual pública.
- Rebutgem l'aplicació del Reglament Europeu de Retorns, que va en contra dels drets humans i el dret internacional, desprotegint als menors i amb manca de garanties jurídiques.
- Reforçar els recursos i l'atenció especialitzada de l'Autoritat Independent per a la Igualtat de Tracte i la No Discriminació, preservant-ne la independència.
- Establir mecanismes de protecció de la denúncia davant represàlies i establir garanties perquè acudir a serveis de protecció no es converteixi en una via de control migratori.
- Impulsarem una comissió d'estudi sobre el racisme estructural en tots els àmbits de la societat.
- Finançar assistència jurídica i psicosocial gratuïta, interpretació i acompanyament de víctimes, amb canals presencials i digitals accessibles.
- Desenvolupar i reforçar els mecanismes de detecció, inspecció i sanció davant les pràctiques racistes i discriminatòries en els diferents àmbits, amb especial atenció al sector immobiliari, aplicant les sancions que corresponguin.

El canvi climàtic té un impacte desigual en els barris i les famílies, partint d'una perspectiva de classe. Això implica que no només incrementen els desplaçaments per motius climàtics sinó també l'impacte de les DANA, les onades de calor o les tempestes als barris populars i segregats.

- Establir una definició de desplaçament climàtic que incorpori tant els desplaçats inters com internacionals i establir mecanismes de suport adequat.
- Desenvolupar una línia pública de rehabilitació i adaptació pels habitatges als barris amb menors rendes per càpita per garantir l'adaptació als impactes del canvi climàtic.
- Incloure el desplaçament per catàstrofes naturals entre els motius per sol·licitar protecció internacional.
- Incloure riscos de calor, contaminació i accés desigual a ajuts ambientals en la planificació ecològica i laboral.

5.7 Igualtat de tracte, seguretat i reparació

El reconeixement de drets necessita canals que permetin denunciar i obtenir reparació. Cal impulsar una llei integral antiracista, reforçar els instruments existents i desenvolupar una política antiracista amb recursos i participació, que abordi les diferents formes de discriminació racial i les barreres estructurals en l'exercici dels drets, especialment en l'accés a l'habitatge.

La seguretat pública ha de protegir tothom. Cal prevenir identificacions i pràctiques discriminatòries i facilitar que les persones afectades puguin demanar explicacions i accedir a mecanismes de reclamació i reparació. Les barreres documentals o lingüístiques no han de buidar de contingut els drets. Proposem una xarxa de suport que connecti acollida, assessorament i accés als serveis de reparació

- Prevenir les identificacions amb perfil racial, escorcolls i dispositius policials, amb criteris operatius verificables formant els cossos policials i el personal judicial en racisme, drets i tracte a víctimes, avaluant els resultats de la formació.
- Implementar un protocol que inclogui justificar de les identificacions policials amb el motiu i mecanismes independents de supervisió i reclamació, amb protecció de dades
- Garantir assistència jurídica i interpretació des del primer contacte en els procediments de protecció internacional, amb entrevistes confidencials i adaptades a les necessitats de cada persona
- Garantir assessorament jurídic gratuït i acompanyament psicosocial a les víctimes de discriminació racial, amb procediments accessibles de reclamació, reparació i seguiment
- Establir, en cooperació amb les comunitats autònomes i els ajuntaments, un finançament estatal estable per reforçar els serveis d'acollida i accés als drets, incloent assessorament jurídic d'estrangeria, suport a l'empadronament, interpretació, mediació intercultural i acompanyament davant les discriminacions, amb atenció presencial i serveis itinerants als municipis petits i la participació de les entitats i les persones migrants i racialitzades

5.7.1 Habitatge i Igualtat d'Accès

El dret a l'habitatge es veu limitat quan l'origen, el nom o el color de pell condicionen l'accés. Cal concretar prevenció, control i reparació, sense equiparar racialització amb pobresa.

- Establir protocols de detecció i denúncia de discriminació en anuncis, intermediació, visites i contractació del lloguer.
- Reforçar inspecció i sanció quan correspongui, amb proves de discriminació, assistència jurídica i reparació a les víctimes.
- Revisar criteris d'accés a ajuts i habitatge públic per eliminar requisits injustificats i assegurar procediments comprensibles.
- Prevenir segregació residencial i desplaçaments que trenquin xarxes de suport, amb participació de les comunitats.
- Coordinar polítiques d'habitatge i acollida perquè les persones refugiades no quedin sense alternativa en sortir del sistema.

5.8 Drets, discriminacions i memòria

La història colonial determina la redistribució global de la riquesa i l'estratificació social de les persones racialitzades. Fer-ne un reconeixement i activar mesures de justícia restaurativa és clau per avançar en la igualtat ètnico-racial al nostre país.

Les garanties antiracistes han d'arribar a educació, salut, cultura i esport, amb respostes pròpies al racisme antinegre, l'antigitanisme, la islamofòbia i altres discriminacions. Les comunitats han de participar en el disseny, respectant la seva diversitat i les barreres que afecten cada persona.

- Reconèixer el colonialisme de l'Estat espanyol a Amèrica Llatina, Guinea Equatorial, Filipines, el Sàhara i el Marroc, i demanar perdó i desenvolupar un registre de fortunes aconseguides a través del colonialisme i mediar per garantir processos de reparació històrics amb les comunitats afectades.
- Reconèixer la participació de l'Estat espanyol en el comerç internacional d'esclaus.
- Incloure aquests processos històrics colonials a la llei de memòria democràtica.
- Augmentarem un 30% els recursos de les Oficines d'Estrangeria. Porten anys amb greus mancances: falta de personal, salaris baixos i material informàtic obsolet. Després d'una auditoria del seu funcionament, cobrirem totes les places i crearem les necessàries, millorarem els salaris del seu personal, renovarem els seus equips i millorarem el sistema de cita prèvia.

5.9 Ciutadania i Participació democràtica

Les persones que viuen al país han de poder intervenir en les decisions que les afecten, tenint garantit el sufragi segons la seva residència, sense discriminació pel país d'origen.

- Promoure les reformes constitucionals i de la LOREG per reconèixer el sufragi actiu i passiu en les eleccions municipals a les persones estrangeres a partir d'un any de residència, com a altres països de la UE.
- Eliminar el requisit de reciprocitat entre països i establir un procediment censal accessible, amb informació multilingüe.
- Crear espais estables de participació de les comunitats migrants i racialitzades en el disseny i l'avaluació de les polítiques públiques, amb retorn motivat de les propostes
- Facilitar la participació en consells, consultes i processos públics, amb resposta motivada a les aportacions de les comunitats

5.10 Estrangeria i regularització

Una vida arrelada no ha de dependre d'un tràmit inaccessible o d'una relació laboral precària. Cal revisar la llei i el reglament d'estrangeria des dels drets, incorporant els canvis posteriors a 2023.

- Revisar el model de la llei d'estrangeria i reformar el reglament per ampliar vies estables de regularització amb criteris públics i garanties transitòries.
- Revisar la incompatibilitat entre arrelament i sol·licitud d'asil i el còmput de permanència; garantir assessorament independent perquè accedir a residència no obligui a abandonar una protecció necessària.
- Simplificar proves i facilitar renovacions en situacions de treball discontinu, cures, malaltia o pèrdua involuntària de feina.
- Actualitzar formularis i criteris d'acord amb els preceptes anul·lats; garantir atenció presencial, interpretació i decisions individualitzades. Reforçar les oficines d'estrangeria.
- Garantir documentació i continuïtat de drets per a infants i joves tutelats i extutelats.
- Reformar el sistema de cites d'estrangeria i asil per garantir l'agilitat, i evitar les màfies de les cites.
- Incrementar els recursos, el personal i la formació per les oficines d'estrangeria.

5.11 Asil i protecció internacional

Demanar protecció exigeix poder explicar la persecució en condicions segures. Cal concretar les garanties del programa en personal, assistència, acollida i recursos efectius.

- Garantir l'existència de vies legals i segures per migrar que siguin accessibles per totes les persones que les necessitin i facilitar l'accés a la protecció internacional aplicant l'artícle 38 de la Llei d'Asil segons l'interpretació del Tribunal Suprem.
- Garantir l'assistència a persones en perill al mar de conformitat amb el dret internacional.
- Dotar de recursos humans i materials suficients al sistema d'asil. Assegurar assistència jurídica, interpretació i entrevistes confidencials amb personal format en trauma i persecució racial, religiosa, política, de gènere i LGTBI+.
  Garantir una protecció adequada de les nenes, nens i adolescents migrants i sol·licitants de protecció internacional.
- Finançar acollida digna amb habitatge, salut, suport psicològic, escolarització i itineraris d'autonomia, preservant els vincles familiars.
  Oferir assessorament independent sobre recursos, alternatives de residència i conseqüències de qualsevol desistiment.

6 Plurinacionalitat i democràcia

6.1 Un nou catalanisme popular per un projecte plurinacional

6.1.1 Un nou catalanisme popular per un projecte plurinacional.

La Catalunya d'avui, la nació dels més de vuit milions, amb persones d'orígens diversos, amb generacions joves amb noves inquietuds i vivències, amb el protagonisme de les dones pels canvis impulsats pel feminisme, afronta reptes com les desigualtats socials, de gènere i territorials, l'impacte de la digitalització i la intel·ligència artificial, l'esgotament del model productiu de baix valor afegit i de baixos salaris i la crisi climàtica. Aquesta nova Catalunya necessita un nou catalanisme popular per fer front a aquests reptes.

El catalanisme que plantegem és social, obert i integrador, antiracista i confrontat al supremacisme de l'extrema dreta. Un catalanisme que s'adreça a tot el país i que es basa en la solidaritat entre les classes populars, la fraternitat amb els pobles d'Espanya i del món i que està compromès amb la transformació de l'Estat espanyol en un Estat federal plurinacional.

En aquests moments, el risc per a Catalunya i l'autogovern no és només la recentralització, que sempre ha defensat el PP, sinó la mateixa fi de l'Estat de les autonomies, de dret o de fet, que voldria Vox. Una majoria de la dreta i l'extrema dreta suposaria, també, una amenaça existencial per a la llengua catalana i els drets lingüístics.

Per això és important recordar que històricament, els grans avenços en l'autogovern i en el reconeixement nacional de Catalunya s'han produït quan hi ha unitat de les forces democràtiques i catalanistes en uns objectius compartits. I també quan a l'Estat hi ha hagut majories d'esquerres.

En la IVa Assemblea Nacional els Comuns vam manifestar que: *"L'encaix de Catalunya a l'Estat continua sent una qüestió pendent de resoldre. Catalunya continua sent l'única comunitat que no té un Estatut aprovat per la seva ciutadania i les seves institucions i bona part del país expressa la seva desafecció cap a l'Estat. Pels Comuns, que tenim el referèndum com a horitzó, la resolució del conflicte implica referendar un acord. Un acord que cal construir entre les forces catalanes i després pactar amb l'Estat com a culminació del procés de diàleg".*

Aquest acord, pels Comuns, hauria de suposar l'encaix de Catalunya en un model d'Estat basat en els principis democràtics i republicans del federalisme plurinacional, de sobirania compartida i de ple reconeixement i articulació de la diversitat nacional, lingüística i territorial de l'Estat, amb les reformes legislatives i constitucionals necessàries.

Ara, per avançar cap aquest horitzó i fer front als reptes que té Catalunya cal un nou pacte territorial a l'Estat, cal més autogovern per les CCAA i millor govern compartit del conjunt de l'Estat i cal un nou model de finançament.

6.1.2 Reforma constitucional i horitzó republicà, federal i plurinacional.

Per resoldre de forma estructural l'articulació de la diversitat nacional de l'Estat l'horitzó que proposem és un model d'Estat republicà, federal i plurinacional, que reguli el referèndum, i reconegui plenament realitats nacionals com la catalana. Per això cal construir una majoria social i política a Catalunya i a l'Estat.

L'actual marc constitucional no dona resposta ni als canvis socials que s'han produït ni a la necessitat de preservar els drets socials, ni d'avançar en la transformació del model territorial Per això cal una reforma constitucional per blindar jurídicament drets socials i elements fonamentals de l'Estat de benestar com: la revalorització de les pensions, el dret a l'habitatge, el dret a la salut, el dret a l'avortament, els drets ambientals i incorporar nous àmbits com la digitalització i la crisi climàtica. Així mateix, cal modificar l'article 135, incorporant el principi d'estabilitat social, els criteris socials, com a criteris per a l'estabilitat pressupostària i abolir totalment la pena de mort. També cal abordar el debat social i polític sobre la reforma del Senat i el canvi de model territorial en un sentit federal i plurinacional.

6.1.3 Per un nou pacte territorial: diversitat, equitat i plurinacionalitat

Aquesta legislatura ha estat la culminació del procés de desjudicialització del conflicte polític català amb la llei de l'amnistia, malgrat la resistència en la seva aplicació per part del Tribunal Suprem. És un èxit de l'estratègia de diàleg, negociació i acord que sempre hem defensat els Comuns.

El Govern de Coalició Progressista, del qual formem part, i els acords parlamentaris amb les altres forces catalanes, ha permès avenços importants per Catalunya com: l'ús de les llengües cooficials al Congrés, l'assumpció per part del Govern del reconeixement de l'oficialitat del català a Europa, el traspàs de la gestió de l'ingrés mínim vital, la creació

d'una empresa mixta per operar els serveis de regionals i rodalies, el compromís del traspàs de diferents línies ferroviàries, el traspàs de les beques universitàries, a més dels acords en la condonació del deute del FLA i l'acord per un nou model de finançament. Altres acords com el traspàs en matèria d'immigració i el consorci d'inversions no han anat endavant perquè van ser rebutjats al Congrés.

L'única via d'avenç possible per Catalunya és el diàleg i la cooperació. Els Comuns plantegem un pacte territorial en una doble dimensió: bilateral, en els espais previstos a l'Estatut, entre Catalunya i l'Estat, i multilateral, entre l'Estat i el conjunt de les comunitats autònomes.

Aquest pacte ha de tenir com a objectiu, pel que fa a Catalunya, el màxim desenvolupament de l'actual marc estatutari i constitucional, perquè Catalunya assoleixi més reconeixement nacional, més competències i més recursos.

I pel que fa a la dimensió multilateral el pacte territorial ha de tenir com a objectiu el ple respecte per les competències autonòmiques i el ple desenvolupament que preveuen els estatuts, la regulació de tots els àmbits de cooperació i col·laboració, una nova descentralització a favor dels ens locals i un nou model del finançament autonòmic.

El pacte territorial multilateral ha d'incloure qüestions com:

- Una nova descentralització municipalista. Per una democràcia de qualitat ii per la cohesió social i territorial cal impulsar una nova descentralització municipalista, l'administració més propera a la ciutadania. Cal modificació la legislació bàsica de règim local per incrementar l'autonomia local, les competències dels governs locals i un nou model de finançament que garanteixi els recursos necessaris per exercir les competències locals.

- Una llei del plurilingüisme, per garantir plenament els drets lingüístics de la ciutadania en les seves relacions amb les institucions de l'Estat. Garantint que la ciutadania es pugui relacionar en català, basc i galler com el Poder Judicial, el Tribunal Constitucional i el conjunt de l'Administració General de l'Estat. I que sigui també una responsabilitat de l'Estat la protecció de la llengua catalana, basca i gallega a l'Estat i a l'àmbit internacional.

- Aprofundir i reforçar els mecanismes de participació en la Unió Europea, en els corresponents àmbits competencials.

- Enfortiment dels espais de cooperació i participació, tant en els àmbits amb participació de l'Estat, com la conferència de presidents i les conferències sectorials,

com desenvolupant espais de cooperació entre les CCAA, sense la participació de l'Estat, seguint els models dels Estats federals.

Aquest pacte territorial també ha de tenir una dimensió econòmica i en matèria d'infraestructures. Espanya és un país descentralitzat políticament, però amb una centralització molt gran del poder econòmic i molt desequilibrat territorialment. Les elits econòmiques i polítiques han promogut la concentració del poder econòmic a la capital de l'Estat i el dúmping fiscal. És imprescindible impulsar un nou model de desenvolupament territorial, amb un model d'infraestructures en xarxa i espais d'articulació econòmica com l'ex del Mediterrani, amb les Illes Balears i el País Valencià.

6.1.4 Un autogovern nacional i social fort

La concepció que tenim els Comuns de l'autogovern és que ha de ser una eina política amb competències i recursos per desenvolupar plenament polítiques pròpies a Catalunya. No compartim la idea de la ruptura amb l'Estat, tampoc la d'un autogovern de baixa intensitat o administratiu o d'un federalisme simètric i uniformitzador. L'autogovern que cal per Catalunya és nacional i social i el federalisme que cal per a l'Estat, és plurinacional, per reconèixer i articular la diversitat.

Hi ha una alternativa factible que comparteix una majoria molt transversal de la societat catalana: enfortir l'autogovern per disposar de més eines competencials, un nou model de finançament, que garanteixi més recursos i el ple reconeixement de Catalunya com a nació i el caràcter plurinacional i plurilingüe de l'Estat. **Més competències, més recursos i més reconeixement per impulsar les transformacions que el país reclama.**

Catalunya necessita un autogovern nacional, perquè som una nació i tenim una voluntat d'autogovern acreditada al llarg de la nostra història; i un autogovern social, per fer front als reptes socials i ecològics del país com la millora dels serveis públic, les polítiques d'habitatge o la mitigació i adaptació climàtica.

Amb aquest objectiu el pacte bilateral entre Catalunya i l'Estat ha d'incorporar les següents qüestions:

- **Millorar l'autogovern**. Impulsar les reformes necessàries per recuperar aspectes de l'autogovern de l'Estatut de 2006 que la sentència del Tribunal Constitucional no va permetre desenvolupar perquè s'han de regular en l'àmbit

de l'Estat, com la creació del Consell de Justícia o la participació de la Generalitat en organismes i institucions de l'Estat.

- **Enfortir i donar de més contingut i regularitat en el seu funcionalment a la Comissió Bilateral entre l'Estat i la Generalitat i guanyar més competències.** Accelerar, en aquest marc, els acords de traspàs de funcions i serveis que es desprenen de les competències de l'Estatut com, entre d'altres, l'ampliació de les competències en seguretat, com les funcions que avui exerceix el Seprona de la Guàrdia Civil a Catalunya, el Salvament Marítim o la participació de la Generalitat en la gestió dels "Paradors Nacionals", el traspàs de Rodalies i la inspecció de treball a Catalunya. I impulsar acords polítics per realitzar els canvis legislatius necessaris que permetin delegar a la Generalitat l'exercici de més competències en immigració o sobre el règim local i l'organització territorial, entre altres.
- **Garantir la integritat de les competències de la Generalitat.** L'Estat ha de respectar, en la seva activitat normativa, la capacitat de realitzar polítiques pròpies en els àmbits que són de la competència de la Generalitat.
- Garantir que qualsevol traspàs en migració reforci l'acollida, la igualtat de drets i la seguretat jurídica, amb recursos suficients i participació de les persones afectades
- **Participació de la Generalitat en organismes i funcions de l'Estat.** D'acord amb l'Estatut s'han de realitzar els canvis normatius corresponents perquè la Generalitat participi en els processos de designació d'òrgans i institucions de l'Estat com: el Consell General del Poder Judicial, el Tribunal de Comptes, l'Agència Tributària, el Banc d'Espanya o la Comissió Nacional dels Mercats i la competència.
- **Promoure la participació de Catalunya en els òrgans de decisió de l'Estat en política exterior i Unió Europea de forma reforçada**. I establir un sistema de representació en organismes internacionals i en el seguiment dels tractats internacionals com els climàtics.
- **Defensa de l'oficialitat del català a la Unió Europea**. Cal reclamar un cop més l'oficialitat del català a la Unió Europea, com altres llengües amb un nombre de parlants similar o fins i tot inferior que el català Promoure i difondre el coneixement i ús del català a l'àmbit europeu.
- **Impulsar els acords amb l'Estat amb els canvis legislatius necessaris que permetin a Catalunya l'organització territorial de les Vegueries.**

Aquest pacte bilateral Estat-Generalitat es podria impulsar, de forma global, mitjançant una **Llei Orgànica de millora de l'autogovern de Catalunya.**

Per donar un impuls a l'autogovern, de forma unitària, els Comuns proposarem al Govern de la Generalitat la creació d'un **Consell per l'Autogovern** amb la participació dels Grups del Parlament de Catalunya, de les principals organitzacions de la societat civil

6.1.5 Per un nou model de finançament: suficiència, autonomia, equitat, i ordinalitat de Catalunya

El sistema de finançament autonòmic vigent es va aprovar el 2009 i fa més d'una dècada que està pendent de renovar. El nou model de finançament ha de fer front a dos problemes: l'infrafinançament dels serveis públics fonamentals que gestiones les CCAA, com la sanitat, l'educació i els serveis socials i avançar en l'articulació d'un Estat divers, on s'expressen aspiracions a l'autogovern molt diferents. Catalunya ha manifestat reiteradament la voluntat de gestionar el finançament, de disposar de més recursos però també de més capacitat normativa i dels instruments necessaris, desenvolupant l'Agència Tributària de Catalunya.

- **Impulsarem l'acord per al nou model de finançament, prenent com a punt de partida l'acord entre la Generalitat i el Govern de l'Estat d'aquesta legislatura.** El nou model de finançament ha de garantir la **suficiència,** perquè la Generalitat i les CCAA puguin disposar dels recursos necessaris per garantir els serveis públics i fer front a reptes com la crisi climàtica; **l'autonomia,** incrementant la participació de la Generalitat en els grans impostos de l'Estat (IRPF, IVA), la capacitat normativa per regular els impostos i la gestió dels impostos a càrrec de l'Agència Tributària de Catalunya, començant per l'IRPF. I cal garantir **l'equitat i la solidarita**t reduint les distàncies entre les comunitats millor i pitjor finançades.

El nou model també ha de garantir el **principi d'ordinalitat de Catalunya,** és a dir que, la necessària convergència en recursos per habitant, que iguali els diferents territoris, no pot deixar en pitjor posició en recursos per càpita Catalunya.

El nou model ha d'impedir els regals fiscals que les CCAA governades per la dreta fan a les rendes més altes, afeblint els serveis públics i estimulant la competència fiscal a la baixa entre territoris.

- **Condonarem totalment el deute de les CCAA del FLA (Fons de Liquiditat Autonòmic).** La convocatòria electoral anticipada va fer decaure el Projecte de Llei de mesures excepcionals de sostenibilitat financera de les comunitats autònomes de règim Comú Tornarem a impulsar com a primer pas la llei que permet a l'Estat assumir 83.252 milions de deute autonòmic, 17.104 dels quals corresponen a Catalunya. Ho farem amb el compromís que l'estalvi en interessos es destini a reforçar els serveis públics.

- **Acordar el Consorci d'inversions per a Catalunya**, amb l'objectiu de garantir l'execució pressupostària prevista en les infraestructures i els mecanismes de participació de la Generalitat per a l'execució directa de les obres corresponents.

6.2 Radicalitat democràtica

Apostem per un model de democràcia radical que posi les persones al centre de l'acció política. Democratitzar les institucions i fer-les absolutament transparents és, avui, una necessitat. Però amb això no n'hi ha prou, cal fer de la democràcia un element de quotidianitat en les nostres vides i un eix vertebrador de la nostra societat. Proposem un model de democràcia en què la ciutadania es corresponsabilitza de la producció de les polítiques públiques i les institucions utilitzin amb normalitat mecanismes de democràcia directa. Una democràcia del bé comú que apoderi les classes populars i en la qual tots i totes puguem implicar-nos en la transformació social i econòmica que reclama el moment actual.

Radicalitat democràtica vol dir també poder exercir la nostra plena sobirania com a poble, per decidir-ho tot. Una democràcia de debò no pot oblidar que, avui, moltes decisions es prenen a fora de les institucions formals de l'Estat. És necessari, per tant, promoure mesures i establir aliances locals, europees i globals per tal de democratitzar i incidir en tots els àmbits on es prenen decisions que afecten les nostres vides.

6.2.1 Codi ètic dels diputats, diputades, senadors i senadores

La política és una dedicació lloable i imprescindible, però ha de ser també exemplar en l'exercici. Per això és necessari el compromís de totes i tots els representants públics i de totes les forces polítiques amb un codi ètic que hauria de contenir, com a mínim, els següents elements:

- Limitar els mandats a dos en el cas de les Corts Generals i a tres en el cas del Govern.

- Garantir que les i els càrrecs públics imputats per causes de corrupció abandonin el càrrec fins que es resolgui l'expedient i evitar que persones imputades llistes electorals.
- Establir un sou màxim per a tot càrrec públic en funció de la responsabilitat.
- Impedir la duplicació de sous i l'acumulació de dietes o d'indemnitzacions.
- Garantir que es viatgi en la tarifa més econòmica, promoure la utilització preferent del transport públic i publicar les agendes de les i els càrrecs polítics.
- Reconeixent la necessitat de frenar i reduir a la menor expressió possible el condemnable fenomen de deslleialtat política conegut com a "transfuguisme", estendre l'Acord sobre un codi de conducta política en relació amb el transfuguisme en les corporacions locals a les Corts Generals.
- Comprometre els partits polítics, coalicions i federacions que subscriguin aquest acord a no admetre en el seu grup polític a un diputat o diputada, senador o senadora tránsfuga.
- Impedir el que es coneix com a "portes giratòries" entre empreses i administracions públiques, especialment pel que fa a les empreses adjudicatàries de contractació
- Reformarem la Llei reguladora de l'exercici d'alt càrrec de l'Administració General de l'Estat perquè els alts càrrecs tinguin prohibit prestar serveis a empreses que hagin estat beneficiades per decisions en les que hagin participat directament, més enllà del període de refredament.

6.2.2 Participació i democràcia directa

Elaborar una nova llei de referèndums i normalitzar l'ús de mecanismes de democràcia directa. En un model de democràcia radical com el que proposem les institucions públiques haurien d'utilitzar amb absoluta normalitat mecanismes de democràcia directa com els referèndums. La democràcia implica sotmetre certes decisions importants a l'opinió pública i que aquesta opinió pugui ser vinculant. A més, democràcia significa necessàriament poder exercir la plena sobirania, i això no és possible sense una descentralització d'algunes decisions polítiques que afectin sectors concrets de la població. No hi ha raons per negar a les comunitats autònomes o als ajuntaments la possibilitat de convocar referèndums sobre qüestions que afectin la seva població.

Per tot això proposem:

- Definir supòsits en què els referèndums hagin de ser preceptius.

L'aprovació del TTIP, les intervencions militars, però també moltes altres qüestions especialment rellevants o estratègiques, s'haurien de sotmetre a referèndum obligatòriament.

- Permetre que la ciutadania (prèvia recollida de signatures o a través del procediment de la iniciativa legislativa popular), els governs locals, els governs i els parlaments autonòmics i el Congrés puguin proposar i impulsar referèndums. En aquest sentit, cal modificar de l'article 71 de la llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de les bases de règim local, suprimint la condició "i autorització del Govern de la Nació" per tal que els ajuntaments puguin sotmetre a consultes populars tot allò relacionat amb les competències municipals.
- Incorporar a la legislació els referèndums abrogatius.
- Donar suport a les lleis de consultes i referèndums a nivell autonòmic i local.

Un cop aprovada la nova llei, utilitzar els mecanismes de democràcia directa amb freqüència i normalitat, més enllà dels supòsits que es reconeguin com a obligatoris.

6.2.3 Fomentar la participació ciutadana i el govern obert

El foment de la participació ciutadana per part de les institucions públiques hauria de formar part, de forma normalitzada, de tots els àmbits de l'acció pública. Per tal que això sigui possible és imprescindible que l'administració segueixi els criteris de "govern obert" —fent accessibles, comprensibles i opinables els elements més importants de les seves polítiques— i incorpori de forma estable i clarament definint processos i òrgans de participació real adreçats tant a persones a títol individual com a organitzacions socials.

Proposem dos instruments, una llei de foment de la participació ciutadana i el govern obert i un pla interministerial de participació ciutadana, que ens permetin avançar en aquesta direcció a través de les següents accions:

- Establir i promoure procediments formals de participació i deliberació ciutadanes, inclosos mecanismes reals de participació infantil, aplicables tant als diferents àmbits de l'acció pública com als diferents nivells de govern. El Pla Interministerial de Participació Ciutadana serviria per fomentar la participació, de forma coordinada, en tots els departaments del govern.
- Regular la memòria participativa com a element obligatori per a les normes de caràcter general i per a determinats plans i programes d'especial rellevància. La normativa fixaria també els paràmetres de qualitat democràtica bàsics que haurien de recollir les esmentades memòries participatives.
- Adequar la normativa estatal als principis de l'Aliança per al Govern Obert (Open Government Partnership), de la qual Espanya forma part.
- Promoure especialment la utilització de mitjans digitals per a la participació i deliberació de la ciutadania.
- Oferir informació i formació adequada tant sobre els diferents canals de participació que s'impulsin com sobre els temes que es decidiran a través de

processos participatius. Al mateix temps cal dotar la participació dels recursos necessaris per a promoure activament la implicació de la ciutadania.

6.2.4 *Reformar els requisits legals per facilitar l'impuls de la Iniciativa Legislativa Popular (ILP) i habilitar altres mecanismes similars*

La ciutadania ha de tenir la possibilitat no només d'oferir la seva opinió quan els poders públics obren els canals sinó també influir en l'agenda política a través de la introducció de temes que consideri d'especial rellevància.

Per aquesta raó proposem:

- Permetre la signatura electrònica per tal de facilitar i agilitzar el procés de recollida de signatures. Per implementar-ho faria falta crear una plataforma web on les comissions promotores puguin donar-se d'alta per publicar i gestionar diferents ILP. La plataforma hauria d'oferir la possibilitat als ciutadans i ciutadanes de signar les diferents ILP, d'una forma intuïtiva i accessible, fent ús de certificat digital o el DNI electrònic.
- Flexibilitzar els requisits per a la recollida de signatures, a partir dels 16 anys i amb la residència legal (independentment de la nacionalitat), i reduir a 100.000 el nombre de signatures exigides (actualment són 500.000).
- Limitar taxativament els temes sobre els quals no es pot promoure una ILP, reduint-los als supòsits més evidents (qüestions discriminatòries o contràries als drets humans, etc.).
- Establir l'obligació de tramitar les ILP que compleixin els requisits legals i fixar uns supòsits sota els quals els promotors de la ILP podrien sotmetre la iniciativa a referèndum.
- Regular altres mecanismes similars a la ILP, com podrien ser la Iniciativa Reglamentària Ciutadana o la Iniciativa Normativa Local.

6.2.5 *Reformar la llei electoral estatal per millorar la proporcionalitat, la representativitat i la participació*

El sistema territorial de repartiment d'escons actua dificultant l'obtenció d'escons per part de partits petits en circumscripcions amb pocs habitants.

Això fa que la representació obtinguda en escons no sigui proporcional al resultat electoral emès en vots. Com a conseqüència, és molt difícil que el sistema de partits canviï i els grans partits (particularment el PP i el PSOE) en surten afavorits.

D'altra banda, la configuració de les llistes electorals ha demostrat ser molt resistent a la representació igualitària de dones i homes, i per tant hi ha una infrarepresentació sistemàtica de les dones, tot i la modificació de la llei electoral que es va produir amb l'aprovació de la Llei d'Igualtat (3/2007).

Per últim, també cal implementar mesures per garantir que el dret a vot es pot fer efectiu i per incrementar els nivells de participació. Per tot això proposem fer una reforma de la llei electoral segons els criteris següents:

- Millorar la representativitat buscant un equilibri entre, d'una banda, una major proporcionalitat i, de l'altra, una major proximitat dels i les representants amb els seus territoris.
- Eliminar l'obligatorietat de recollida d'avals per presentar-se a les eleccions.
- Promoure la paritat entre homes i dones: implementar el criteri de cremallera (alternar dones i homes successivament en les llistes electorals).
- Facilitar el vot anticipat per correu i supressió de barreres burocràtiques per simplificar el procediment relatiu al vot exterior. Allargar l'horari de votació i organitzar "urnes mòbils" que visitin residències de gent gran, hospitals, centres penitenciaris i altres institucions per tal que hi puguin votar persones electores amb dificultats per traslladar- se.
- Eliminar els blocs electorals als mitjans de comunicació.

6.2.6 Ampliar el dret de vot a totes les persones majors de 16 anys i que viuen a Espanya des de fa més de 3 anys

El dret de vot és un dret fonamental que ha de estar a l'abast de tota la comunitat política. Això inclou persones que avui com avui, de forma injusta, no el tenen legalitzat malgrat poder patir-ne les conseqüències amb plena responsabilitat: els i les menors a partir dels 16 anys poden veure's privades de la seva llibertat per ser responsables penals, i les persones que treballen al nostre país han de contribuir mitjançant els seus impostos al nostre Estat social de dret, independentment de si són nacionals o no.

Així doncs, ens trobem amb uns ciutadans i unes ciutadanes de segona, amb responsabilitats però sense drets polítics per poder-s'hi pronunciar.

Per això proposem:

- Garantir el dret de vot per a les persones immigrades en totes les eleccions, a partir dels tres anys de residència.
- Garantir el dret de vot a partir dels 16 anys en totes les eleccions.

6.3 Seguretat i Justícia

La seguretat cal abordar-la des d'una perspectiva de drets i llibertats i no en termes d'ordre públic o manteniment de l'estatus quo. Un model de seguretat pública que posa al centre les persones, els drets fonamentals, la cohesió social i la igualtat, prioritzant la prevenció a la reacció, i atenent les causes socials i estructurals que propicien el delicte.

Parteix de la idea que no hi ha seguretat real sense drets, ni llibertat sense seguretat, ni convivència sense justícia social. Per tant la seguretat de les persones cal abordar-la en termes de seguretat econòmica, alimentària, mediambiental, personal, política, democràtica i comunitària. Basada principalment en el respecte dels drets humans, les llibertats fonamentals, l'estat de dret -especialment en risc per l'amenaça de l'extrema dreta.

6.3.1 Democratització i justícia social

Augment de la inversió pública en Justícia, ampliant les plantilles de jutges, fiscals i personal judicial, i reforçant especialment els jutjats socials, penals, de família, contenciosos administratius i especialitzats en violència envers la dona i violència masclista.

6.3.2 Memòria històrica i dret internacional

- Reformarem de la Llei de memòria democràtica, la Llei d'amnistia de 1977 i la legislació penal per eliminar els obstacles legals a la investigació i l'enjudiciament dels crims del franquisme.
- Garantirem l'obertura dels arxius i la recerca, exhumació i identificació de les víctimes mitjançant finançament públic, terminis obligatoris i un banc estatal d'ADN.
- Garantirem la retirada efectiva de tots els monuments, símbols i honors franquistes, així com la ressignificació democràtica dels espais de memòria. La veritat, la justícia i la reparació són drets, no concessions.

6.3.3 Drets humans i garanties per un sistema de justícia progressista

- Prohibirem l'ús de Pegasus i altres programes espia intrusius per part dels poders públics, reforçant les garanties davant la vigilància massiva i arbitrària.

- Reformarem la legislació processal i d'intel·ligència per establir controls judicials independents, mecanismes de supervisió democràtica i responsabilitats efectives davant d'investigacions abusives, sense restringir l'accés a la justícia.
- Garantirem la investigació dels casos d'espionatge polític, la transparència sobre les actuacions il·legals i la reparació de les víctimes.

6.3.4 Per una policia democràtica al servei dels drets humans

- Derogarem els preceptes repressius de la Llei mordassa i crearem mecanismes independents de control i investigació dels abusos policials, amb capacitat efectiva de supervisió i exigència de responsabilitats.
- Reformarem la regulació dels agents encoberts i les infiltracions policials, sotmetent-les a autorització judicial, controls estrictes i límits temporals, per impedir la vigilància arbitrària dels moviments socials, sindicals i polítics i protegir els drets de reunió, protesta, associació i llibertat d'expressió
- Prohibirem que el Cos Nacional de Policia i la Guàrdia Civil utilitzin bales de goma i altres mitjans lesius, tal com va fer el Parlament de Catalunya l'any 2014.
- Reformarem la Llei de Forces i Cossos de Seguretat de 1986 adaptant-la a les necessitats de la societat del segle XXI enfortint les tasques de prevenció i proximitat dels cossos policials.
- *Promourem un debat sobre la possible desmilitarització de la Guàrdia Civil i el seu dret a sindicar-se.*
- Crearem una Comissió de persones expertes amb l'encàrrec de revisar els Plans de Formació de les Acadèmies del Cos Nacional de Policia i de la Guàrdia Civil.
- Promourem la presència dels Mossos d'esquadra, Ertzaintza i Policia Foral Navarra en tots els organismes de cooperació policial europeus i internacionals, en peu d'igualtat amb els Cossos i Forces de Seguretat de l'Estat.

6.4 Laïcitat

Un estat laic, no confessional, ha de garantir la igualtat de tracte amb totes les religions i no pot subvencionar-ne ni potenciar-ne cap.

Entenem que la laïcitat és la garantia d'un poder públic al servei de tota la ciutadania i d'un ordenament jurídic que garanteixi els drets fonamentals i comuns per a tota

la població i permeti totes les opcions personals que no siguin contràries a aquests drets comuns, sense obligar ningú.

Perquè volem una vida més lliure, una societat més plural i més igualitària, defensem l'autonomia de les persones, és a dir, la capacitat de decidir racionalment entre diferents concepcions la manera com volem viure. Defensem la dignitat de les persones com el valor que està per sobre de tot preu, que no és quantificable ni substituïble.

Defensem que els homes i les dones puguem conviure en un espai públic comú sense més limitacions que aquelles que, en l'exercici de la democràcia, ens donem. I, finalment, defensem uns poders públics que respectin el caràcter laic de l'Estat, que siguin actius en la promoció de la tolerància i que prenguin les decisions necessàries per evitar i sancionar, si cal, les conductes, individuals o de grups, que s'hi oposin i/o fomentin actituds antisemites o islamofobiques.

6.4.1 Garantir i fer visible la laïcitat de l'Estat

La laïcitat és la garantia d'un poder públic al servei de tota la ciutadania i d'un ordenament jurídic que garanteixi els drets fonamentals i comuns per a tota la població i que permeti totes les opcions personals, i a més, s'ha de fer visible en tots els aspectes de la vida quotidiana i en les accions dels seus i les seves representants.

Per això ens comprometem a:

- Denunciar els Acords Estat Espanyol- Santa Seu del 1976 i 1979, que són la continuació dels acords franquistes del 1953.
- Reformar la Constitució i suprimir la menció a l'Església catòlica en l'article 16.3.
- Fer una llei de Llibertat ideològica, religiosa i de culte que superi l'actual inequitat entre les conviccions religioses i no religioses i que garanteixi la igualtat de tracte amb totes les religions i el dret a professar- les sense potenciar-ne cap.
- Tramitar una Llei de Llibertat de Consciència i Laïcitat que asseguri la neutralitat ideològica de l'administració, que suposi suprimir les celebracions i la simbologia religiosa de les institucions públiques i la presència de representants públics en actes religiosos i garanteixi la laïcitat dels mitjans de comunicació públics.

6.4.2 Eliminar els beneficis fiscals de les confessions religioses

L'Església catòlica, també la resta de confessions religioses han de deixar de tenir privilegis fiscals i tenir el mateix tracte que qualsevol institució.

Per això volem:

- Suprimir tota mena de finançament públic i privilegi fiscal per a les confessions religioses
- Suprimir la casella de l'Església catòlica de la declaració de la renda
- Revisar i deixar sense efecte, si s'escau, les inscripcions a nom de l'Església catòlica de propietats sense titular (immatriculacions).

6.4.3 Establir la laïcitat en l'educació

L'educació ha de ser totalment laica, tant en els centres públics com en aquells sostinguts amb fons públics.

Per això cal:

- Reformar la Llei Orgànica d'Educació. Els centres educatius finançats amb fons públics s'han de regir pels mateixos criteris d'admissió per a tothom, sense discriminació i sota els principis de llibertat, igualtat, cientifisme i pluralitat.
- Eliminar la religió del currículum escolar. Cal preservar el dret dels i de les menors a no ser adoctrinats en els centres de formació públics i concertats.

6.5 Política Internacional

Estem vivint un procés de desmantellament d'un ordre internacional basat en normes. El dret internacional i les institucions que el garanteixen travessen una crisi greu, amb el genocidi a Palestina, la invasió russa d'Ucraïna i el segon mandat de Trump i la seva una política exterior d'amenaces. Els lideratges autocràtics imposen la llei del més fort en relacions internacionals: els Estats Units han retallat dràsticament el finançament de l'ONU, i tant ells com Rússia i Israel neguen la jurisdicció de la Cort Penal Internacional. Les operacions de pau multilaterals s'han reduït gairebé un 49% en una dècada i mai des de la Segona Guerra Mundial no hi havia hagut tants conflictes armats oberts alhora.

En aquest context, el govern de coalició ha estat un far per als progressistes de tot el món amb el reconeixement de Palestina, la negativa a cedir als xantatges de Trump sobre la despesa militar i la defensa d'espais multilaterals amb el Sud global. El rol del nostre espai polític ha estat cabdal per a definir aquesta posició internacional espanyola, amb unes ambicions sense precedents en la política exterior. Cal mantenir una veu internacional pròpia i valenta, apostar per la mediació en conflictes com els del Sàhara Occidental o el Sahel, i defensar la justícia internacional sense dobles estàndards.

Pel que fa a la seguretat, els Estats Units han passat de garantir la defensa dels països de la UE a suposar una amenaça. En la qüestió sobre la despesa en defensa, exigim que es basi en capacitats i riscos reals, amb l'objectiu de garantir l'autonomia europea. Cal controlar amb rigor les exportacions d'armes i fixar estàndards a les importacions, per no comprar a països que fan dels seus conflictes un laboratori de tecnologia bèl·lica.

6.5.1 Pau i Seguretat Global

- Seguir treballant per aconseguir la fi del genocidi a Gaza i el compliment del dret internacional a Palestina, la fi de l'ocupació, amb accés humanitari sense restriccions i rendició de comptes i garantir la protecció de la població civil i el dret al retorn de les persones refugiades, d'acord amb el dret internacional.
- Compromís de no reintroduir el servei militar a Espanya, ni obligatori ni voluntari, ni cap altra fórmula d'instrucció militar i foment belicista dirigida a la joventut.
- Seguir defensant una pau justa a Ucraïna, negociada amb el poble ucraïnès amb garanties per a la sobirania ucraniana i suport a la seva reconstrucció.
- Revertir el canvi de postura adoptat el 2022 respecte al Sàhara Occidental i defensar el dret del poble sahrauí a l'autodeterminació en el marc de les Nacions Unides, reforçant el paper de la MINURSO.
- Augmentar l'ajuda humanitària als refugiats sahrauís, incidint per la garantía efectiva dels drets humans de la població saharauis, i revisar els acords comercials amb el Marroc que afectin el territori ocupat.
- Asegurar la suspensió les exportacions així con les importacions provinents de països en conflicte armat o amb risc de violacions greus de dretshumans, com ara Israel, Aràbia Saudita i Unió del Emirats Àrabs. Prohibició d'armes autónomes letals.

6.5.2 Defensa i enfortiment del Dret Internacional i el multilateralisme

- Recuperar el principi de jurisdicció universal, revertint la reforma de l'article 23 de la Llei Orgànica del Poder Judicial de 2014.
- Impulsar una reforma democràtica de les Nacions Unides i institucions financeres internacionals per més representació del sud global, rendició de comptes, participació de la societat civil i de les comunitats directament afectades.
- Complir i fer complir les decisions de la Cort Internacional de Justícia (CIJ) i de la Cort Penal Internacional (CPI). Executar totes les ordres de detenció de la CPI si les persones afectades entren al territori espanyol. Defensar la CPI i el seu personal davant de sancions o pressions d'altres Estats.
- Impulsar el reconeixement de l'ecocidi com a crim de lesa humanitat.

- Inclourem el delicte d'ecocidi en el codi penal espanyol segons la definició aportada pels estats de Vanuatu, Fiji i Samoa en la seva proposta a la Cort Penal Internacional presentada el passat 9 de setembre de 2024.
- Reconèixer l'ecocidi com a crim autònom en l'Estatut de Roma de la Cort Penal Internacional, i donar suport al reconeixement en tots els seus passos, d'acord amb la definició de Vanuatu, Fiji i Samoa en la seva proposta a la Cort Penal Internacional presentada el passat 9 de setembre de 2024

6.5.3 Cooperació internacional i justícia global

- Impulsar una aliança internacional de governs, forces polítiques i moviments progressistes per fer front a l'ofensiva de l'extrema dreta.
- Donar suport actiu a la Convenció Marc de l'ONU sobre cooperació tributària internacional, defensant-hi la tributació efectiva de les grans fortunes i dels serveis digitals transfronterers, garantint la participació efectiva i en igualtat de condicions dels països del sud global.
- Impulsar un impost mínim global sobre els grans patrimonis, revertir l'exempció de l'impost mínim global de societats pactada el 2026 per a les multinacionals nord-americanes.
- Impulsar una reforma del FMI i el Banc Mundial perquè el Sud global tingui més quotes i més vot, amb una elecció oberta i per mèrits dels seus màxims responsables.
- Endurir la lluita contra els paradisos fiscals: llista europea amb criteris objectius i accés garantit als registres de titulars reals per a periodistes, investigadors i societat civil.
- Crear un mecanisme multilateral de reestructuració del deute sota el paraigua de l'ONU, amb clàusules de suspensió del pagament en cas de desastres climàtics i canvis de deute per inversió en salut, educació i clima, evitant que el pagament del deute exterior comprometi els drets socials bàsics de la població

Complirem amb el compromís de destinar el 0,7% de la Renda Nacional Bruta a l'Ajuda Oficial al Desenvolupament. Augmentarem la part de l'ajuda de l'AECID dedicada a la igualtat de gènere i als drets sexuals i reproductius, crearem una Oficina de Cooperació Feminista a l'AECID, posarem en marxa un programa de protecció per a defensores i per a professionals de la salut sexual i reproductiva, inclosa la interrupció voluntària de l'embaràs, i incrementarem les aportacions al Fons de Població de Nacions Unides (UNFPA) i ONU Dones.

6.6 Unió Europea

La Unió Europea és l'espai polític i econòmic amb més capacitat per afrontar els grans reptes globals: la pau, el canvi climàtic, l'ampliació de drets i un model de seguretat compartida davant dels autoritarismes. Tanmateix, l'auge de l'extrema dreta, que malgrat els seus discursos essencialistes acaba actuant amb lògica de vassallatge envers els Estats Units, Israel o Rússia, sumat a dinàmiques nacionals que frenen el projecte comú, limita la capacitat transformadora de la UE, sobretot en polítiques migratòries cada cop més restrictives.

Per això, ser europeísta avui també vol dir ser crític amb l'Europa dels estats i de les fronteres. El món s'ha fet molt més petit i les fronteres estatals tenen poca utilitat i sovint són un obstacle per gestionar correctament els problemes globals. Les inseguretats i problemàtiques de l'altra punta del planeta ens concerneix: si no contribuïm a gestionar-les, ens arribaran molt més magnificades.

- Impulsarem una aliança internacional de governs, forces polítiques i moviments progressistes per fer front a l'ofensiva de l'extrema dreta.
- Impulsarem una reforma dels tractats per democratitzar la UE,amb més poder i iniciativa legislativa pel Parlament Europeu. Eliminar el principi unanimitat en materia de política exterior i política fiscal.
- Exigir l'aplicació dels mecanismes europeus davant els governs que vulneren l'estat de dret i llibertats fonamentals, incloent-hi les vulneracions dels drets de les minories, el col.lectiu LGTBIQ+ i la discriminació racial.
- Reforçar la participació ciutadana i democràtica de la ciutadania europea en tota la seva diversitat. Promoure també la participació de les entitats socials i les comunitats infrarepresentades.
- Reforçar el control democràtic sobre les agències europees, especialment de les que gestionen el control fronterer o la seguretat com Frontex i Europol.
- Incrementar la transparència de grups d'interès i la seva activitat a les institucions europees
- Defensar que els municipis i regions tinguin veu directa a les institucions europees i compliment de la Carta Europea d'Autonomia Local.
- Reconèixer l'ecocidi com a crim autònom en l'Estatut de Roma de la Cort Penal Internacional, i donar suport al reconeixement en tots els seus passos, d'acord amb la definició de Vanuatu, Fiji i Samoa en la seva proposta a la Cort Penal Internacional presentada el passat 9 de setembre de 2024
- Inclourem el delicte d'ecocidi també en el codi penal espanyol segons la definició aportada pels estats de Vanuatu, Fiji i Samoa en la seva proposta a la Cort Penal Internacional presentada el passat 9 de setembre de 2024.
- Transposarem de manera immediata de la Directiva (UE) 2024/1203 del Parlament Europeu i del Consell, d'11 d'abril de 2024, relativa a la protecció del mediambient

mitjançant el Dret penal i per la qual se substitueixen les Directives 2008/99/CE i 2009/123/CE.

- Impuslarem des del Govern tractats comercials que respectin els drets humans i el benestar de les persones, els estàndards sanitaris i mediambientals i la sobirania alimentària i incloguin garanties vinculants. Proposem relacions comercials justes que posin fi a l'enfocament "vaques per cotxes" i que incloguin requisits ambientals i socials vinculants.

Un model que les polítiques aranzelàries de l'administració Trump amenacen. La indústria agroalimentària es juga 3.500 milions d'euros en exportacions als EUA, amb percentatges rellevants en productes com el vi, que representa el 12 % de les exportacions catalanes, el que implica excedents que afectaran als mercats i al preu, en especial als petitscellers.

En altres casos com l'ametlla o les nous s'importa un 70% des dels EEUU i la manca de producte pot provocar una pujada de preus que faci inviable vendre el producte o perdre mercats que substitueixin la fruita seca nacional per productes més barats.

Proposem impulsar:

- Línies d'ajuts i finançament públics per obrir mercats nous, en especial per l'oli i el vi.
- Línies de crèdit toves per fer front als efectes financers derivats un cop es redueixi el marge actual d'exportacions avançades, especialment pels petitsproductors, amb menys capacitat de resistència, menys estoc i costos d'emmagatzematge elevats, el que els situa en una posició molt vulnerable.
- Línies d'ajuts financers que arribin a tota la cadena de producció, i no només als grans productors, prioritzant les petites i mitjanes explotacions que practiquen la pagesia de proximitat.

6.6.1 Una Europa pel clima i per les persones

La legislatura europea 2019-2024 va impulsar algunes de les normes ambientals i climàtiques més ambicioses mai vistes a la UE. El Pacte Verd Europeu, va ser el full de ruta de la Unió Europea per convertir-se en el primer continent climàticament neutre l'any 2050. La Llei del Clima europea va fer jurídicament vinculant aquest objectiu de neutralitat climàtica pel 2050, fixant una reducció mínima del 55 % de les emissions netes per al 2030 respecte als nivells de 1990. També es va avançar en altres àmbits com la qualitat de l'aire, l'economia circular, la protecció de la biodiversitat i de la qualitat de l'aigua.

En canvi, l'actual legislatura ha agafat un direcció preocupant, donat que amb l'excusa de la simplificació administrativa i la "competitivitat", la Comissió Europea i el Consell han emprès una autèntica ofensiva desreguladora contra les lleis que havien de fer que les empreses responguessin del seu impacte social i ambiental. Els anomenats paquets òmnibus afebleixen de manera greu normes recent aprovades com les normes de llei europea de recuperació de la natura, la Directiva de reporting de sostenibilitat (CSRD), la de diligència deguda (CSDDD) i la Taxonomia europea.

- Blindarem els objectius del Pacte Verd Europeu, augmentar les inversions en la descarbonització i planificar les inversions i infraestructures necessàries per al conjunt d'Europa amb criteris de justícia, igualtat i eficiència.
- Impulsarem un pla Europeu contra els fenòmens climàtics extrems com onades de calor, sequeres o inundacions. El pla inclou mesures de mitigació i adaptació, incloent mesures contra la calor extrema, així com uns serveis civils amb més capacitats de resposta davants de les emergències fruit dels catàstrofes naturals.
- Defensem que al menys un 35% del conjunt del Pressupost de la UE 2028-2034 estigui destinat a inversions climàtiques.
- Exigirem l'aplicació del principi de "no causar un perjudici significatiu" (Do No Significant Harm) a totes les inversions públiques europees. Aquest principi estableix que cap activitat econòmica no ha de causar un perjudici significatiu a cap dels sis objectius ambientals de la UE. Aquests sis objectius són: mitigació del canvi climàtic, adaptació al canvi climàtic, ús sostenible de l'aigua i els recursos marins, transició cap a una economia circular, prevenció i control de la contaminació, i protecció i restauració de la biodiversitat i els ecosistemes.
- Posarem la PAC al servei de la transformació del sector primari europeu envers la sostenibilitat, l'agricultura ecològica i la qualitat.

6.6.2 Davant de la visió de l'Europa Fortales: menys murs i més drets

Els darrers anys, les polítiques de la UE han intentat blindar les fronteres i rebaixant els drets de qui hi arriba. El Pacte de Migració i Asil del 2024 endureix els ja de per si difícils procediments per a les persones demandants d'asil, amplia la definició de país segur a llocs on hi ha incompliments flagrants dels drets humans. El Reglament de retorns, adoptat definitivament pel Consell l'1 d'octubre de 2026, pretén crear un per fer marxar a les persones en situació irregular, que permet enviar-los no només al país d'origen sinó també a països de trànsit o tercers països amb acords, inclosos els «hubs de retorn» fora de la UE. Aquesta externalització de la gestió de les fronteres és incompatible amb les obligacions dels drets humans, incloses també als tractats. El dret internacional dels drets humans i el dret dels refugiats són molt clars: ningú no ha de ser retornat a un lloc on correria el risc de patir violacions greus dels drets humans o altres danys irreparables. Aquest és el principi fonamental de no devolució. Ha de ser plenament respectat per tots els països i tots els territoris, en totes les circumstàncies.

Mentrestant, Frontex, l'agpencia Europea encarregada de la gestió de les fronteres, cada cop més uniformes i més pressupost: 10.000 efectius el 2027. Tot i aquesta presència, s'ha eliminat el mandat de missions de rescat a la Mediterrània i s'incrementen les vulneracions de drets humans a les fronteres exterior. Els acords de la UE i dels seus Estats amb tercers països es van estendre a partir del de Turquia el 2016, i després va arribar Libia, Mauritània, Egipte, Marroc o Albània. Aquests pactes amb països que no comparteixen els valors democràtics de la UE ni respecten els drets humans, han comportat casos de detenció indefinida, extorsió, tortura i treballs forçats per a les persones interceptades.

• Proposem impulsar:

- Reclamarem que Espanya presenti un recurs d'anul·lació del Reglament de Retorns davant el Tribunal de Justícia de la Unió Europea en virtut de l'article 263 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea, per vulneració de Drets Humans.
- Demanarem que Espanya propsi una regulació Europea que suposi l'ampliació de les opcions de migrar legalment per establir canals legals i segurs per a la migració i que les persones migrants treballadores i estudiants arribin a la Unió Europea de forma segura i legal.
- Desvincular qualsevol ajuda exterior a tercers països amb polítiques migratòries.

6.6.3 Un nou pressupost de la UE a l'alçada dels nous reptes globals

Actualment, estem enmig de la negociació del Marc Financer Plurianual 2028-2034 de la UE definirà si la UE prioritza la cohesió social i territorial i els objectius climàtics tot mantenint el principi de subsidiarietat o si, per contra, accepta el marc de la dreta i l'ultradreta. Necessitem un pressupost fort de la UE, una inversió en una Europa sobirana amb veu pròpia al món., tal com proposa el Parlament Europeu. Això és essencial per a les inversions en neutralitat climàtica, competitivitat i justícia social. El MFP s'ha de finançar no només amb contribucions nacionals, sinó també amb una fiscalitat justa de les empreses digitals i de les criptomonedes. Uns mecanismes sòlids d'estat de dret han de garantir que els fons de la UE es gasten amb transparència i prevenir la corrupció.

6.6.4 Un pressupost per a una Europa sobirana

Actualment, estem enmig d'una discussió sobre el pressupost de la UE pel període 2028-2034. Un pressupost fort de la UE és una inversió en una Europa sobirana, davant

d'aquells que la volen sotmesa als interessos estatals. Una Europa verda, justa i resilient necessita inversió en protecció del clima, justícia social i seguretat. Demanem als Estats membres de la UE que reconeguin la necessitat d'un pressupost sostenible i adequat i que creïn el marc necessari per aconseguir-lo. Els Estats membres que insisteixen a limitar el Marc Financer Plurianual (MFP) han de presentar solucions progressistes sobre com afrontar els reptes econòmics, socials i geopolítics als quals s'enfronta Europa.

Proposem impulsar:

- Demanem que el marc financer plurianual (MFP) ha de proporcionar almenys l'1,27 % de la renda nacional bruta (RNB) de la UE.
- Defensar en la negociació del Marc Financer Plurianual 2028-2034 un pressupost europeu més ambiciós, finançat amb nous recursos propis (grans empreses, transaccions financeres, emissions) i una capacitat d'endeutament comú permanent per a béns públics europeus.
- Finançar el pressupost europeu no només amb contribucions estatals, sinó també amb nous recursos propis, com ara la fiscalitat justa de les empreses digitals i de les criptomonedes.
- Blindar amb fons propis la cohesió territorial, el Fons Social Europeu i la transició ecològica (objectiu del 50% de la despesa), i garantir que regions i municipis participin en el disseny i la gestió dels nous plans estatals, nacionals i regionals.

6.7 Dret a la informació

- Reforçar la responsabilitat cultural dels mitjans de comunicació i de les plataformes audiovisuals i sonores, amb garanties de pluralisme, diversitat i respecte als drets fonamentals, i especialment al de la informació i comunicació.
- Incorporar la contribució dels operadors de mitjans audiovisuals als objectius de les polítiques culturals, dins dels marcs normatius corresponents i amb respecte a la llibertat editorial.
- Facilitar que les institucions culturals desenvolupin canals propis de difusió i accés al coneixement i al patrimoni que custodien.
- Fomentar, en cooperació amb les administracions competents, espais comunitaris de producció audiovisual i sonora, amb eines, formació i suport a la creació local.
- Afavorir la presència de les llengües pròpies, les expressions locals i les veus menys representades en els circuits de difusió.
- Impulsar espais digitals comuns que facilitin l'accés, la participació i l'intercanvi cultural amb garanties per a les persones usuàries i creadores.

- Reforçar la dimensió cultural de les polítiques estatals de comunicació i audiovisual, millorant la coordinació entre el Ministeri de Cultura, les administracions i els organismes competents per promoure el pluralisme, la diversitat cultural i lingüística i la creació audiovisual.
- Elaborarem un registre de mitjans estatals en què constin els propietaris directes i indirectes dels mitjans i els seus ingressos i despeses.
- Impulsarem una llei de transparència de les empreses i institucions propietàries de mitjans de comunicació
- Promourem la reforma legal indispensable perquè la CNMC (Comissió Nacional dels Mercats i la Competència) actuï com un òrgan regulador, independent del govern, imparcial i transparent, amb competències definides i recursos efectius, com exigeix la llei europea.
- Adoptarem noves mesures per garantir la independència editorial i funcional de RTVE i els mitjans autonòmics i locals, i la governança democràtica dels ens de comunicació amb una regulació que asseguri la transparència, igualtat d'oportunitats i el rigor en els nomenaments de persones.
- Impulsarem la Llei de Regulació del Secret Professional dels Periodistes que protegeixi degudament la seva tasca informativa i investigadora.
- Farem la reforma de la Llei de Publicitat Institucional que eviti la dependència dels mitjans de les administracions i prioritzi l'interès social del mitjà.
- Fixarem nous criteris per limitar el finançament dels mitjans de comunicació privats per part de les administracions públiques.
- Seguirem avançant en la transposició de la directiva europea anti-SLAPP que protegeixi els periodistes de les campanyes d'assetjament extern.
- Promourem la creació d'un organisme públic que en supervisi les audiències.
- Elaborarem un pla estatal de lluita contra les campanyes de desinformació.
- Elaborarem un pla estatal d'Educació en Mitjans per fomentar la lectura crítica de les informacions i un ús responsable dels mitjans, plataformes digitals i canals de comunicació socials.

6.8 Sobirania Tecnològica i Governança Digital

6.8.1 Sobirania tecnològica i infraestructura digital pública

Europa depèn de tecnologia que no controla. Segons la Comissió Europea, més del 80% dels productes, serveis, infraestructures i propietat intel·lectual digitals clau provenen de fora de la UE. Aquesta dependència ja té conseqüències polítiques.

Sense capacitat pròpia, la sobirania es queda en una etiqueta. Entenem per capacitat pròpia el personal, el coneixement, la infraestructura i el codi propis per dissenyar,

comprar amb criteri, auditar i operar la tecnologia pública sense dependre d'un sol proveïdor.

La IA és una tecnologia de propòsit general que transformarà l'ocupació. Si els guanys de productivitat no es redistribueixen, la transició cap a l'economia del coneixement pot generar una economia dual: llocs molt qualificats sobre una base precària.

- Crear el Fons Estatal de Sobirania Tecnològica com a instrument d'inversió pública estable i plurianual, amb diferents fonts: suport i capitalització (exemple: una línia de capitalització dins del fons España Crece de l'ICO, banca pública); una partida pressupostària pròpia, no reemborsable, per al manteniment del programari lliure crític; finançament de solucions open source, etc.
- Finançar-lo també amb una fiscalitat justa del núvol: ampliar l'impost sobre determinats serveis digitals als serveis de núvol i d'IA de les grans tecnològiques, i destinar-ne la recaptació al Fons, amb la prohibició de repercutir-lo a usuàries, comerços i autònoms, sota supervisió de la CNMC.
- Obrir-hi tres línies de finançament:
- Manteniment i seguretat del programari lliure crític;
- Capitalització de pimes, cooperatives i empreses emergents de tecnologia oberta;
- Infraestructures digitals públiques compartides.
- Encarregar-ne la gestió a una agència pública especialitzada amb governança independent. Consell assessor amb universitats, centres de recerca, sindicats, comunitats de programari lliure i organitzacions de la societat civil.
- Cogestionar-lo i cofinançar-lo amb els fons autonòmics, començant pel Fons de Sobirania Tecnològica de Catalunya.
- Adherir l'Estat al consorci europeu de béns comuns digitals (Digital Commons EDIC) i al seu pilot de Sovereign Tech Fund europeu.
- Exigir retorn públic als projectes finançats.
- Vincular els ajuts públics al manteniment al territori (ocupació qualificada, recerca, decisió i ús), i exigir-ne el retorn si l'activitat es deslocalitza.
- Prioritzar en l'adjudicació els projectes que garanteixin manteniment i seguretat a llarg termini, estàndards oberts i interoperabilitat, accessibilitat, suport a les llengües oficials, eficiència energètica i privacitat des del disseny, i que no estiguin controlats per grans tecnològiques.
- Aprovar una llei de programari lliure a les administracions perquè tot programari desenvolupat o finançat amb diners públics es publiqui per defecte amb llicència lliure, amb excepcions motivades per seguretat nacional, informació classificada o components d'infraestructures crítiques, revisades pel Centre Criptològic Nacional (CCN).

- Reformar la Llei de contractes del sector públic i la Llei 40/2015 per aplicar el principi de codi obert primer a la contractació pública: amb excepcions motivades i públiques;amb formats i estàndards oberts; amb clàusules obligatòries de portabilitat i reversibilitat.
- Aprovar un pla de migració de l'Administració General de l'Estat amb calendari i indicadors públics:despesa en llicències privatives;percentatge de serveis en codi obert; concentració de contractes; capacitat real de canviar de proveïdor.
- Crear una oficina estatal de programari lliure (OSPO), connectada amb les autonòmiques i locals i amb el Centre de Transferència de Tecnologia.
- Aprovar una estratègia compartida de sobirania digital entre l'Administració General de l'Estat, les comunitats autònomes i els ens locals, amb un catàleg comú de solucions, desenvolupament compartit, compres agregades i cofinançament.
- Destinar una part de la despesa en llicències al manteniment del programari lliure del qual depenen els serveis públics.
- No acceptar donacions de programari o maquinari que obliguin a fer servir programari privatiu, especialment a l'educació.
- Crear un espai de treball digital públic en codi obert per a tota l'Administració General de l'Estat: correu, documents, videoconferència i emmagatzematge, planificat, governat i cofinançat conjuntament amb les comunitats autònomes i els ens locals i en cooperació europea (openDesk, La Suite numérique, Digital Commons EDIC).
- Convertir la Nube SARA en un núvol públic federat amb els núvols autonòmics, amb estàndards oberts.
- Exigir garanties de sobirania real, no només de localització de les dades: titularitat pública dels actius crítics, accés al codi, reversibilitat i capacitat d'operar sense l'empresa adjudicatària.
- Allotjar les dades sensibles i els serveis essencials en infraestructures sota control i jurisdicció europeus, anticipant els nivells de garantia que preveu la proposta europea.
- Estudiar un servei públic de correu i núvol per a la ciutadania prestat per un operador públic, per exemple Correos. Seria una alternativa als serveis "gratuïts" que es financen explotant les dades.
- Elevar a rang de llei els requisits de sostenibilitat, resiliència i sobirania dels centres de dades, sense exempcions per als grans operadors.
- Exigir que el 100% del consum de cada hora es cobreixi amb renovables noves, amb certificació pública, i arribar-hi amb un calendari progressiu a partir del 80% que preveu el reial decret.
- Fer planificació pública que identifiqui millors ubicacions (sòl ja transformat, accés a renovables i a la xarxa, disponibilitat d'aigua), reparteixi la implantació de manera equilibrada pel territori i prioritzi els centres de petit i mitjà format.

Ha d'incloure avaluació prèvia d'impacte hídric i energètic acumulat per territori i conca, i s'ha de pactar amb comunitats afectades.

- Exigir refrigeració en circuit tancat, prioritzar l'aigua regenerada i garantir que l'abastament de la població i del camp passi sempre per davant, especialment en episodis de sequera.
- Garantir que la IA no apuja la factura de la llum: els centres de dades han de pagar tot el cost de la xarxa i de l'energia que necessiten, i un fons ha de compensar les llars si la seva demanda encareix l'electricitat.
- Garantir transparència total: publicació oberta de consums d'aigua i energia, ocupació i retorn local, i prohibició de clàusules de confidencialitat sobre els consums.
- Assegurar el retorn territorial amb un fons local pagat per l'operador segons la potència instal·lada i gestionat amb els municipis afectats, i amb acords públics i obligatoris abans d'autoritzar cada instal·lació: ocupació, aigua, energia, fiscalitat local i reaprofitament de la calor residual, com ja exigeix Alemanya.
- Reservar capacitat de càlcul per a administracions, recerca, universitats, models públics com ALIA, pimes, cooperatives i entitats.
- Quan l'Estat participi en el capital, com a la candidatura de la gigafactoria d'IA de Móra la Nova, garantir control democràtic i retorn al territori, i obrir els centres de petit format a la participació d'ajuntaments, cooperatives i Aprovar un pla d'internalització de talent tecnològic: una escala de tecnòlegs públics, condicions competitives i menys externalització estructural.
- Consolidar models d'IA públics, oberts i auditables, com ALIA i AINA:models oberts; dades d'entrenament documentades;garantia plena del català, el basc i el gallec, en cooperació amb el Projecte AINA.
- Obrir la computació pública (el BSC i futures gigafactories d'IA) a pimes, cooperatives, universitats i recerca amb criteris de servei públic.
- Fer compra pública innovadora amb criteris de sobirania, codi obert i retorn local.
- Crear un observatori de l'impacte de la IA en l'ocupació amb els agents socials. Garantir formació contínua dins l'horari laboral, finançada per les empreses que automatitzen.
- Crear itineraris formatius en tecnologies obertes i IA amb compromís de contractació, pactats amb empreses, cooperatives i centres de recerca del territori i amb els serveis públics d'ocupació (SEPE i SOC), amb prioritat per a dones i col·lectius infrarepresentats.

6.8.2 Drets digitals i IA amb garanties

La seguretat, les fronteres i la defensa són els àmbits on el risc per als drets és més alt i el control democràtic més feble. La UE ha fet un pas: l'acord de l'Òmnibus Digital

prohibeix la IA que genera imatges íntimes no consentides i material d'abús sexual infantil.

Cal anar més enllà del control parental. El problema de fons és un model de negoci que dissenya les plataformes per captar atenció i dades. Els algoritmes ja decideixen torns, retribucions i acomiadaments. La Llei Rider va ser pionera, però la presumpció de laboralitat només cobreix les plataformes de repartiment.

Les grans plataformes són avui l'espai públic on es forma l'opinió, però funcionen amb algoritmes opacs i interessos privats. La UE té eines i les ha començat a fer servir

La IA generativa permet fabricar a baix cost àudios i vídeos falsos de candidatures i automatitzar la desinformació. Les obligacions europees ja han començat a aplicar-se: els deures de transparència de l'article 50 del Reglament d'IA s'apliquen des de l'agost de 2026. Tot i això, l'etiquetatge dels sistemes ja comercialitzats s'ha ajornat fins al 2 de desembre de 2026.

Les institucions han de donar exemple. Si exigeixen transparència a les plataformes, han de ser transparents sobre qui influeix en les seves decisions i amb quines eines treballen.

- Aprovar durant el primer any de legislatura una llei orgànica de drets digitals i governança de la IA. Reprendria i milloraria el projecte decaigut i donaria rang legal a la Carta de Drets Digitals.
- Garantir drets exigibles davant les decisions automatitzades: explicació comprensible, impugnació, revisió humana i reparació dels danys.
- Crear un registre públic obligatori de tots els sistemes algorítmics i d'IA de totes les administracions, no només els d'alt risc que exigeix el Reglament europeu. Hi constaria la finalitat, el proveïdor, les dades que fa servir, els riscos, la supervisió humana i les auditories.
- Exigir avaluació d'impacte en drets fonamentals i no-discriminació abans de desplegar qualsevol sistema d'alt risc al sector públic, sense esperar al 2027.
- Convertir l'Agència Espanyola de Supervisió de la IA (AESIA) en autoritat administrativa independent, com l'Agència Espanyola de Protecció de Dades (AEPD), dotar-la de recursos i d'un consell assessor amb societat civil, sindicats i experts, i coordinar-la amb les autoritats autonòmiques de protecció de dades.
- Defensar a la UE que no hi hagi noves rebaixes del Reglament d'IA ni del Reglament general de protecció de dades (RGPD).
- No habilitar per llei les excepcions a la prohibició d'identificació biomètrica remota en temps real en espais públics, i limitar estrictament la identificació biomètrica en diferit.

- Prohibir la policia predictiva més enllà del que fixa el Reglament europeu, incloent-hi els sistemes basats en perfils col·lectius o zones.
- Establir un control parlamentari específic dels contractes de vigilància, defensa i control fronterer (Palantir i similars). Es distingiria la informació classificada de les garanties de drets, que han de ser públiques.
- Exigir deguda diligència en drets humans a la contractació tecnològica pública, amb exclusió de les empreses implicades en vulneracions greus documentades.
- Impulsar a la UE i a l'ONU dues iniciatives: una regulació vinculant de l'exportació de tecnologia de vigilància i la prohibició de les armes autònomes letals sense control humà significatiu.

6.8.3 Democràcia davant el tecnofeudalisme

- Dotar per llei la CNMC, coordinador de serveis digitals des del 2024, de competències i recursos per:
  - aplicar la DSA;
  - garantir l'accés de la recerca a les dades de les plataformes;
  - auditar els sistemes de recomanació.
- Defensar a la UE l'aplicació plena de la DSA i de la Llei de mercats digitals (DMA), fora de qualsevol negociació comercial o amenaça d'aranzels.
- Obligar les grans xarxes a ser interoperables i impulsar xarxes obertes i federades, amb presència institucional prioritària en canals públics i oberts.
- Fer que el feed sense perfilat sigui l'opció predeterminada i garantir el dret a canviar de xarxa sense perdre la comunitat, ampliant les obligacions de portabilitat de la DMA a contactes i publicacions.
- Aplicar amb rigor el Reglament europeu de publicitat política, plenament aplicable des del 10 d'octubre de 2025.
- Reformar la llei electoral (LOREG):
  - prohibir els deepfakes de candidatures;
  - aplicar en període electoral l'obligació europea d'etiquetar el contingut sintètic, amb competència de la Junta Electoral, retirada ràpida i sancions;
  - aprovar un codi de conducta dels partits sobre l'ús de la IA en campanya.
- Garantir agendes obertes i petjada legislativa: registre públic de reunions amb lobbies tecnològics i traçabilitat de les aportacions a cada norma digital.
- Fer servir IA amb models auditables, confidencialitat garantida i infraestructura sota jurisdicció europea als procediment de dades personals, a les Corts i a les administracions de l'Estat, i promoure el mateix criteri als parlaments autonòmics.
- Desenvolupar en codi obert les eines digitals de la democràcia (tramitació parlamentària, transparència, dades legislatives obertes), com a béns comuns reutilitzables, en cooperació amb els parlaments autonòmics i el Parlament Europeu i a partir d'eines existents com Decidim.

- Desenvolupar mesures per fomentar les organitzacions professionals de verificació d'informació reconeixent la seva funció pública com ja es fa amb els mitjans de comunicació.
- Aprovar una llei de dades d'interès públic: les dades generades en prestar serveis públics, també per concessionàries, són de titularitat pública i s'han de compartir amb l'administració i, amb garanties de privacitat, amb centres de recerca d'interès públic.
- Crear espais de dades comuns (salut, mobilitat, habitatge, energia) amb governança democràtica i privacitat des del disseny.
- Prohibir la reutilització comercial no autoritzada de dades públiques i aplicar la minimització de dades a tots els projectes digitals.
- Publicar conjunts de dades públics i documentats per entrenar IA en les llengües oficials, sota governança pública.
- No acceptar en els tractats comercials clàusules de lliure flux de dades que limitin la capacitat de regular.

6.9 Memòria democràtica

En les darreres dues legislatures, la nostra presència al govern de l'Estat ha estat clau per avançar en la memòria democràtica. L'aprovació de la Llei de memòria democràtica ha ampliat l'accés a la nacionalitat espanyola d'origen per als descendents de persones espanyoles en els supòsits previstos per la llei. Segons dades oficials a 31 de març de 2026, s'havien aprovat 545.000 expedients i practicat 306.500 inscripcions al Registre Civil Consular. També s'han impulsat actes de reparació històrica, com l'anul·lació del judici a Salvador Puig Antich, el gener de 2025.

Tot i així cal seguir aprofundint tant en l'aplicació de la Llei de memòria democràtica com impulsant noves mesures de justícia i reparació.

- Garantirem que s'accelerin i prioritzin Acceleració de les exhumacions i identificacions: Milers de desapareguts continuen en fosses sense localitzar o sense identificar degut a la lentitud administrativa i a limitacions pressupostàries.
- Seguirem combatent la banalització i la desmemòria, frenant els actes públics o discursos que equiparen les víctimes amb els botxins de la dictadura
- Reformarem la llei de secrets oficials, perquè aquesta estigui adaptada als estàndards democràtics i es permeti el lliure accés a documentació militar, policial i d'intel·ligència del període franquista i de la Transició per a la seva investigació.

6.10 Governs locals

6.10.1 Defensa de l'autonomia local i enfortiment dels governs municipals

Els ajuntaments són l'administració més propera a la ciutadania i una peça fonamental per garantir els serveis públics, la cohesió social, la participació democràtica i les transformacions ecològiques i econòmiques. Per això, defensem un municipalisme fort, amb capacitat política, administrativa i financera per respondre a les necessitats de la població.

Impulsarem una reforma de la legislació bàsica de règim local que superi les limitacions introduïdes per la Llei de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local (LRSAL), reforci l'autonomia municipal i garanteixi la capacitat dels ajuntaments per desenvolupar polítiques públiques de proximitat.

Volem reforçar l'autonomia política i de gestió dels governs locals, garantint els recursos necessaris per exercir les seves competències i prestar serveis públics de qualitat. Qualsevol nova competència o responsabilitat atribuïda als ajuntaments haurà d'anar acompanyada del finançament corresponent.

També proposem flexibilitzar les limitacions a la contractació de personal, especialment als municipis amb finances sanejades, simplificar els procediments administratius i impulsar mecanismes de cooperació i finançament plurianual entre administracions. Així mateix, cal garantir una major participació dels governs locals en les decisions estatals que afectin les seves competències, recursos i serveis públics.

6.10.2 Un nou finançament pel món local

Apostem per una reforma del finançament en el marc dels principis constitucionalment reconeguts de suficiència financera i d'autonomia en la gestió dels interessos de les entitats locals, que s'haurà d'inspirar en els principis generals de lleialtat institucional, transparència, col·laboració i cooperació interadministrativa i adequació normativa a la realitat social, jurídica, econòmica i institucional.

En aquest sentit, proposem:

- Impulsar una nova llei de finances locals que doti d'estabilitat, rigor i recursos les competències assumides pels ajuntaments, de forma coordinada amb la del

finançament autonòmic, definint amb claredat la participació de les hisendes locals en els tributs de l'Estat (PIE) i en els de les comunitats autònomes.

- Establir un sistema transparent de participació en els tributs de l'Estat que permeti una planificació pressupostària estable i no subjecta a liquidacions del sistema que puguin afectar l'estabilitat dels ens locals de manera imprevisible.
- Ampliació de l'espai tributari local, amb la possible incorporació de noves figures tributàries i la dotació d'un àmbit d'autonomia normativa més gran en el conjunt dels tributs locals, que permeti la incorporació d'elements de progressivitat en el sistema tributari local. Flexibilitzar l'aplicació de la regla de despesa i la destinació del superàvit a aquells ens locals que compleixin els objectius d'estabilitat pressupostària i financer i deute públic. Resta d'ens locals.
- Reivindicar la participació de l'Administració Local en el Consell de Política Fiscal i Financera, com a membre de ple dret. En tot cas, garantir mecanismes efectius de participació i interlocució dels governs locals en les decisions sobre finançament públic que els afectin.
- Coordinar actuacions amb l'administració de l'Estat i la Generalitat per buscar fórmules de lluita contra el frau i el dumping fiscal.
- Modificar la regla de la despesa -que ha estat un dels elements més limitadors de l'autonomia municipal- perquè no s'apliqui als Ajuntaments que tinguin els comptes sanejats, és a dir, que tinguin superàvit o equilibri pressupostari, i un baix nivell de deute, i estiguin complint el pagament a qui li proveeix en menys de 30 dies.

Mentre no s'aprovi la llei de finances locals exigim un nou model de finançament local amb l'aprovació amb caràcter urgent de les següents mesures:

- Determinar les corresponents fórmules de compensació financera a les entitats locals dels beneficis fiscals obligatoris en els tributs locals establerts o que s'estableixin per llei.
- Realitzar una ponència única dels valors cadastrals al conjunt de l'Estat espanyol en un termini màxim de 2 anys. Alhora es realitzarà el traspàs de la competència en matèria cadastral a les comunitats autònomes.
- Creació d'un fons de compensació de l'IVA suportat per l'Administració local en les seves inversions i en la prestació de serveis obligatoris.
- Derogar les restriccions a la concertació d'operacions d'endeutament per part de les entitats locals, i que el règim de l'endeutament de les entitats locals torni a ser el contingut en el Reial decret legislatiu 2/2004, de 5 de març, pel qual s'aprova el text refós de la Llei Reguladora de les Hisendes Locals.

6.10.3 Desenvolupar una organització territorial pròpia per a Catalunya: les vegueries

Catalunya té competències exclusives en el règim local tal com preveu a l'Estatut. Per tant, li correspon regular i desenvolupar i desplegar l'arquitectura institucional pròpia a partir del municipi i la vegueria com organització territorial bàsica de Catalunya.

Entenem que l'organització supralocal bàsica de Catalunya ha de ser la vegueria. En conseqüència, proposem l'eliminació de les diputacions provincials, transferint a les vegueries les seves competències i béns patrimonials.

En aquest sentit, proposem modificar via llei orgànica les delimitacions provincials actuals per ajustar-se a la llei 30/2010, de 3 d'agost, de vegueries, al mateix temps que es vetlla per simplificar el conjunt de l'estructura administrativa per evitar duplicitats i disfuncions.